

Ο ΠΑΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἀρίστον Καμπάνη* : Κλεψύδρα — Πηνελόπη: Δόγμαν (Σικελιανῶν) :
 Τραγούδια τοῦ Χουίτμαν (μετάφρασις) — *Μάρκον Αὔγερη* : Φωνές
 ἀπὸ τὰ Σικελικὰ ἀκρογιάλια — *Ἀρίστον Καμπάνη* : Ὡδὴ εἰς τὸν
 Ἄγγελον Σικελιανὸν — *Σπήλιου Πασαγιάννη* : Ἡ γυρολόγα
 — *Στένδαλ* : Σὰν Φραντζέσκο α Ρίπα. (συνέχεια καὶ τέλος)
 — *Κ. Χρηστομάνου* : Τὰ τρία φιλιὰ, τραγικὴ σονάτα (συνέχεια). —
Δ. Σολωμοῦ : Τὰ Ἰταλικὰ ποιήματα γραμματολογικὴ μετάφρασις
 ὑπὸ Σπ. Δεβιάζη — *Π. Χόρν* : Σκέψεις γιὰ τὸ θέατρο — *Μουλ-
 τατούλι* : Ζωὴ στὰ ὕψη (παραμῦθι) μετάφρασις Χ. — *Τριστάνου*:
 Χαμόγελο (ποίημα) — *Κροὺτ Χάμσον* : Ἡ Πείνα μυθιστόρημα,
 (συνέχεια) μετάφρασις Σ. Ρ. — *Νίκου Βέη* : Μία ἀνακοίνωσις τοῦ
 κ. Ἄ. Ἀδαμαντίου — *Αἱ δμῖλαι «τοῦ Πανός»*.
Εἰς τὸ ἐξώφυλλον : Τὸ δελτίον τοῦ «Πανός».

ΑΘΗΝΑΙ

Αἱ ἐπιστολαὶ διευθύνονται : Πρὸς τὸν κ. ΑΡΙΣΤΟΝ ΚΑΜΠΑΝΗΝ

38 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 38

ΕΚΔΟΤΗΣ Γ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

1909

Ο Γ Α Ν

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
33 ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

Συνδρομή ἑνὸς ἔτους διὰ τὸ Ἑσωτερικὸν δραχ. 10
» » » » Ἑξωτερικὸν φρ. χρ. 12

Αἱ συνδρομαὶ εἶναι προπληρωτέαι. Πᾶσα ἀπόδειξις πληρωμῆς συνδρομητοῦ εἰς «τὸν Πᾶνα» φέρει ἀπαραιτήτως τὴν ὑπογραφήν τοῦ Διευθυντοῦ.

ΔΕΛΤΙΟΝ "ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ,"

ΟΙ ΒΡΥΚΟΛΑΚΕΣ.—Τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινόν, ἐκεῖνο ποῦ παρακολοῦθε με κάποιαν ἀγάπην τὸ θέατρον, ἐπερίμενε με εὐλογην ἀνυπομονησίαν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ κ. Θωμᾶ Οἰκονόμου. Μακρὰ ἀναβολαὶ ἐπέτειναν τὴν ἀνυπομονησίαν αὐτὴν καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οὔτε ὁ κ. Οἰκονόμου ἐξημιώθη ἀπὸ αὐτό, ἀλλ' οὔτε βέβαια καὶ τὸ κοινόν.

Με τὸν Ὁσβάλδον, τὸν ἥρωα τῶν Βρυκολάκων τοῦ Νορβηγικοῦ δραματοῦργοῦ, εἶχαμεν κάποιαν παλαιὰν γνωριμίαν. Μίαν γνωριμίαν ὅμως de longue main ἱκανὴν νὰ δικαιολογήσῃ, ὅλας τὰς κλιματολογικὰς θεωρίας τῶν διαφόρων χρονογράφων τῆς ἡμέρας. Μᾶς ἐφαίνετο πράγματι ἀδύνατον νὰ συμπαθῆσωμεν πρὸς τὰς βασάνους τοῦ παλαιοῦ Ὁσβάλδου, μόνον καὶ μόνον διότι ἐβλέπαμεν μίαν προσωπικότητα τόσο μεσημβρινὴν εἰς τὴν ἐμφάνισίν της, τόσο ἀτέχνως μάλιστα μεσημβρινήν, νὰ ὑποφέρῃ ἔνεκα λόγων ἐντελῶς Σκανδιναβικῶν. Καὶ φυσικὰ οὔτε συνεκινήθημεν πραγματικά, οὔτε ἤλθαμεν εἰς καμίαν συνεννόησιν με τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου.

Ὁ κ. Οἰκονόμου ἔπαιξε κατὰ τρόπον διαφορετικόν. Ἡ ἡθοποιία του θὰ ἤμποροῦσε νὰ χαρακτηρισθῇ ἐξαιρετα ὡς ὑπερπνευματικὴ, τοῦτοχρόνος δὲ καὶ ἀπειρως φυσικὴ. Ὑπῆρχε πράγματι πολὺ ποιησις ἠνωμένη με πολλὴν φυσικότητα εἰς τὸ παίξιμον τοῦ «νέου» Ὁσβάλδου. Διὰ πρώτην φοράν εἶδαμεν ἀληθινὰ καὶ πραγματικά τὴν ἐξαιρετικὴν ζωὴν τῶν Ἰψενικῶν δημιουργῶν. Διὰ πρώτην φοράν ἠσθάνθημεν νὰ ἐγγίξῃ τὰς ψυχὰς μας ὁ προφητισμὸς τοῦ μεγάλου Νορβηγικοῦ. Καὶ ἀκόμη, διὰ πρώτην φοράν ἠσθάνθημεν τὴν ἀληθινὴν συγκίνησιν ποῦ δίδουν αἱ ποικιλόμορφοι ἐκδηλώσεις τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς ἐμπυχωμένοι ἀπὸ τὴν πνοὴν μιᾶς μεγάλης τέχνης.

Εἰς τὸ παίξιμον τοῦ κ. Οἰκονόμου δὲν ὑπῆρχε τίποτε τὸ αὐτοσχεδιαστικόν. Ἦτο ἐν ἀρμονικῶν δημιουργημάτων, ἀποτελέσμα μεγάλης πείρας καὶ σοφῆς αἰσθήσεως. Θὰ ἦτο ἀληθινὸν ἀδίκημα εἰάν ὁ κ. Οἰκονόμου δὲν ἐπαναλάβῃ τὰς παραστάσεις του.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΙΣ.—Τὸ δελτινὸν τῆς 2ας Φεβρουαρίου ὠμίλησεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ὁδείου ὁ κ. Γρηγ. Ξενοπούλος περὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τραγωδίας ἐν συγκρίσει με τὰ νεώτερα νεο-ελληνικὰ δράματα. Καθ' ἃ ἀναφέρει τὸ χρονικόν, ἡ ἐπιτυχία τῆς διαλέξεως ὑπῆρχε καταπληκτικὴ. Ὁ τόσο νεαρὸς ὅσον καὶ κομψὸς ἀγορητὴς ἔδραψε πλούσιον εἰς χειροκροτήματα τὸν

Ο ΠΑΝ

ΕΤΟΣ Α'—ΤΕΥΧΟΣ Β

5

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1909

ΚΛΕΨΥΔΡΑ

Τὸ νέον Τουρκικὸν ὑπουργεῖον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ συνέχισῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ προκατόχου ὑπουργεῖου. Ὁ Χιλμῆ πασᾶς εἶναι ἀπὸ τοὺς ἱκανοτέρους ἄνδρας τῆς σημερινῆς Τουρκίας. Ἡ Α.Α.Μ. ὁ Σουλτᾶνος εἰς αὐτὸν μέχρι πρὸ ὀλίγου ἐνεπιστεύετο τὴν θέσιν τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας. Τὴν δύσκολον αὐτὴν θέσιν ὁ Χιλμῆ πασᾶς κατέχων κατώρθωνε νὰ διασπᾷ τὰς συνοίκους εἰς τὴν Μακεδονίαν φυλὰς πρὸς ὄφελος τοῦ δεσπότη του. «Διαιρεῖ καὶ βασιλεύει» ἦτο τὸ ἀξίωμα τῆς πολιτικῆς του. Τὴν φορὰν αὐτὴν ἐκλήθη νὰ διευθύνῃ τὰς τύχας τῆς μεγάλης ἐπὶ τῶν τριῶν ἡπείρων αὐτοκρατορίας, ἡ ὁποία ἀπὸ 6 αἰῶνων ἴσταται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

Κατηγοροῦν τὸν νέον μέγαν Βεζύρην ὡς ὑπερβολικὰ σωβινιστὴν. Ἄνθρωπος λέγουν, ὁ ὁποῖος ἤλθε νὰ διοικήσῃ τόσο ἀνομοίας φυλὰς ὀφείλει, ἀναγκάως νὰ ἐμφορῆται ἀπὸ ἀρχὰς φιλελευθέρους. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἑλληνικὸς τύπος, σύσσωμος σχεδὸν ἔκρινε με κάποιαν ἀπαισιοδοξίαν τὴν βεζυρικὴν μεταβολήν.

Ἄλλὰ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἡμεῖς δὲν θὰ ἐπιθυμούσαμεν ὑπερβολικὴν ἐλευθεροφροσύνην ἀπὸ τὸν νέον μέγαν βεζύρην. Λαὸς, ὅπως ὁ Τουρκικὸς, χθὲς μόλις γευθεὶς τοὺς καρπούς τῆς ἐλευθερίας δὲν ἤμπορεῖ νὰ διοικηθῇ ἀπὸ σοσιαλιστὴν ἢ κοσμοπολίτην. Χρειάζεται ἓνα σωβινιστὴν. Ἐνα μέτριον σωβινιστὴν. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ὁ νέος μέγας βεζύρης δὲν θὰ φέρῃ εἰς τᾶκτρα τὸν ἐνδύμυχόν του σωβινισμόν. Αὐτὴ ἡ φιλοπατρία του πρέπει νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ δικαιοφροσύνην πρὸς τὰς συνοίκους φυλὰς. Ὄφείλει, εἰάν πραγματικῶς φροντίζει διὰ τὸν θρόνον τῶν Ὁσμανλῆδων, νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ κραταιωθῇ ἡ ἰσχὺς τῶν Σουλτάνων καὶ δὲν θὰ κινδυνεύσωμεν νὰ ἴδωμεν Τσαρικήν ἢ Καίσερικὴν τὴν Ἀνατολήν. Διότι ὑπὲρ ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους οἱ Τοῦρκοι

μᾶς εἶναι συμπαθέστεροι. Ἀγαπῶμεν τοὺς ἀνθρώπους, μὲ τοὺς ὁποίους ἐσυζήσαμεν καὶ συζῶμεν καὶ οἱ ὅποιοι δὲν προτίθενται νὰ μᾶς ἀφαιρέσουν τὴν γλῶσσαν ἢ τὸν ἐθνισμόν μας.

Οἱ δυστυχεῖς Σέρβοι παλαίουν πρὸς τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων. Πολλοὶ προβλέπουν τὸν θάνατον τῆς ἡρωϊκῆς φυλῆς, τῆς εὐγενεστερας Σλαβικῆς φυλῆς. Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ἐντούτοις ἡμεῖς, ὅτι ὁ πρόσκοπος τοῦ γερμανοῦ Κάιζερ, ποῦ εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ, δὲν θάφεθῆ ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ νὰ συντριφῆ τὸ εὐγενέστερον μετὰ τὴν Ἑλλάδα κράτος τῶν Βαλκανίων. Ὅπως δὴποτε, ἂν εἶναι πεπρωμένον νάποθάνῃ ἡ ἐπικὴ φυλὴ, ἂς ἀγωνισθῆ τὸν ἔσχατον ἀγῶνα. Ἄς ἀποθάνῃ «ὡς βιωτικὴν πράξιν ἐπιτελοῦσα.» Εἶναι προτιμότερος ἓνας τέτοιος θάνατος ἀπὸ μίαν σαπισμένην ζωὴν, ὡσὰν ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν κατεδίκαν τὴν Ἑλλάδα οἱ Δεληγιάννηδες ἢ ὁ κ. Θεοτόκης.

Ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ ἐν τῷ μεταξὺ διέκοψε τὰς ἐργασίας. Φῆμαι περὶ παραιτήσεως τοῦ ὑπουργείου διεσπάρησαν, τὰς ὁποίας κατέστησε μᾶλλον πιθανὰς ἢ ἀσθένεια τοῦ κ. Θεοτόκη καὶ ἡ ἐπ' ἀδεία ἐπάνοδος εἰς Ἀθήνας τοῦ πρεσβευτοῦ μας εἰς τὸ Λονδίνον κ. Ρωμάνου. Ὁ κύριος Ρωμάνος ἐλέχθη ὅτι πρόκειται νάντικαταστήσῃ τὸν κύριον Θεοτόκην εἰς τὸ πρωθυπουργικὸν ἀξίωμα. Ἄλλ' οὔτε τοῦτο ἔγεινε, οὔτε κἂν ἡ ἀνοδος τοῦ κ. Δημητρίου Ράλλη εἰς τὴν ἀρχὴν, τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὁ ὁποῖος καλύτερ' ἀπὸ κάθε ἄλλον θὰ ἐχειρίζετο τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὰ μεγάλα ἐξωτερικὰ ζητήματα.

Θρύλλοι ἀκόμη διασπείρονται περὶ διαφωνίας τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν πρὸς τὸν πρωθυπουργόν. Καὶ ὁ κόσμος ἀγνοεῖ εἰς ποίαν θέσιν εὐρίσκειται τὸ Κρητικὸν ζήτημα. Τὸ μοναδικὸν εὐτύχημα εἶναι ὅτι εἰς τὴν Κρητικὴν ἐπιτροπὴν προσεξάρχει ὁ κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ἄκρα δὲ σύμπνοια ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς.

Ποία θὰ εἶναι ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων αὐτοῖον; Κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ προβλέψῃ. Πολλοὶ φρονοῦν ὅτι ἐγκυμονεῖται κάποια ἐπανάστασις. Ἄλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὸν σεβαστόν μου φίλον κ. Βλάσην Γαβριηλίδην κανεὶς δὲν πιστεύει εἰς τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν. Κανεὶς δὲν εἶναι τόσον αισιόδοξος. Ἄλλως τε ἡ κατάστασις εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκειται ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἡ κτηνώδης σχεδόν, ἡ ραγιαδική, ἡ ἀνελεύθερος, τὸ πολιτικῶς ἀπαιδαγώγητον αὐτοῦ δὲν ἀφίνει νὰ εἰκάσωμεν ἀγαθὰς εἰκασίας διὰ μίαν ἐπανάστασιν, ἢ ὁποία θὰ γείνη εἰς τὸ ἐγγύτερον ἢ τὸ ἀπώτερον μέλλον. Εἴμεθα ἄ γ ο υ ρ ο ι, ἀκόμη καὶ διὰ μίαν ἐπανάστασιν.

Υ. Γ. Τὴν τελευταίαν στιγμὴν μανθάνομεν τὴν παραίτησιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Εἶναι γεγονός καὶ ἀσύνηθες. Θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τούτου προσεχῶς.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

1

Τί, φανιάζεστε πῶς πέρνω τὸ κοντύλι στὸ χέρι νὰ ἱστορήσω;
Τὰ πολεμικὰ καράβια, τέλεια σχεδιασμένα, ἐπιβλητικά, ποῦ εἶδα νὰ
περνᾶνε σήμερα μὲ ὀλάνοιχια πανιά;
Τὴ λαμπρότη τῆς περασμένης μέρας; Ἡ τὴ λαμπρότη τῆς νύχτας
ποῦ μὲ τιλίγει;
Ἡ τὴν παινεμένη δόξα καὶ τὸ ξάπλωμα τῆς μεγάλης χώρας ξετυλιγ-
μένο γύρω μου.

Ὅχι.

Μόνο καὶ μοναχὰ, γιὰ δυὸ ἀπλοὺς ἀνθρώπους, ποῦ εἶδα σήμερα στὴν
προκυμαία, ἀνάμεσα στὸ πλῆθος, νὰ χωρίζωνται τὸ χωρισμὸ ἀγαπημέ-
νων φίλων.

Ἐκειὸς ποῦ θᾶμενε, κρεμάστηκε στὸ λαιμὸ τοῦ ἄλλονοῦ καὶ παθη-
τικὰ ἐφίλησέ τονε.

Ἐνῶ κειὸς, ποῦ θὰ μίσηνε, σφιχτὰ ἐκράτησε, ἐκειὸν ποῦ θᾶμενε
στὴν ἀγκαλιά του.

2

Μέσ' ἀπ' τὸ κύλισμα τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀπ' τὸ πλῆθος μιὰ σιάλα ἦρε
ἀπαλὰ σὲ μένα.

Ψιδυρίζοντας, Σ' ἀγαπάω, σὲ λίγο πεθαίνω. Ἐταξείδεψα μακρινὸ
δρόμο, μόνο γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ, γιὰ νὰ σ' ἀγγίξω.

Γιατὶ δὲ μπόρεσα νὰ πεθάνω, πρὶν μιὰ φορὰ σὲ ἰδῶ.

Γιατὶ φοβόμουννα μὴ σὲ χάσω ὕστερα

«Τώρα ἀπαντηθήκαμε. Ἰδωθήκαμε.

Εἴμαστε ἀσφαλισμένοι.

Γύρισε γαληνὰ στὸν ὠκεανό, ἀγάπη μου. Καὶ γὼ εἶμαι μερίδι, ἀπ'
τὸν ὠκεανό.

Ἀγάπη μου, δὲν εἴμαστε τόσο πολὺ χωρισμένοι.

Εἶδες τὸν τρανὸ κύκλο, τὴ συνοχὴ ἀπ' ὄλα, πόσο τέλεια! Ὅσο γιὰ
μέ, γιὰ σέ, ἢ ἀνίκητη θάλασσα εἶναι νὰ μᾶς χωρίσῃ

Ὅσο γιὰ μιὰ ὥρα ἂν μᾶς φέρῃ ἀντίθετα μὰ δὲ μπορεῖ γιὰ πάντα νὰ
μᾶς φέρῃ ἀντίθετα.

Μὴν ἀνυπομονῆς—ἓνα μικρὸ διάστημα—Ξέρε ἐσὺ πῶς χαιρετάω, τὸν
ἀγέρα. τὴ θάλασσα καὶ τὴ στεριά.

Κάθε μέρα στὸ ἡλιοβασίλεμα γιὰ τὸ γλυκὸ χατήρι σου, ἀγάπη μου!

ΧΟΥΙΤΜΑΝ

(Μετάφρασις Πηνελόπης Δόγκαν Σικελιανοῦ)

ΦΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΣΙΚΕΛΙΚΑ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑ

§ Ἐπλέαμε τριγύρω ἀπὸ τ' ἀέρινα ἀκρογιάλια τῆς Σικελίας καὶ τὸ πλοῖο μας μᾶς ἔφερνε πρὸς τὴ νεκρὴ πόλη ποῦ τὸνομά της πολλές φορές ἕως τώρα εἶχε κρούσει στὴν ἰκοή μας συνωδευμένο μὲ τίς πιὸ τραγικὲς εἰκόνες τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· κι' ὡς τόσο ὁ οὐρανός, οἱ ἀνάερες σερῖες καὶ οἱ θάλασσες ἦταν σὰν νὰ τραγουδοῦσαν ὅλα μαζί ἕνα τραγούδι σὲ πολὺ ψιλὲς νότες. Μπροστά μας ὅλη ἡ Σικελία ἐφάνταζε στὸν ἥλιο σὰν νὰ τὴν ἔκανε χρυσεῖο· καλόγνωμος, ποῦ εἶχε ξικουμένη τέχνη στὰ δάχτυλα· σὰ βραχιόλι χρυσοῦ καλογλυμμένον, μὲ καρφωμένα ἀπάνω πολύχρωμα πετράδια καὶ μὲ κρεμασμένες χρυσῆς τετραμίδες ποῦ ἔτρεμαν στὸν ἥλιο· κ' ἡ Αἴτνα ἐφάνταζε σὰν ἀπὸ ἀτσάλι, μὲ καλοσκαλισμένες πλαγιὲς καὶ μὲ χαράδρες καὶ στὴν κορφή της ὅλη σεντεφένια. Τὸ πλουμισμένο κερκί μας ἀπὸ ἐλατόξυλο καὶ μὲ χρυσὰ στολίδια ἔτρεμε ἐστὴν εὐτυχία τῆς πρᾶσινος θάλασσας καὶ στὸ λαμποκόπημα τοῦ κόκκινου μεσημεριοῦ· εἴμαστε σὰ πὲ ὄνειρον, ἡ νιότη μας ἐφώναζε μέσ᾿ ἡμᾶς καὶ ἡ χαρὰ μας ἐγύριζε σὲ γοητευτικὲς στροφές, σὰν πολυφάνταχτη μπαλλάρινα· ἔτσι δὲν ἤμπορούσαμε νὰ συλλογιστοῦμε ἴποτε λυπητερό κ' ἐφάνταζόμαστε γι' τοὺς ἐκυτοὺς μας αἰώνια νεότη· ἐκαταλαβζίναμε τὴ δύναμή μας σὰ χρυσὴν ἀσπίδα κροστοπὴ λαμποκοποῦσα· τὴν ἐκρυτούσαμε ψηλὰ σηκωμένη πρὸς τὸν ἥλιο καὶ τὴν ἐσειούσαμε βγάζοντας δυνατὲς κρυγὲς θριάμβου· ἔτσι ἐπιστεύαμε στοὺς ἐκυτοὺς μας κι' ἡ νιότη μας ἐπέτονταν ὅτι δὲ θὰ γνωρίση ποτὲ τὴν ἡττα καὶ τὸ θάνατο· τὸ φρούδι μας, ἐλέγχμα, δὲ θὰ πέση ποτὲ κ' ἡ λύπη δὲ θὰ ἐγγίξη τὴ σάρκα μας· καὶ γι' αὐτὸ στὶς ἀνεργεῖς ἐκείνιες στιγμῆς, ἀνίδεια ἐπ' νάμε ἀπὸ τὸ παραμῦθι τοῦ παρόντος κι' ἀπὸ τίς ἐνθύμησες τῶν περασμένων ἡμερῶν, σὰ ζεσὸ κρυσὶ μὲ μέλι.

§ Στὴ φαντασία μας ἔλαμπεν ἀκόμα τὸ χ'ρευτικὸ λιμάνι, ὅπου ἀράζαμε, ἐκρινό, πρόσχαρο στὸν ἥλιο καὶ φιλοτράγουδο κ' ἐμεῖς, ποῦ ἐκατοικούσαμεν ἐκεῖ στὴν πλεούμενη κακοικία μας, ἐζούσαμε μὲ τὴν πρωτόγονη χαρὰ τῶν λιμναίων. Ἦταν καλοκυκλωμένο, μὲ τοιχιά ἀπὸ μαῦρες πέτρες κ' ἔμοιαζε σιδερένιο, ἀδιὰπέραστο στὴ χειμωνιά καὶ στοὺς ἀνέμους· παρόμοια καὶ ἡ πολιτεία, ποῦ ἀπλωνόταν μπροστά μας χτισμένη μὲ λάβα, ἐφάνταζεν ἀγάλαστη, σὰν κανωμένη ἀπὸ σιδερό, σὰ νὰ ἐσφυροκοπήθηκεν ὀάκερη στὰ σιδεραργαστήρια τῆς Αἴτνας· τὸ θεοτικὸ βουνὸ ἐκάπνιζε στὸ βάθος μὲ τὴν κορυφὴ κάποτε ὀλόθη· πρὸς τοὺς ξάστερους οὐρανοὺς, κάποτε ἀόρατη κρυμμένη σὲ κουκούλα ἀπὸ σύννεφα.

§ Ἐξῆσεν ἐκεῖ ἕνας λαὸς ἐμπόρων, ἐργατῶν καὶ ψαρχῶν, δεισιδαιμόνων, ἀνήσυχος καὶ μὲ ἰσχυρὲς ὀρμές. Στὴν προκουμαίαν ἐβούιζε ἕνα ἐμπόριο, ποῦ ξυπνοῦσε τοὺς ἀρχαίους φοινικικοὺς ἀχούς, τὲς θιλάσσιες κρυγὲς τῶν γενάτων Καρχηδονίων καὶ τὰ ἀντιφωνήματα τῶν ἐμπόρων, ποῦ ἐρχόταν ἀπὸ μιὰ τρισμκαρισμένην Ἑλλάδα. Ἀπὸ ὅλου τοὺς κατήφορους τῆς πόλεως κατέβαιναν μακρειεῖς ταλίκες

μὲ τὸ πομπικὸ βᾶδισμα τῶν ἱερῶν βοδιῶν κάρρα συρμένα ἀπὸ κόκκινα ἄλογα καὶ ζῶα φορτωμένα ἐκουβαλοῦσαν στὰ πλοῖα καρπούς, τῆς γῆς, φλούδες τῶν δέντρων καὶ ὄρυχτὸ ἑιάφι. Σὰ μυργήγια πηγαίνοντο στὰ μεγάλα φορτωτικὰ κάρραβια, ποῦ ἀκίνητοῦσαν δεμένα στὴ στεριά· ἀνέβαιναν, κατέβαιναν, ἐφώνιζαν κι' ἀπαντοῦσαν· ἄλλοι σὲ μακρινούς στίχους διπλοὺς κουβαλοῦσαν ἀπὸ μεγάλα φορτηγὰ φορτώματα ἀπὸ πετροκάρβουνο· ἔσταζαν μαῦρον ἰδρώτα, λυγνοί, μόλις ὅσα νὰ μποροῦν νὰ στέκωνται, μ' ὅλα τὰ σκονιὰ τοῦ κορμιοῦ τους ἰσχυρὰ τετωμένα ἢ ἀτσάλινοι, ἀσειστοί, ἔκαναν ἐκεῖ μεγάλους λόφους κατὰμαυρούς σ' ὅλη τὴν ἔκτασι τῆς προκουμαίας. Οἱ τροχαλίες ἀπὸ τὰ πλοῖα φλυαροῦσαν ὅλε· μαζί μιὰ ἀντιπαθητικὴ ἱστορία· καὶ τὰ κάρρα, ὅπως ἔτρεχαν τὸ πλακόστρωτο ἔτριζαν καὶ θύρουβοῦσαν δαιμονισμένα, ἦταν σὰν νὰ μιλοῦσαν μιὰ ἄγρια καὶ τραχεῖα γλῶσσα· ἄλλα αὐτά, φωνές, βρισιές, τραγούδια, καθὼς ἐβγαζαν ἕνα βουητό, μιὰ κρυγὴ πόνου καὶ θριάμβου, ἦταν σὰν ἕνας ὕμνος σκληρὸς καὶ βάρβαρος στὴ θεότητα τοῦ μόχθου. Πέρα στάνοιχτά, ἡ πανώρια ἢ ἄλασσα, ἡ λαμποκοποῦσα, ἐξαερωμένη ἀναγᾶλλιαζε ὅλη τὴν ἡμέρα, κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, μέσ᾿ στὺς θεοτικούς της ἔρωτες· ποῦ δὲ θὰ εἶχαν τελειωμό.

§ Πολλὲς ὥρες παρακολουθοῦσαμε τίς ὀλόήμερες ἐργασίαι τῶν φτωχῶν ψαρχῶν, ποῦ ἀπλωναν στὸν ἥλιο κ' ἔρραβαν τὰ δίχτυα τους. Τὰ βράδια ὅταν, ἐπεφταν οἱ σκιεῖς ἐγυίξμα στίς ἀπόμακρες συνοικίαι ποῦ ἀναδεύοντο ἢ εἰρήνη μιὰς θερμῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς· ἐκεῖ ἡ γυναίκα τοῦ ἐργάτη καὶ ἡ τρυφερὴ κόρη ἐδούλευον σκύβοντας κάτω ἀπὸ τὸν κύκλο τῆς λάμπας ἕως πολὺ ἄργα τὴ νύχτα· ἦταν πολὺτιμα ὄντα, εὐλογημένες ὑπάρξεις ταπεινῆς, ἀγαθῆς θεότητες τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς εἰρήνης. Ἐπερνούσαμε ἀπὸ στενὰ δρομάκια, ὅπου ἡ θεοσέβεια τῶν κητοίκων σὲ κάθε βῆμα εἶχε κρεμασμένες ἅγιες εἰκόνες· μὲ φροντίδα τὲς διατηροῦσαν πάντα στολισμένες φιλόκαλα μὲ φρέσκους καρπούς καὶ μὲ κλαδιὰ λεμονιάς· ἐκεῖ τὸ σούρουπο ἢ εὐλαβητικὴ Σικελὴ περνοῦσε βιαστικὴ πηγαίνοντας νὰ προσευχηθῆ στὴν ἐκκλησία τῆς συνοικίας ποῦ ἐκαλοῦσε μὲ τοὺς ἤχους τῆς καμπάνης. Συχνὰ παραδινόμαστε στὸ κρυφὸ θέλητρο αὐτῆς τῆς ἀπόμονης γαλήνης· καὶ τὸ περαστικὸ κοράσι τυλιγμένο στὴ μαύρη μαντήλα μᾶς ἔκανε ν' ἀκολουθοῦμε τὸ χριτωμένο κίνημα τοῦ κορμιοῦ του καὶ νὰ μένουμε κατὰκαρδὰ συγκινημένοι γιὰ πολλὴν ὥρα. Βιαστικὰ προσπερνούσαμε μπρὸς στὸν καλεστικὸ ψίθυρο καὶ τὲς κολαστικῆς λαχτᾶρες ποῦ ὑποσχόταν ἡ ἀμχρωτὴ που παραμόνευε τὰ βράδια στὰ σκιερὰ στενορρόμια. Ἐπερνούσαμε μπρὸς ἀπὸ τὲς ταβέρνες ἀπ' ὅπου δὲν ἔλειπαν οἱ εἰκόνες τῶν ἁγίων κι' ὅπου ἐμεθοῦσε, ἐκάπνιζε κ' ἐχαρτόπαιζεν ὁ παράφορος Σικελός. Κι' ὅταν ἐφάναμε ἄργα τὴ νύχτα στὸ καράβι μας, ἀκούσαμε ἀκόμα ἀπὸ τὸ κρεββάτι μας τὲς φωνές τῶν θυγατέρων τῆς ἡδονῆς καὶ τὰ τραγούδια τῶν μεθυσμένων νκυτῶν ποῦ ἐτριγυροῦσαν στὸ λιμάνι.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΥΓΕΡΗΣ

ΩΔΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΝ

Εἰς τὸν ποιητὴν καὶ τὸν φίλον

Τὸ ἀρχοντικὸ τραγούδι σου, ἀδελφέ, μοῦ ἔχει χαρίσει
μιὰν ἀκριβὴ χαρά,
ὡσάν αὐτὲς ποῦ ἢ ἀνοιξὶ χαρίζει, ἢ ὡσάν ἐκείνη
ποῦ ὁ πελαγίσιος ἀνεμὸς σιὰ σιήθη μας ξυπνᾷ.

Βαθιά σὰν τὴν ἀγάπη σου καμμιά δὲν ἔχω νιώσει
ἀγάπην· καὶ ἡ ζωὴ,
ἢ ἀνευλόγητη ζωὴ ποῦ ἀπ' τὸν Δία μοῦ ἔδόθη,
ἀνθομανᾶ σιῆς ἀνοιξὶς τὴ μακαρία προή.

Τίποτε δὲν ἐλόγισε τὴν ἄκρα περηφάνεια
ἐκτός ἀπ' τὸ σκοπό,
τοῦ τραγουδιοῦ ποῦ ὀλάφθονον ἐκύλισε κέχυθη
ἄξιον, ἀδρό, μεσιό !

Ποῖος ξέρει ἂν μεσ' σιῆν ἀνοιξὶ μοῦ ζωντανέψη πάλι
τῶναιρο τὸ πλοτύ,
ποῦ ἔκαμα κάποιον δειλινὸ σιὸν Ἀτικὸν τὸν κάμπον
καὶ σιὸ δικό σου τῶναιρο συντροφικὸ ὑψωθῆ.

Ὁ Ἀπόλλων ποῦ σοῦ ἐχάρισε τὴ Δωρικὴ τὴ λύρα,
σῆνα καταμεσήμερο γλυκύ,
ἴσως μᾶξιῶση κάποτε τὴν δάφνην νὰ μυρίσω,
νὰ πιῶ κέγῳ νερὸν ἱερὸ σιῆν Κασταλλία πηγῆ.

Κ' ἴσως, ὥραιε μου ἀδελφέ, ὁ ὕμνος μου ἀνατείλῃ
σὲ μιὰν ἔαρινή
ἀυγῆ, καὶ τὸ τραγούδι μου μαζὶ μὲ τὸ δικό σου
καὶ τὸ τζιτζικολάλημα ἀγαλινὰ ἀρμωσθῆ.

Χαῖρε, ποῦ τὸ ἄσμα σου ἀνθίσσε μὲ τὰ λευκὰ ἀσφοδέλια
στὸ ἐρημικὸ νησί—

Ποῦ ἢ ἐρημιὰ γοητεύθηκεν, ὡς τᾶκουσε, τὸ Ἴόνιον
κ' ἢ ἐλεύθερή σου γῆ !

27 Ἰανουαρίου 1909 Ἀθήναι

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΡΗΣ

ΓΥΡΟΛΟΓΑ

Ἐβρεχε στὰ βουνά, ἔβρεχε ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ πρὸς τὸ δεῖλι κατέβασε τὸ ρέ-
μα, θολὸ κ' ἀνταριασμένο, κ' ἔφτανε στὸ χωριὸ βουή, ὡσάν νὰ σωριάζονταν τὰ
ἴδια τὰ βουνά στὸ λαγγάδι. Ἄστραφτε, κ' ἔβρόνταε, συγκυμάτιζε τὰ λιοστάσια
ἢ μπόρα, χύμηξε στὰ χωράφια, βούϊξε, σφούρηξε, σπόρισε μέσα στὸ χωριό, σιῆν
ἀρχὴ μὲ χοντρὸ χαλάζι, ὕστερα ρουνιὲς καὶ ὀλοποντή.

Ἀνάψανε τὰ δυὸ τετράγλωσσα λυχνάρια οἱ λιτριβάρηδες. Ἡ μούλα ἐγύριζε
τὸ λιθάρι, καὶ ἔτριζε τὸ λιθάρι σιῆς ἐλιὲς στίβοντας καὶ λυώνοντας τὸν καρπό, ἔ-
τριζε καὶ τὸ ἄξονι τοῦ λιθαριοῦ. Εἶχανε ἀπὸ ὥρα κλεισμένη τὴν πόρτα τώρα μὲ
τὸ νύχτωμα καὶ τὴ μπόρα οἱ λιτριβάρηδες.

Ὁ Σταλῆς, ἕνας λεβέντης σταλωτὸς μὲ καστανὸ μουστάκι καὶ μάτια σὰν κε-
ράσια, πετροκέρασα, ὀδήγαε τὴ μούλα νὰ γυρίσῃ καὶ κομμένο λιανοτράγουδο ἔτρα-
γοῦδαε· κάθε φορὰ ποῦ γύριζε τὸ γύρο καὶ θάρχότανε ἀντίκρου σιῆν φωτιά, ἔπε-
φτε στὸ πρόσωπό του μιὰ ἀντιφεγγιά, καὶ σπιθίζανε τὰ μάτια του· κατὰ τὴ μεριά
ποῦ εἶτανε οἱ σφυρίδες δούλευε ὁ Λιδράνης, ἕνας κοντὸς, χοντρὸς χωριάτης μὲ
πλατὸ μέτωπο καὶ μικρὰ μάτια γατίσια· Ὁ Καραβοκύρης πῆγε καὶ κάθισε σιμὰ
σιῆν φωτιά, πῆρε τὸ μεγάλο φλασκὶ τὸ γιομάτο τσίπουρο καὶ τράβηξε κατάπιομα
μεγάλου μοναεπνιας.

Ὁ Δράκος, ἕνας νιὸς λιγνὸς καὶ μαραζιάρης ἔρριχνε φτυαριὲς ἐλιὲς στὸ λιθάρι.
Ἦστερα πῆγε καὶ μέτραε μὲ τὴ μπότσα λάδι.

Ὁ Σταλῆς ἔπαιψε τὸ λιανοτράγουδο, κ' ἀργὰ γύριζε ἢ μούλα. Πῆγε κ' ἔκα-
τσε σιμὰ σιὸν Καραβοκύρη ἀμίλητος, τράβηξε τὴ φορὰ του ἀπὸ τὸ φλασκί. Ὁ
Λιδράνης καὶ ὁ Δράκος ἀράθυμα καὶ κωφεμένα δουλεῖναν· ἀκουμπήσανε καὶ κεί-
νοι σιῆς πυρῆνες τὸ σωρό, πλάι σιῆν φωτιά. Ἡ μούλα γύριζε μονάχη κ' ἔτριζε
ἀργά, σὰν ἕνα μεγάλο σαράκι τὸ λιθάρι.

Ὁ Καραβοκύρης κοκκίνιζε σὰν κοκκινοκόκκινο, καὶ κτύπαε τὴ φωτιά μὲ τὰ
θολὰ του μάτια, τὰ μισοκλεισμένα. Οἱ ἄλλοι τὸν κτύπαε, καὶ ὁ Σταλῆς ἔχαμογέ-
λαε.

Χτυπήσανε σιῆν πόρτα δυνατά, καὶ φωνὴ ἀκούστηκε νὰ εἶπῃ. «Ἀνοιχτε βρε
παιδιά τὶ ἔγινα μούσκεμα!»

— «Ἡ Σταυρούλα!» εἶπε πρῶτος ὁ Σταλῆς, πετάχτηκε ἀπάνω, πῆγε κ' ἀνοι-
ξε.— «Ἡ Σταυρούλα» εἶπανε καὶ οἱ ἄλλοι. Τὰ πρόσωπά τους φωτιστήκανε, χαμο-
γελάσανε, καὶ διανοιχτήκανε τὰ μάτια. Μπῆκε ἢ Σταυρούλα κατακόκκινη, κοντο-
στίβαρη γυναίκα, ταρναριστὴ καὶ γελώντας πρόσχαρα τοὺς χαιρέτησε γνώριμα καὶ
θαρρετά.

— Ἔγινα ὀλόποντη παιδιά, τόπο νὰ πυρωθῶ, νὰ στεγνώσω, μὴν πουντιάσω
καὶ χάστε τὴ Σταυρούλα.» Εἶπε ζυγώνοντας σιῆν φωτιά, καὶ γελώντας.

— «Πάρε τὸ φλασκὶ καὶ τράβα γιὰ νὰ πυρωθῆς,» τῆς εἶπε ὁ Καραβοκύρης,
κινάζοντας τὴ μὲ γουρλωμένα μάτια καὶ σαλεύοντας τὰ φουσκωτά του χεῖλια. Ἡ
Σταυρούλα πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Καραβοκύρη τὸ φλασκὶ καὶ τράβηξε. «Σιῆν
ὑγεία σας παιδιά!» τοὺς εὐχῆθηκε. Κεῖνοι ἀποκριθῆκανε «Στὸ γάμο σου Σταυ-
ρούλα.»

Ήτανε νόστιμη γυναίκα, καθαρομελάχρονη ή Σταυρούλα. Τήν ξέρανε σ' όλα τὰ χωριά ἀπὸ χρόνια τώρα ποῦ γύριζε καὶ πούλαε ψιλικά στὶς χωριανές, τήν ξέρανε τὴ Σταυρούλα τὴ γυρολόγα, καὶ τήν τιμούσανε γιὰ τίμα καὶ γιὰ γνωστικὴ, τὴν προτιμούσανε κιόλα οἱ χωριανές καὶ ξόδεψη τῆς κάνανε. Τώρα καὶ κάμποσο καιρὸ ή Σταυρούλα βάσταε καὶ κολοκυθένιο· ἕνα φλασκὶ στὴ ζώση της κρεμασμένο καὶ γιομάτο τσίπουρο. Κι' ἄρχισε νὰ διαλαλῇ τὰ ψιλικά τραγουδιστὰ πολλές φορές, νὰ τραγουδάει στὴ ρούγα καὶ κάποτε στὰ μαγαζιά. Εἶπανε πῶς χόρευε τὰ βράδια μὲ τοὺς ἄντρες στὰ κρασοπουλιά. Ἔτσι καὶ οἱ δουλιές ἐλιγοστέψανε. Εἶχε μαλλιὰ χοντροπλέξιδα, ριχμένες πάντα στὴν πλάτη τὶς πλεξίδες, καὶ μιὰ μαντήλα βυσοινιὰ δεμένη πλαγινά, νὰ φαίνεται ἡ μεσοχωρίστρα, καὶ νὰ συμπαθεύεται τὸ πρόσωπο· κι' εἶχε γιομάτα μάγουλα· καὶ τὸ πολκάκι πάντα θ' ἄφινε μεριὰ ξεχειλωτὰ νὰ φαίνεται ὁ λαϊμὸς γαῖτανοκρέατος καὶ στορογγυλάτος. Στὰ μάτια εἶχε ἕνα γκάβιμα ποῦ λίγο τῆς δειχνότανε, μὰ ἡ μιλιὰ της ἦτανε ὀνόστιμη καὶ εἶχεν ἀντρίκιο πάτημα.

Ἡ Σταυρούλα ἀνασήκωνε τώρα τὰ φουστάνια της, τὰ πύρωνε στὴ φωτιά καὶ τὰ στορογγυλά της πόδια φαίνονται ὡς τὰ γόνατα. Τὰ φουστάνια ἀχνίζανε στεγνώνοντας. Καθίσανε ὀλοτρόγυρα στὴ φωτιά οἱ λιτριβάρηδες καὶ τὴν κντάζανε μὲ τὰ πρόσωπά τους ξαναμένα ἀπὸ μιὰ πύρα. Σπιθίζανε τὰ μάτια τῆς Σταυρούλας, κι' ἀνασαινοντας ἀνασηκόνονταν τὰ γιομάτα στήθια της. Δυὸ φορές γύρισε τὰ μάτια της ἀπὸ τὴ φωτιά, κντάξε γύρω τοὺς λιτριβάρηδες μαργιόλικα, καὶ σὸ Στάλη σταθήκανε. Ὁ Καραβοκύρης κντάξε τὸ Στάλη.

*
* *

Εἶτανε καθισμένοι ὀλόγυρα στὴ φωτιά. Φάγανε ἐλιές καὶ μπακαλέο ψητὸ στὰ θράκια. Πίνανε.

— «Στὴν ὑγεία τῆς Σταυρούλας» ξανάειπε ὁ Καραβοκύρης. Ἡ Σταυρούλα φούντωνε, τὰ μάτια της σπιθίζανε. «Γειά σας παιδιά!»

Ὁ Στάλης ἦτανε σιμά της· πότε-πότε κντάζόντανε, καὶ ἡ Σταυρούλα μαργιόλικα στὰ μάτια εἶχε νοήματα. Ὑστερα τὸ ἴδιο κντάζε καὶ τὸν Καραβοκύρη.

— «Γειά σου Στάλη, στὸ γάμο σου!» τοῦ εἶπε ἡ Σταυρούλα. «Σὰν παντρευτεῖς τὴν ἴδια μέρα νὰ πνιγῶ σ' ἕνα βουτσά!» καὶ χτύπησε χαϊδευτικὰ τὸν ὄμο τοῦ Στάλη. Ὑστερα φάνηκε συλλογισμένη καὶ κατέβασε τὰ μάτια. Ὅλοι σωπαίνανε, κείνη ἀναστέναξε· Ὁ Στάλης εἶπε.

— «Πνίξου!» καὶ κντάξε κατὰ τὸν Καραβοκύρη χαμογελώντας.

— «Νὰ πνιγῶ; γειά σου παληκαρά μου ποῦ δὲ μᾶς καταδέχεσαι!» Εἶπε σὰν πικραμένη χωρὶς νὰ κντάξῃ τὸ Στάλη. Πῆρε τὸ φλασκὶ καὶ ἤπιε.

— «Σὲ καταδέχομαι καὶ σὲ καλῶ στὸ γάμο μου ἀπὸ τώρα!» Εἶπε ὁ Στάλης μὴ ξέροντας τί νὰ τῆς ἀποκριθῇ, καὶ σὰ μετανοιωμένος. Καὶ τὴν κντάζε ποῦ κείνη χαμογέλαε τοῦ Καραβοκύρη.

Τραγουδῆσε ἡ Σταυρούλα: «Ὅλες ἡ νειές παντρεύονται κι' ὄλες οἱ μαυρομάτες» καὶ τὴν ἀκλουθῆσανε οἱ λιτριβάρηδες. Ὁ Στάλης σόπαινε.

— «Βόηθα Στάλη» τοῦ εἶπε ὁ Λιθράνης. «Τί συλλογιέσαι; Τὰ μισὰ τῆς χιλιάδας πεντακόσα!»

Ἡ Σταυρούλα σηκώθη, πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι τὸν Καραβοκύρη, τὸν ἔβαλε νὰ τὸ χορέψῃ μπροστὰ πρῶτος. Ἐξέψεψε ὁ Λιθράνης τὴ μούλα, ποῦ ζεμένη ἀκόμη ἀναγύριζε τὸ λιθάρι, σταματώντας πότε πότε, καὶ ξαφνιζόμενη ἄλλοτες στὸ τραγοῦδι. Ἀνάψανε καὶ τὰ τέσσερα λυχάρια τὰ τετράγλωσσα. Χόρευε μπροστὰ ὁ Καραβοκύρης, ἀκλούθαε ἡ Σταυρούλα μὲ τὴ μαντήλα ξέλυτη καὶ τὰ μαλλιὰ στὶς πλάτες. Ἀκλούθα ἐρχόντανε ὁ Λιθράνης καὶ ὁ Δράκας. Ὁ Στάλης εἶπε πῶς τὸν πονάει τὸ πόδι· κάθοταν θλιμμένος κοντὰ στὴ φωτιά.

Ἡ Σταυρούλα μπήκε πρώτη τώρα, νὰ τὸ χορέψῃ ὀμπρὸς τῆς φωνάζανε. «— Γειά σου, νὰ μᾶς ζήσης Σταυρούλα»

Χόρευε, χόρευε, καὶ ξαναμένη κντάζε κατὰ τὸ Στάλη σὲ κάθε γύρο. Κεῖνοι κάθονταν συλλογισμένοι καὶ κντάζε κατὰ τὴ φωτιά. Ἐάφνου ἡ Σταυρούλα λύνει τὸ χορὸ, τρέχει κατὰ τὸ Στάλη, τοῦ φωνάζει:

— «Γειά σου Στάλη μου!» καὶ τὸν φιλεῖ. Ὑστερα πέφτει δίπλα του, ἀπάνω στὶς σωροτὲς πυρήνες, κι' ὄλο γελάει. Οἱ λιτριβάρηδες ἀμίλητοι σκορπίσανε μέσα στὸ λιτρουβιό. Κανεὶς δὲν ἐμιλοῦσε, καὶ ἡ Σταυρούλα ἔπαψε τὰ γέλοια, καὶ εἶπε κντάζοντας τοὺς λιτριβάρηδες καὶ τὸν Καραβοκύρη.

— «Τί σαστίσατε μωρέ; τί σαστίσατε ἔτσι;»

Ὁ Καραβοκύρης εἶπε.

— «Βάλε Στάλη τὴ μούλα στὸ λιθάρι καὶ παράστεζε. Εἶναι ἡ ἀράδα σου.»

Ὁ Στάλης δὲν ἀποκριθῆκε, δὲ σάλεψε ἀπὸ τὴ μεριά του· οἱ ἄλλοι τὸν κντάζανε λοξά.

Ἡ Σταυρούλα εἶπε: «Γιὰ ἰδὲς πῶς κατσουφιάσανε τὰ μοῦτρα τους!»

Τί σκορπίσατε μωρὸ σὰν τ' ἀγριοκάτσικα;»

Ὁ Καραβοκύρης πῆρε τὴ Βίτσα, βάδισε γλήγορα κατὰ τὴ μεριά τοῦ Στάλη καὶ τῆς Σταυρούλας. Ὁ Στάλης σηκώθη. Ὁ Καραβοκύρης κατάφερε τὴ βίτσα στὶς πλάτες τῆς Σταυρούλας, μιὰ, δυὸ φορές. Ὁ Στάλης χύμηξε πῆρε σουδαῦλι-τρο, τὸ σφενδόνησε κατὰ τὸν Καραβοκύρη. Κεῖνος φυλάχτηκε, γλύτωσε.

— «Ὦχι! Τί σοῦ κάμα βρὲ ἄτιμε! Τί σοῦ κάμα φονιά!» ἔσκουξε ἡ Σταυρούλα.

Οἱ λιτριβάρηδες μπήκανε στὴ μέση. «Ὦχι, ὄχι Καραβοκύρη, ἔχεις τ' ἄδικο, ἔχεις ἄδικο!» Εἶπανε καὶ οἱ δυὸ μὲ μιὰ φωνή.

Ὁ Καραβοκύρης, ἔβρισε, βλαστήμησε. «Δημόσια!» καὶ πῆγε σὲ μιὰν ἄκρη, ἀγριοκντάξε κατὰ τὴ Σταυρούλα καὶ τὸ Στάλη.

«Ἄτιμε, φονιά, τί σοῦ φταιξα μωρέ; αἱ βρὲ διαβόλου γενιά; ἔλεγε τώρα κλαίοντας ἡ Σταυρούλα.

Ὁ Στάλης γύρισε κατὰ τὸν Καραβοκύρη καὶ τοῦ εἶπε περιφρονητικά.

— «Τί παντρχαίνεις ἀρχονδιάρη πῶς τὸ ἴδιο εἴμαστε; Τί νὰ σοῦ ζηλέψῃ ἀρκοῦδῶνφτε;»

Ὁ Καραβοκύρης πῆγε νὰ ξαμύσει καταπάνω της· μπήκανε στὴ μέση οἱ δύο ἄλλοι.

«— Σὲ θέλω Στάλη γιατί εἶσαι λεβέντης, εἶσαι παληκαρά;.. σὲ θέλω ἀποσπεροῦ...» Εἶπε μὲ πείσμα ἡ Σταυρούλα.

Ὁ Καραβοκύρης ἀνακίνησε, ἀναγριεμένος, κντάξε τοὺς δυὸ λιτριβάρηδες, τὸ Λιθράκη καὶ τὸ Δράκα.

«Φτού σας! Φτού σας πομπές τῆς ρούγας! Εἶναι παληκάρι, καὶ σεῖς τί εἶσατε μωρές; Κιοτήδες!» εἶπε περιφρονητικά ὁ Καραβοκύρης.

Ὁ Λιδράνης γύρισε στὸ Σταλή καὶ τοῦ εἶπε, στρίβοντας καὶ τὸ μουστάκι.

— «Ἀληθινὰ μωρὲ Σταλή μᾶς τὴν ἔπαιξες καλά· μὰ μηδὰ καὶ θαρρεῖς πῶς θὰ περάση ἔτσι καὶ ἡ δουλιά;»

— «Θὰ περάση καὶ θὰ καλοπεράση κιόλα!» Τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Σταλής. «Πᾶμε Σταυρούλα, ἔλα.» ξανάειπε κυτάζοντας τὴ Σταυρούλα ποῦ ἔδενε τὴ μαντήλα τῆς. Κεῖνη σηκώθη γιὰ νὰ φύγουνε.

— «Κανέννας δὲ θὰ τὴν πάρῃ!» μούγκρισε ὁ Καραβοκύρης, κι' ὄρμησε, τὴν ἄδραξε ἀπὸ τὰ τὰ μαλλιά, τὸν ἔπιασε ἀπὸ τις πλάτες ὁ Σταλής, τοῦ κατέφερε γροθιά στὸ μελίγγι· οἱ λιτριβάρηδες, οἱ δυό, πιάσανε τὰ χέρια τοῦ Σταλή. Ὁ Καραβοκύρης ἔβγαλε μαχαίρι, ἔκοψε τὴ μιὰ πλεξίδα τῆς Σταυρούλας, καὶ ἀγγομαχώντας ἀπὸ μάνητα εἶπε στὸ Σταλή.

— «Πάρῃ πομπεμένη!»

Οἱ λιτριβάρηδες, ὁ Λιδράνης καὶ ὁ Δράκας βγάλανε ὄξω τὸ Σταλή, κλείσανε τὴν πόρτα.

Καὶ ἡ Σταυρούλα ὡς τὴν αὐγὴ μὲ τὸν Καραβοκύρη ἐτραγουδοῦσε.

— « Σὲ θέλω, εἶσαι λεβέντης, εἶσαι παληκάρι » τοῦ ἔλεγε.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ.

SAN FRANZESCO

A RIPA

Ὁ Σενεσέ, νομίζων ὅτι ἔβλεπε πλήρη γαλήνην εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πριγκηπίσσης, ἐσυλλογίζετο νὰ ἀποφύγῃ τὴν σκηνὴν καὶ ν' ἀποστρέψῃ τὴν μορφὴν ἀντὶ νὰ τῆς ἀπαντήσῃ. Ἄλλ' ἡ ἐχθροπάθεια τῆς πριγκηπίσσης τὴν ὅποιαν διησθάνετο, τὸν ἔκαμνε σοβαρόν. «Δὲν θὰ ἦτο ἴσως ἡ εὐνοϊκὴ εὐκαιρία, διελογίζετο, νὰ τὴν κάμω νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλήθειαν; Ἐχῶ ἤδη ἀποφύγει τὸ ἦμισυ τῆς στενοχωρίας, ἀφοῦ ἡ ἴδια μοῦ κάμνει αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν. Ἄναμφιβόλως ὅμως δὲν θὰ εἶμαι γεννημένος δι' ἔρωτας. Δὲν εἶδα τίποτε ὠραιότερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν γυναῖκα μὲ τὰ παράξενα μάτια τῆς. Ἐχει κακοὺς τρόπους. Μὲ κάμνει νὰ περνῶ ἀπὸ συχαμερὰ ὑπόγεια. ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀνεπιὰ τοῦ ἡγεμόνος πλησίον τοῦ ὁποίου ἔχω τοποθετηθῆ ἀπὸ τὸν βασιλέα μου. Ἀκόμη εἶναι ξανθὴ καὶ μάλιστα εἰς τόπον ποῦ ἔλαι αἱ γυναῖκες εἶνε μελαχροιναί. Καὶ αὐτὸ τὴν διακρίνει πολὺ. Καθημερινῶς ἀκούω νὰ ἐξυψώνουν τὴν καλλονὴν τῆς μέχρις οὐρανοῦ ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων δὲν εἶνε καθόλου ὑποπτη ἢ ἀντίληψις, καὶ οἱ ὅποιοι κάθε ἄλλο παρὰ σκέπτονται ὅτι ὀμιλοῦν πρὸς τὸν εὐτυχῆ κάτοχον ἔλων αὐτῶν τῶν θελγῆτρων. Ὅς πρὸς τὴν ἐπιρροὴν τὴν ὅποιαν πρέπει ἕνας ἄνδρας νὰ ἔχη

ἐπὶ τῆς ἐρωμένης του, εἶμαι ἐντελῶς ἡσυχος. Ἐὰν θελήσω νὰ λάβω τὸν κόπον νὰ εἶπω μίαν λέξιν τὴν ἀπάγω ἀμέσως ἀπὸ τὸ μέγαρόν της, ἀπὸ τὰ χρυσὰ τῆς ἐπιπλα, ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα—θεῖον της, καὶ αὐτὰ ἔλα διὰ νὰ τὴν ὀδηγήσω εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὰ βάθη τῆς ἐπαρχίας, διὰ νὰ ψευτοζῶμεν θλιβερώτατα εἰς κάποιαν ἀπὸ τὰς ἰδιοκτησίας μου. Μὰ τὴν πίστιν μου ἢ θεὰ αὐτῆς τῆς ἀφοσιώσεως δὲν μοῦ ἐμπνέει τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον τὴν ζωηροτέραν ἀπόφασιν νὰ μὴ τὴν ἐπιζητήσω ποτέ. Ἡ Ὅρσινι εἶνε ὀλιγώτερον ὠραία. Μὲ ἀγαπᾷ, ἐὰ μὲ ἀγαπᾷ, ἀκριβῶς πολὺ ὀλίγον περισσότερο ἀπὸ τὸν τενόρον Μπουταφόκο, τὸν ὅποιον ἤμην ἢ αἰτία νὰ ἀπομακρύνῃ πρὸ ὀλίγου. Ἄλλ' ἔχει τρόπους, ἤξευρε νὰ ζήσῃ, ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ ὑπάγῃ μὲ ἄμαξαν εἰς τὸν οἶκον της. Καὶ εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι δὲν ἔχωμεν ποτὲ σκηνὰς μεταξὺ μας. Δὲν μὲ ἀγαπᾷ καὶ τόσο ὥστε νὰ γίνε-ται αὐτό».

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακρᾶς αὐτῆς σιωπῆς, τὸ σταθερὸν βλέμμα τῆς πριγκηπίσσης δὲν εἶχε ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ ὠραῖον μέτωπον τοῦ νεαροῦ Γάλλου.

«Δὲν θὰ τὸν ἐπανίδω πλέον, διελογίζετο ἐκείνη». Καὶ ἀπότομα ἐρρίφθη εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ ἐκάλυψε μὲ φιλήματα αὐτὸ τὸ μέτωπον καὶ αὐτὰ τὰ μάτια, τὰ ὅποια δὲν ἐκοκκίνιζαν πλέον ἀπὸ εὐδαιμονίαν ἐσάκις τὴν ἔβλεπαν. Θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ περιφρονήσῃ βαθύτατα τὸν ἱππότην, ἐὰν δὲν ἐλησμονεῖ ἀμέσως ἔλα τὰ περὶ διαρρηξέως τῶν σχέσεών των σχεδιά του, ἀλλ' ἡ ἐρωμένη του ἦτο τόσο πολὺ συγκεκριμένη ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ αὐτὴ τὴν ζηλοτυπίαν της. Ὀλίγας στιγμὰς κατόπιν ὁ Σενεσέ τὴν παρετήρει ἐκπεπληγμένος· δάκρυα λύσσης κατέπιπταν συνεχῶς ἐπὶ τῶν παρειῶν της. «Τί, ἔλεγε μὲ χαμηλὴν φωνὴν ἐκείνη, ταπεινώνομαι μέχρι τοῦ σημείου νὰ τοῦ ὀμιλῶ διὰ τὴν μεταλλαγὴν τῶν τρόπων του, καὶ τοῦ παραπονοῦμαι δι' αὐτό, ἐγὼ ἢ ὅποια ἔχω ὀρκισθῆ νὰ μὴ τὸ παρατηρήσω ποτὲ αὐτό. Καὶ δὲν ἀρκεῖ τόση μικροπρέπεια, ἀλλὰ πρέπει ἀκόμη νὰ ὑποκύπτω εἰς τὸ πάθος ποῦ μοῦ ἐμπνέει ἡ θελκτικὴ μορφή! Ἄχ, ἀχρεία, ἀχρεία, ἀχρεία πριγκηπίσσα. Πρέπει νὰ τελειώνωμεν πλέον».

Ἐσκούπισε τὰ δάκρυά της, καὶ ἐφάνη ὅτι ἀνέλαβε κάποιαν γαλήνην.

— Ἱππότα, πρέπει νὰ τελειώνωμεν, τοῦ εἶπε μὲ ἀρκετὴν ἠρεμίαν. Φαίνε-σθε πολὺ συχνὰ εἰς τῆς κομῆσσης...Εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ὠχρίασεν ἐξαιρετικά.— Ἐὰν τὴν ἀγαπᾷς, ἤμπορεῖς νὰ πηγαίνῃς καθημερινῶς. Καὶ ἐδῶ ἐσταμήτησε πάλιν, ἴσως παρὰ τὴν θέλησίν της. Ἐπερίμενε μίαν λέξιν ἀπὸ τὸν ἱππότην Ἄλλ' ἐπερίμενε εἰς μάτην τὴν λέξιν ἐκείνην. Ἐξηκολούθησε μὲ ἕνα μικρὸν σπασμωδικὸν κίνημα, καὶ ὡσὰν νὰ ἔσφιγγε κάπως τοὺς ὀδόντας της. — Αὐτὸ ἀποφασίζει τὸν θάνατόν σου καὶ τὸν ἰδικόν μου».

Ἡ ἀπειλὴ αὐτὴ ἐνέπνευσε ἀποφασιστικώτατα, εἰς τὴν ταλαντευομένην ψυχὴν τοῦ ἱππότου, ὁ ὅποιος μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἦτο καταπεπληγμένος ἀπὸ τὸν ἀπροσδόκητον ἐκείνον ἀνεμοστρόβιλον, ὕστερα ἀπὸ τόσην ἐγκατάλειψιν. Καὶ ἤρχισε νὰ γελά.

Ἐξαφνον ἐρύθημα ἐκάλυψε τὰς παρειὰς τῆς πριγκηπίσσης, αἱ ὅποια ἔγειναν καταπόρφυροι. «Ἡ ἀγανάκτησις θὰ τὴν πνίξῃ, ἐσυλλογίσθη ὁ ἱππότης· θὰ πάθῃ δίχως ἄλλο ἀπὸ ἀποπληξίαν». Ἐπροχώρησε διὰ νὰ ξεκουμῶσῃ τὸ φόρεμά της, ἀλλ' ἐκείνη τὸν ἀπώθησε μὲ δύναμιν καὶ ἀποφασιστικότητα ἀσυνήθιστην ἐντελῶς. Ὁ Σενεσέ ἀγεθυμήθη ἀργότερον ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐδοκίμασε νὰ τὴν ἐναγ-

καλισθή, τὴν ἤγνουσε νὰ μονολογῇ Ἐτραθήχθη ὀλίγον, ἀλλ' αὐτὸ ἦτο ἀνωφελὲς διακριτικότης, διότι ἐκείνη ἐφαίνετο ὅτι δὲν τὸν ἐβλεπε πλέον. Μὲ φωνὴν χαμηλὴν καὶ συγκεντρωμένην ἐμυνολόγει, ὡσὰν νὰ εὐρίσκετο ἐκατὸ λεύγας μακρὰν τοῦ. «Μὲ ὑβρίζει, μὲ περιφρονεῖ. Χωρὶς ἄλλο κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ καὶ μὲ τὴν φυσικὴν ἀδιακρίσιαν τῆς χώρας τοῦ, θὰ ὑπάγῃ νὰ διηγηθῇ εἰς τὴν Ὀρσίνην ὅλας τὰς μικροπρεπείας, μέχρι τῶν ὁποίων ταπεινώνωμαι... Δὲν εἶμαι βέβαια δι' ἐμαυτὴν. Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐγγυηθῶ ἀκόμη ὅτι θὰ μείνω ἀπαθὴς, ὅταν βλέπω τὸ θελκτικὸν αὐτὸ κεφάλι...» Ἐπηκολούθησε κατόπιν μακρὰ σιωπὴ, ἣ ὁποία ἐστενοχώρησε πολὺ τὸν ἱππότην. Ἡ πριγκήπισσα ἠγέρθη ἐπὶ τέλους, ἐπαναλαμβάνουσα μὲ ὕφος ἐπὶ μᾶλλον σκοτεινόν. Πρέπει νὰ τελειώνωμεν πλέον.

Ὁ Σενεσέ, τὸν ὁποῖον ἡ συμπιλίωσις εἶχεν ἀπομακρύνει ἀπὸ τῆς ἰδέαν πάσης σοβαρᾶς ἐξηγήσεως, τῆς εἶπε μερικὰς εὐχαρίστους λέξεις διὰ κάποιαν περιπέτειαν, περὶ τῆς ὁποίας ὠμίλουν τότε πολὺ εἰς τὴν Ρώμην.

— Ἀφήσατέ με, ἱππότε, τοῦ εἶπεν ἡ πριγκήπισσα διακόπτουσα αὐτόν, αἰσθάνομαι ὅτι δὲν εἶμαι καλά.

«Ἡ γυναῖκα αὐτὴ στενοχωρεῖται, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Σενεσέ, ἐτοιμαζόμενος νὰ ὑπακούσῃ, καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε μᾶλλον μεταδοτικὸν ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν». Ἡ πριγκήπισσα τὸν παρηκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς αἰθούσης... «Καὶ παρ' ὀλίγον ν' ἀποφασίσω εἰς τὰ τυφλὰ τὴν τύχην τοῦ βίου μου!» Εἶπεν ἐκείνη μὲ πικρὸν χαμόγελο. Εὐτυχῶς αἱ ἄτοποι αὐταὶ ἀστείότητες μὲ ἐξυπνησαν. Πόσον εἶνε ἀνόητος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος! Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἀγαπήσω ἄνθρωπον ποῦ τόσο ὀλίγον μὲ ἔγνωσε. Θέλει νὰ μὲ διασκεδάξῃ μὲ λόγια εὐχάριστα ἐνῶ πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς μου καὶ τῆς δικῆς τοῦ!.. Ἄ! Ἄναγνωρίζω ἐδῶ τὴν φρικτὴν καὶ σκοτεινὴν αὐτὴν κατάστασιν ποῦ ἀποτελεῖ τὴν δυστυχίαν μου!» Καὶ ἀνεσηκώθη ὀρμητικὰ ἀπὸ τὸ ἔδρανόν της. «Πόσον ἦσαν εὐμορφα τὰ μάτια τοῦ, ὅταν μοῦ εἶπεν αὐτὰ τὰ λόγια!...Καὶ πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσῃ κανεὶς ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ φτωχοῦ ἱππότου ἦτον ἀξιαγάπητος. Ἐγνώρισε τὴν δυστυχίαν τοῦ χαρακτηρῶς μου· ἤθελε νὰ μὲ κάμῃ νὰ λησμονήσω τὴν σκοτεινὴν θλίψιν ποῦ μὲ κατεῖχε ἀντὶ νὰ μοῦ ζητήσῃ νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν της. Ἀξιαγάπητε Γάλλε! Πράγματι ἐγνώρισα τὴν εὐτυχίαν προτοῦ τὸν ἀγαπήσω;» Ἦρχισεν ἠδονικὰ νὰ σκέπτεται τὴν ὠραιότητα τοῦ ἔραστοῦ της. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ ἀναλογίζεται τὴν χάριν τῆς κομῆσεως Ὀρσίνι. Ἡ ψυχὴ της ἤρχισε νὰ βλέπῃ μαῦρα τὰ πάντα. Τὸ βάσανον τῆς φρικτοτέρας ζηλοτυπίας κατέλαβε τὴν καρδίαν της. Πράγματι προαίσθημα ἀπαίσιον τὴν κατεῖχε δύο μῆνας τώρα δὲν εἶχε ὑποφερτὰς στιγμὰς παρ' ὅσας διήρχετο μαζὶ μὲ τὸν ἱππότην καὶ ἐν τούτοις πάντοτε περίπου, ὅταν δὲν εὐρίσκετο εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ, ὠμίλει πρὸς αὐτὸν μὲ τραχύτητα. Ἡ βραδεία της ἐπέρασε φρικτὰ. Ἐξηντημένη καὶ κάπως ἡσυχασμένη ἀπὸ τὴν θλίψιν ἐσκέφθη ἑξαφνα νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν ἱππότην: «Ὅτι μὲ εἶδεν ἐξωρισμένην, δὲν ἠξεύρω ὅμως τὴν αἰτίαν τῶν παραπόνων μου. Ἴσως νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὴν κόμησάν. Ἴσως δὲν πηγαίνει εἰς τὸν οἶκόν της, εἰ μὴ διότι ἕνας ξένος ὀφείλει νὰ βλέπῃ τὴν κοινωνίαν τῆς χώρας, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκειται, καὶ πρὸ πάντων τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἡγεμόνος. Ἴσως ἐὰν γίνῃ δυνατόν νὰ ἔρχεται ὁ Σενεσέ φανερὰ εἰς τὸν οἶκόν μου μετὰ μίαν ἐπίσημον παρουσίαν θὰ περνᾷ ὥρας ὀλοκλήρους πλησίον μου, ὅπως κάμνει τώρα πλησίον τῆς Ὀρσίνι.

«Ὁχι, ἀνέκραξε μετὰ λύσσης. Θὰ ἐξηγητελιζόμεν ἐὰν ἕκαμνα λόγον δι' αὐτὸ τὸ μόνον κέρδος μου θὰ εἶνε ἡ περιφρόνησίς τοῦ. Ὁ ἐλαφρὸς χαρακτήρ τῆς Ὀρσίνι, τὴν ὁποίαν τόσο συχνὰ ἔχω περιφρονήσει, τρελλὸς ποῦ εἶμαι, εἶναι πράγματι θελκτικώτερος ἀπὸ τὸν ἰδικόν μου, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μάλιστα ἐνὸς Γάλλου. Ἐγὼ εἶμαι πλασμένη νὰ παθαίνω ἀπὸ ἀνίαν πλησίον ἐνὸς Ἰσπανοῦ. Δὲν ὑπάρχει τίποτε πλέον ἀνόητον ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι κανεὶς πάντοτε σοβαρὸς, ὡς ἐὰν τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς δὲν εἶχαν αὐτὰ τὰ ἴδια ἀρκετὴν σοβαρότητα!...Τί θὰ ἀπογίνω, ὅταν δὲν θὰ ἔχω πλέον τὸν ἱππότην μου διὰ νὰ μοῦ διδῇ ζωὴν, ἢ νὰ μοῦ μεταδίδῃ εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν φλόγα ποῦ τῆς λείπει.»

«Ἡ ὀρκοκάλυπτη αὐτὴ πριγκήπισσα, διελογίζετο ὁ Φερρατέρα, θὰ μοῦ εἶνε πλέον ὠφέλιμος, ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ἐκείνην κυρίαν, διότι πάντοτε θὰ ὑπάρχῃ κάποιος τὸν ὁποῖον θὰ προτιμᾷ ἀπὸ ἐμέ, καὶ αὐτὸς θὰ εἶνε κάθε φοράν ὁ ἔραστής της· καὶ ἂν τύχῃ κάποτε ὁ ἔραστής αὐτὸς νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν Ρώμην, πάντοτε θὰ ἔχῃ κάποιον θεῖον, ὑποψήφιον καρδιναλίον. Ἐὰν τὴν προσηλυτίσω, πρὸ παντὸς θὰ ἔχῃ νὰ σκέπτεται εἰς τὸ μέλλον τὸν κύριον τῆς συνειδήσεως της; Μάλιστα δὲ μὲ τὴν θερμότητα τοῦ χαρακτηρῶς της...Πόσα δὲν ἔχω νὰ ἐλπίζω ἀπὸ τὸν θεῖον της διὰ μέσου αὐτῆς!» Καὶ ὁ φιλόδοξος ἱεράρχης ἀπερροφᾶτο ἀπὸ τὴν ἐνατένισιν ἐνὸς ἠδονικοῦ μέλλοντος. Ἐβλεπε καθ' ἑαυτὸν τὴν πριγκήπισσαν ῥιπτομένην εἰς τὰ γόνατα τοῦ θεοῦ της καὶ παρακαλοῦσαν αὐτὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὸν σκούφον τοῦ καρδιναλίου. Ἀναμφιβόλως ὁ Πάπας θὰ ἦτον λίαν εὐγνώμων πρὸς αὐτὸν διὰ τὴν ἐπιχειρήσιν τὴν ὁποίαν ἐσκόπει νὰ ἀναλάβῃ...Μόλις κατώρθωνε νὰ μεταπειθῇ τὴν πριγκήπισσαν, θὰ κατώρθωνε νὰ φθάσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Βενεδίκτου αἰ ἀδιασάλετοι ἀποδείξεις τῶν ραδιοουργιῶν τοῦ ἐναντίον τοῦ Σενεσέ. Ὁ πάπας, εὐλαβῆς εἰλικρινῆς καὶ ἀπεχθανόμενος τοὺς Γάλλους, θὰ ἔτρεφεν αἰώνιαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν καλοπροαίρετον αὐτόν, ὁ ὁποῖος θὰ εἶχε κατορθώσει νὰ δώσῃ ἕνα πέρασ εἰς μίαν ὑπόθεσιν τόσο ἀπαρέσκουσαν εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἀγιότητα.

Ὁ Φερρατέρα ἀνῆκε εἰς μίαν ἀπὸ τὰς εὐγενεστέρας οἰκογενείας τῆς Φερράρας· ἦτο πλούσιος, ἡλικίας μεγαλύτερας τῶν πενήκοντα ἐτῶν. Ἐμψυχωνόμενος ἀπὸ τὴν ὁλοσὴν προσεγγίζουσαν ὄψιν τοῦ καρδιναλικοῦ σκούφου, κατώρθωνε νὰ κάμνῃ θαύματα. Ἐτόλμησεν αἰφνιδίως ν' ἀλλάξῃ μὲ τὴν πριγκήπισσαν τόπον τοῦ φέρεσθαι. Ἐπὶ δύο ἡδὴ μῆνας, κατὰ τοὺς ὁποῖους ὁ Σενεσέ τὴν παρημέλει, διεκινδύνευσε ἀκόμη καὶ νὰ τὸν προσβάλλῃ, διότι ὁ ἱεράρχης αὐτὸς, ἐνωσίων κακῶς τὸν Σενεσέ, τὸν ἐνόμιζεν ἀπλούστατα φιλόδοξον.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ εὐρίσκη ἀναμφιβόλως πολὺ ἐκτεταμένην τὴν συνομιλίαν τῆς νεαρᾶς πριγκήπισσης, τρελλῆς ἀπὸ ἔρωτα καὶ ἀπὸ ζηλοτυπίαν, μὲ τὸν φιλόδοξον ἱεράρχην. Ὁ Φερρατέρα ἤρχισε μὲ τὴν ὁμολογίαν τῆς πλέον πραγματικῆς καὶ τῆς πλέον θλιβερᾶς ἀληθείας. Ἰσχυρότερον ἀπὸ μίαν τοιαύτην ἔναρξιν, τόσο συναρπαστικὴν, δὲν ἤυρε καμμίαν δυσκολίαν νὰ ἐξυπνήσῃ ὅλα τὰ συναισθήματα τῆς θρησκείας καὶ τῆς πηθητικῆς εὐλαθείας, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀποκοιμηθῇ μόνον εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τῆς νεαρᾶς Ρωμαίας, ἣ ὁποία κατεῖχετο ὑπὸ τῆς εἰλικρινεστέρας πίστεως. —Κάθε πάθος ἀνευλαβὲς καταλήγει πάντοτε εἰς δυστυχίαν καὶ εἰς ἀτίμωσιν, τῆς ἔλεγεν ὁ ἱεράρχης. —Εἶχεν ἤδη προχωρήσει ἡ ἡμέρα, ὅταν ἐξηλθεν ἀπὸ τὸ μέγαρον Καμπομπάσσο. Εἶχε λάβει ἀπὸ τὴν νέαν προσήλυτον τὴν ὑπόσχεσιν νὰ μὴ δεχθῇ τὸν Σενεσέ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἡ ὑπόσχεσις αὕτη ἐστοίχισε πολὺ

δλίγον εἰς τὴν πριγκήπισσαν, διότι ἐνόμιζεν ἑαυτὴν εὐλαβῆ καὶ πραγματικᾶ ἐφροβεῖτο νὰ φανῆ ἀξία περιφρονήσεως ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν τῆς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἱππότη.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ὑπῆρξε σταθερὰ μέχρι τῆς τετάρτης ὥρας. Ἦτο ἡ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τὴν ἐπισκέπτετο πιθανῶς ὁ ἱππότης. Ἐκεῖνος διήλθεν ἀπὸ τὴν ὁδόν, ὅπισθεν τοῦ πύργου τῆς Καμπομπάσσο, εἶδε τὸ σημεῖον ποῦ ἀνήγγειλε τὸ ἀδύνατον τῆς συναντήσεώς των, καὶ κατευχαριστημένος μετέβη εἰς τὸν οἶκον τῆς κομήσεως Ὀρσίνι.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ Καμπομπάσσο ἠσθάνθη ὅτι ἔμελλε νὰ καταληφθῆ ἀπὸ ἓνα εἶδος τρέλλας. Αἱ ιδεαὶ καὶ αἱ ἀποφάσεις διεδέχοντο ἀλλήλας ταχύτατα. Αἴφνης κατέβη ἡ παράφρων τὴν μεγάλην κλίμακα τοῦ μεγάρου τῆς, καὶ ἀνήλθεν εἰς τὴν ἀμαξαν φωνάζουσα εἰς τὸν ἀμαξηλάτην: «Μέγαρον Ὀρσίνι».

Ἡ ὑπέρμετρος δυστυχία τῆς, ὅπως ἀκουσῶς τὴν ὤθει νὰ ἴδῃ τὴν ἐξαδέλφην τῆς. Εὗρεν αὐτὴν ἐν μέσῳ πεντήκοντα προσώπων. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, ὅλοι οἱ φιλόδοξοι τῆς Ρώμης, μὴ δυνάμενοι νὰ προσεγγίσουν κἂν εἰς τὸ μέγαρον Καμπομπάσσο, ἔβριθαν εἰς τὸ μέγαρον Ὀρσίνι. Ἡ ἀφίξις τῆς πριγκήπισσης ἔκαμεν αἰσθησῖν ὅλος ὁ κόσμος ἀπὸ σέβας ἀπεμακρύνθη, ἀλλ' ἐκεῖνη δὲν κατεδέχθη κἂν νὰ προσέξῃ εἰς τοῦτο, παρετήρει τὴν ἀντίζηλόν τῆς καὶ τὴν θαύμαζεν. Ἐκάστη τέρψις τῆς ἐξαδέλφης τῆς ἦτο πλήγμα ἐγκειριδίου διὰ τὴν καρδίαν τῆς. Μετὰ τὰς πρώτας φιλοφρονήσεις, ἡ Ὀρσίνι βλέπουσα αὐτὴν σιωπηλὴν καὶ περιφροντιν, ἐπανελάβε μετὰ θαυμαστῆς εὐστροφίας διακοπεῖσαν συνομιλίαν.

— Πόσον ἡ εὐτυχία τῆς ἀρέσκει περισσότερον εἰς τὸν ἱππότην, ἀπὸ τὸ τρελλὸν καὶ ὀχληρὸν πάθος μου, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Καμπομπάσσο.

Καὶ εἰς μίαν ἀνεξήγητον παραφορὰν θαυμασμοῦ καὶ μίσους συγχρόνως, ἐρρίχθη εἰς τὸν τράχηλον τῆς κομήσεως. Δὲν ἔβλεπε τότε εἰμὴ μόνον τὰ θέλητρα τῆς ἐξαδέλφης τῆς, καὶ ἐκ τῶν σύννεγγυς καὶ ἐξ ἀπόπτου, καὶ τῆς ἐφαίνοντο ἐξ ἴσου ἀξιολάτρευτα. Παρέβαλλε τὴν κόμην τῆς μὲ τὰ μαλλιά ἐκεῖνης, τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς, τὸ δῆμα τῆς. Συνεπεία τῆς παραδόξου αὐτῆς ἐξετάσεως, ἤρχισε νὰ ἀποστρέφεται καὶ νὰ ἀηδιάζῃ ἑαυτὴν. Τὸ πᾶν, παρὰ τῇ ἀντιζήλῳ τῆς, ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν ἀνώτερον καὶ ἀξιολάτρευτον.

Ἀκίνητος καὶ σκυθρωπὴ, ἡ Καμπομπάσσο, ἦτον ἐν μέσῳ τοῦ χειρονομοῦντος καὶ θορυβοῦντος ἐκεῖνου πλήθους ὡς ἀγαλμα ἐκ μελανολίθου. Εἰσήρχοντο, ἐξήρχοντο, καὶ ὅλος ἐκεῖνος ὁ θόρυβος ἠνώχλει καὶ προσέβαλλε τὴν Καμπομπάσσο. Ἀλλὰ τί ἀπέγεινεν, ὅταν αἴφνης ἤκουσε νὰ ἀναγγεῖλλον τὸν κ. Δὲ Σενεσέ! Εἶχε συμφωνηθῆ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν σχέσεών των, ὅτι πολὺ δλίγον θὰ τοῦ ὠμίλει ἐνώπιον τοῦ κόσμου, καὶ ὅπως ἀρμόζει εἰς ξένον διπλωμάτην, ὅστις συναντᾷ μόλις δύο ἢ τρεῖς φορές κατὰ ἡμέραν τὴν ἀνεψιὰν τοῦ Ἡγεμόνος παρὰ τῷ ὁποίῳ εἶναι διαπιστευμένος.

Ὁ Σενεσέ τὴν ἐχαίρετῆσε μετὰ σεβασμοῦ καὶ τῆς συνήθους σοβαρότητος· ἔπειτα πλησιάζων τὴν κόμησσαν Ὀρσίνι ἀνέλαβε τὸν εὐθυμον καὶ σχεδὸν οἰκτεῖον ἐκεῖνον τόνον, τὸν ὁποῖον λαμβάνει τις πρὸς γυναῖκα πνευματώδη, ἡ ὁποία σὰς δέχεται καλῶς, καὶ τὴν ὁποίαν βλέπετε καθ' ἐκάστην. Ἡ Καμπομπάσσο ἦτο κατατεθλιμμένη: «Ἡ κόμησσα μου ὑποδεικνύει πῶς ὤφειλα νὰ εἶμαι, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν. Ἴδου πῶς πρέπει νὰ εἶναι κανεῖς, καὶ τοιαύτη δὲν θὰ γείνω ποτέ!» Ἐξήλ-

θεν εὐρισκομένη εἰς τὸ ἀκρότατον ὄριον τῆς δυστυχίας, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ριφθῆ ἀνθρώπινον πλάσμα, καὶ σχεδὸν ἀποφασισμένη νὰ δηλητηριασθῆ. Κάθε ἐρωτικὴ χαρὰ, τὴν ὁποίαν ἀπέλαυσε παρὰ τοῦ Σενεσέ, δὲν ἠδύνατο νὰ φθάσῃ τὴν θλίψιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐδυσθίσθη κατὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην νύκτα. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι αἱ ῥωμαῖαι αὐταὶ ψυχαὶ κατέχουν, ὅταν ἀλγοῦν θησαυροὺς ἰσχύος, ἀγνώστους εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Σενεσέ διήλθεν ἐκ νέου, εἶδε τὸ ἀρνητικὸν σημεῖον καὶ ἀπήλθεν εὐχαριστημένος, ἀλλὰ καὶ δλίγον πειραγμένος. «Μὲ ἀπέπεμψε λοιπὸν προχθές; Πρέπει νὰ τὴν ἴδω δακρυσμένην» ἔλεγεν ἡ ματαιοδοξία του. Καὶ ἠσθάνετο μικρὰν νύξιν ἔρωτος, τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἔχανε διὰ παντὸς μίαν τόσοσιν περικαλλῆ γυναῖκα ἀνεψιὰν τοῦ πάπα.

Εἰσέδυσσε τότε εἰς τὰς ὑπογεύους στοάς, αἱ ὁποῖαι τόσοσιν πολὺ τοῦ ἀπήρεσκαν καὶ ἦλθε νὰ βιάσῃ τὴν θύραν τοῦ ἰσογείου, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ πριγκήπισσα τὸν ἐδέχετο.

— Πῶς τολμάτε νὰ ἐμφανίζεσθε ἐδῶ; εἶπεν ἡ πριγκήπισσα ἐπεπληγμένη.

— Ἡ ἐκπληξις αὕτη εἶνε ἀνελικρινής, διανοήθη ὁ νεαρὸς Γάλλος· δὲν παραιμενὶ εἰς τὸ δωμάτιον αὐτὸ παρὰ ὅταν μὲ περιμένει.

Ὁ ἱππότης ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς, ἡ ὁποία ἔφρισεν. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐγέμισαν δάκρυα· ἐφάνη δὲ εἰς τὸν ἱππότην τόσοσιν ὠραία, ὥστε πρὸς στιγμήν ἠσθάνθη ἔρωτα δι' αὐτὴν. Ἐκεῖνη ὅμως ἐλησμόνησεν ὅλους τοὺς ὄρκους, ὅσους ἐπὶ δύο ἡμέρας ἔκαμε πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν ἀγκάλην του. «Καὶ ἴδου ἡ εὐτυχία, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ μέλλον θ' ἀπολαμβάνῃ ἡ Ὀρσίνι!..»

Ὁ Σενεσέ, κακῶς ἐννοσῶν ὅπως συνήθως, τὴν ψυχὴν μιᾶς Ῥωμαίας ἐνόμισεν ὅτι ἐκεῖνη ἤθελε νὰ χωρισθῆ ἀπὸ αὐτὸν φιλικὰ καὶ νὰ διαρρήξῃ τὰς σχέσεις των κατὰ τύπους. «Δὲν μου ἀρμόζει, ἀφοῦ εἶμαι ἀκόλουθος εἰς τὴν Βασιλικὴν Πρεσβείαν, νὰ ἔχω θανάσιμον ἐχθρὰν, (διότι τοιαύτη θὰ ἦτο) τὴν ἀνεψιὰν τοῦ ἡγεμόνος, παρὰ τῷ ὁποίῳ εἶμαι διοπεπιστευμένος». Καὶ πολὺ ὑπερήφανος διὰ τὸ ἀτυχὲς ἀποτελεσμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Σενεσέ ἐφαντάζετο ὅτι ἐφθασεν, ἤρχισε νὰ λογιεῖται. — Θὰ ἔξῃ ἐν τῇ μάλλον εὐαρέστῳ ἐνώσει, διατί λοιπὸν δὲν θὰ ἦτο εὐτυχέστατος. Εἰς τὸ γεγονός αὐτὸ τί εἶχαν νὰ τοῦ μεμφθοῦν; Τὸν ἔρωτα θὰ διεδέχετο μία ἀγαθὴ καὶ τρυφερὰ φίλια. Θὰ ἐξελιπάρει ἐπιμόνως τὸ προνόμιον νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκοντο, καὶ αἱ σχέσεις των θὰ διετήρουν πάντοτε κάποιαν γλυκύτητα.

Ἐν πρώτοις ἡ πριγκήπισσα δὲν τὸν ἐνόησεν, ἀλλ' ὅταν ἐμάντευσε τοῦτο ἔμεινεν ὀρθία, ἀκίνητος, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς. Τέλος εἰς τὸ τελευταῖον αὐτὸ σημεῖον τῆς γλυκύτητος τῶν σχέσεών των, τὸν διέκοψε, καὶ διὰ φωνῆς ἥτις ἐφαίνετο ἐξερχομένη ἐκ τοῦ βάθους τοῦ στήθους τῆς, καὶ βραδέως προφέρουσα:

— Δηλαδή, μὲ εὐρίσκετε, τέλος πάντων, ἀρκετὰ ὠραία, ὥστε νὰ μὲ διατηρήσετε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας! εἶπεν.

— Ἀλλ' ἀγαπητὴ καὶ καλὴ μου φίλη, ἡ φιλοτιμία σας δὲν ἐσώθη; ἀπήνησεν ὁ Σενεσέ ἐκπληκτικὸς ἤδη καὶ αὐτός. Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ σὰς περάσῃ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν νὰ παραπονεθῆτε; Εὐτυχῶς ὅτι κανεῖς δὲν ἔλαβε καμμίαν ὑποψίαν διὰ τὰς συναντήσεις μας. Εἶμαι ἄνθρωπος τίμιος, καὶ σὰς δίδω ἐκ νέου τὸν λόγον

μου, ὅτι ποτὲ ἀνθρώπινον ὄν δὲν θὰ ὑποπτευθῆ τὴν εὐτυχίαν, τῆς ὁποίας ἀπήλαυσα.

— Οὐτε αὐτὴ ἢ Ὅρσίνι ; προσέθηκε μὲ ψυχρὸν τόνον, ὅστις ἐνέπνευεν ἀκόμη ἀμφιβολίαν τινὰ περὶ τῆς διαρρήξεως τῶν σχέσεών των εἰς τὸν ἱππότην.

— Ἐπρόφερα ποτὲ ἐνώπιόν σας τὸ ὄνομα, εἶπεν ἀφελῶς ὁ ἱππότης τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἠγάπησα πρὶν ἢ γείνω δοῦλος σας ;

— Μὲ ὄλον τὸν σεβασμὸν μου διὰ τὸν λόγον τῆς τιμῆς σας, ὑπάρχει ἐν τούτοις τύχη, τὴν ὁποῖαν δὲν θὰ ριφοκινδυνεύσω, εἶπεν ἡ πριγκήπισσα δι' ἀποφασιστικοῦ ὕφους, τὸ ὁποῖον ἤρχισε κάπως νὰ ἐκπλήσῃ τὸν νεαρὸν Γάλλον: «Χαίρετε, ἱππότα...» Καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρει ὀλίγον ἀναποφάσιτος. «Ἐλάτε νὰ με ἀσπασθῆτε», εἶπεν.

Προφανῶς συνεκινήθη, ἔπειτα διὰ σταθεροῦ τόνου, εἶπε.

— «Χαίρετε ἱππότα !»

Ἡ πριγκήπισσα ἀπέστειλε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Φερατέρα. «Θέλω νὰ με ἐκδικήσετε», τοῦ εἶπεν. Ὁ ἱεράρχης ἐθέληθη: «Μέλλει νὰ δυσφημισθῆ, τώρα μοῦ ἀνήκει» διενόηθη.

Μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐνῶ ἡ ζέστη ἦτο καταθλιπτική, ὁ Σενεσέ κατὰ τὸ μεσονύκτιον μετέβη νὰ ἀναπνεύσῃ ὀλίγον ἀέρα εἰς τὴν Αὐλήν. Εὗρεν ἐκεῖ ὄλην τὴν κοινωσίαν τῆς Ρώμης. Ὅταν δὲ ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἀμαξάν του, ὁ ὑπηρέτης του μόλις ἠδυνήθη νὰ τοῦ ὀμιλήσῃ ἦτο μεθυσμένος, ὁ δὲ ἀμαξηλάτης του εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Ὁ ὑπηρέτης τοῦ εἶπεν τραυλίζων, ὅτι ὁ ἀμαξηλάτης εἶχε φιλονικήσει μὲ κάποιον ἐχθρόν.

— Ἄ ! ὁ ἀμαξᾶς μου ἔχει λοιπὸν ἐχθρούς, εἶπε γελῶν ὁ Σενεσέ. Ἐπανερχόμενος εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ μόλις δύο ἢ τρεῖς δρόμους μακρὰν τοῦ Κόρσο παρετήρησεν ὅτι ἠκολοθεῖτο. Ἄνδρες, τέσσαρες ἢ πέντε τὸν ἀριθμὸν, ἐστέκοντο ὅταν ἐσταμάτα, καὶ ἐδάδιζαν, ὅταν αὐτὸς ἐπανελάμβανε τὸν δρόμον του.

«Θὰ ἠδυνάμην νὰ προχωρήσω μὲ ἐλιγμούς καὶ νὰ ἐπανεέλθω εἰς τὸ Κόρσο ἀπὸ ἄλλον δρόμον, ἐσκέφθη ὁ Σενεσέ. Μπᾶ ! αὐτοὶ οἱ χυδαῖοι εἶναι ἀνάξιοι προσοχῆς. Εἶμαι καλὰ ὀπλισμένος.» Εἶχε τὸ ἐγχειρίδιον γυμνὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Ὁ Σενεσέ, σκεπτόμενος οὕτω, διέτρεξε δύο ἢ τρεῖς ἀποκέντρους δρόμους, περισσότερον ἐρημικούς, ἀλλ' ἤκουε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ ἐπισπεύδουν τὸ βήμα. Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην, ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμούς, παρετήρησε πρὸ αὐτοῦ μικρὰν ἐκκλησίαν λειτουργουμένην ὑπὸ τῶν καλογήρων τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, τῆς ὁποίας αἱ ὕαλοι ἔρριπτον λάμπιν παράδοξον. Ὁρμησε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἔκρουσεν αὐτὴν δυνατὰ διὰ τῆς λαβῆς τοῦ ἐγχειριδίου του. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐφαίνοντο ὅτι τὸν παρηκολούθουν, ἦσαν πενήκοντα βήματα μακρὰν αὐτοῦ, καὶ ἤρχισαν νὰ τρέχουν κατεπάνω του. Εἰς καλόγηρος ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ ὁ Σενεσέ ἐρρίφθη ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ὁ καλόγηρος ἐκλείσεν ὀρμητικῶς τὴν θύραν. Τὴν αὐτὴν στιγμήν οἱ δολοφόνοι ἔδιδαν λακτίσματα εἰς τὴν θύραν. «Οἱ ἀσεβεῖς» εἶπεν ὁ καλόγηρος. Ὁ Σενεσέ τοῦ ἔδωσεν ἐν τσεκίνιον. «Ἄναμ φιβόλως ἤθελαν νὰ μοῦ κάμουν κακόν, εἶπεν».

Ἡ ἐκκλησία αὐτὴ ἐφωτίζετο ὑπὸ χιλίων τοῦλάχιστον λαμπάδων.

— Πῶς λειτουργεῖτε κατὰ τοιαύτην ὥραν ; εἶπεν εἰς τὸν καλόγηρον

— Ἐξοχώτατε, γίνεται μία λειτουργία πρὸς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου Καρδινάλιου τοποτηρητοῦ.

Ὁλος ὁ στενὸς περίβολος τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ρίπας κατείχετο ὑπὸ περιφήμου Μαουσωλείου, καὶ ἔψαλλαν τὴν ἀκολουθίαν τῶν νεκρῶν.

— Ποῖος ἀπέθανε ; κανεὶς πριγκηψ ; ἠρώτησεν ὁ Σενεσέ.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ ἱερεὺς, διότι ὅλα ἔγειναν μὲ πολυτέλειαν, ἀλλὰ καὶ τὸ κερί καὶ τὸ χρῆμα εἶναι χαμένα, διότι ὁ κύριος Πρεσβύτερος μᾶς εἶπεν ὅτι ὁ μακαρίτης ἀπέθανεν χωρὶς νὰ μετανοήσῃ καθόλου.

Ὁ Σενεσέ ἐπλησίασε καὶ εἶδεν ἐμβλήματα σχήματος γαλλικοῦ ἢ περιέργειά του ἠῤῥήθη καὶ ἐπλησίασεν ἐξ ὀλοκλήρου· τότε ἀνεγνώρισε τὰ οἰκογενειακά του σύμβολα. Ὑπῆρχε καὶ μία λατινικὴ ἐπιγραφή: *Nobilis homo Zohannes Norbertus Seneca eques decessit Romae.* Ἰσχυρὸς καὶ εὐγενὴς ἄρχων, ὁ Ἰωάννης Νορβέρτος Δὲ Σενεσέ, ἱππότης, ἀποθανὼν ἐν Ρώμῃ. «Εἶμαι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἐσκέφθη ὁ Σενεσέ, ποῦ ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν κηδείαν του... Δὲν ἐνθυμοῦμαι παρὰ τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον τὸν πέμπτον, ὅστις ἔλαβε τὴν εὐχαρίστησιν αὐτῆν. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καλὸν νὰ μένω περισσότερον εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτῆν. Ἐδῶκε δεύτερον τσεκίνιον εἰς τὸν σκευοφύλακα: Πάτερ μου, τοῦ εἶπε, βοήθησέ με νὰ ἐξέλθω ἀπὸ ὀπισθίαν τινὰ θύραν τοῦ μοναστηρίου σας.

— Πολὺ εὐχαριστῶς, ἀπήντησεν ὁ καλόγηρος. Μόλις ἐξηλθεν εἰς τὴν ὁδόν, ὁ Σενεσέ, κρατῶν ἐν πιστόλιον εἰς ἐκάστην χεῖρα ἤρχισε νὰ τρέχῃ μετ' ἄκρας ταχύτητος. Μετ' ὀλίγον ἤκουσεν ὀπισθὲν τοῦ ἀνθρώπου, οἱ ὁποῖοι τὸν παρηκολούθουν. Φθάσας πλησίον τοῦ μεγάρου του, εἶδε τὴν θύραν κλειστήν, καὶ ἄνθρωπὸν τινὰ πρὸ αὐτῆς. «Ἴδου ἡ στιγμή τῆς ἐφόδου» ἐσκέφθη ὁ νεαρὸς Γάλλος, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ φονεύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτὸν διὰ τοῦ πιστολίου του, ὅτε ἀνεγνώρισε τὸν θαλαμηπόλον του. — Ἄνοιξε τὴν θύραν, τοῦ ἐφώναξε. Ἐκείνη ἦτον ἀνείκητῃ εἰσῆλθε ταχέως, καὶ τὴν ἐκλείσεν πάλιν.

— Ἄ ! κύριε, σὰς ἀνεζήτησα παντοῦ ἰδοὺ πολὺ θλιβεραὶ εἰδήσεις: ὁ δυστυχὴς Γιάννης, ὁ ἀμαξηλάτης σας, ἐδολοφονήθη μὲ μαχαίρι καὶ οἱ ἄνθρωποι ποῦ τὸν ἐφόνευσαν, σὰς ὕβριζαν. Κύριε, ἐπιβουλεύονται τὴν ζωὴν σας....

Ἐνῶ δὲ ὁ θαλαμηπόλος ὠμίλει, ὁκτὼ ἐκπυροκροκῆσεις τρομπονίων ἐγένοντο συγχρόνως ἐξ ἑνὸς παραθύρου τὸ ὁποῖον ἔβλεπε πρὸς τὸν κήπον, καὶ ἐξάπλωσαν νεκρὸν τὸν Σενεσέ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὑπηρέτου του. Εἶχε διατρυπηθῆ ὑπὸ εἰκοσι σφαιρῶν ἕκαστος.

Μετὰ δύο ἔτη, ἡ πριγκήπισσα Καμπομπάσο ἦτο σεβαστὴ ἐν Ρώμῃ ὡς ὁ τύπος τῆς ἀκροτάτης εὐλαβείας, καὶ πρὸ πολλοῦ ὁ Πανιερωτάτος Φερατέρα ἦτο Καρδινάλιος.

Συγχωρήσατε τὰ σφάλματα τοῦ συγγραφέως.

(29 καὶ 30 Σεπτεμβρίου 1831)

Μεῖφρασις Τριστάνου

ΣΤΕΝΔΑΛ

Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ
ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ

ΤΡΑΓΙΚΗ ΣΟΝΑΤΑ ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
(Appassionato.)

Σαλονάκι ξενοδοχείου, συνεχόμενο άριστερά με κρεββατοκάμαρη : μιὰ πορτιέρα βελουδένια τὰ χωρίζει... Στὸ βάθος, στὴ μέση, ἡ πόρτα τῆς εἰσόδου ἀπ' τὸ διάδρομο τοῦ ξενοδοχείου. Μιά σεμνὴ στὸν τοῖχο δεξιά, μ' ἀπάνω δύο πολυφωτα μὲ κεριά κ' ἓνα ρωλόι ἐπίχρυσο. Πρὸς τὰριστερὰ ἓνας καναπές μὲ πολυθρόνες ταπετσαρίας κ' ἓνα τραπέζι αὐγοειδὲς μὲ βελουδένιο σκέπασμα. Ἐνα ἄλλο καναπεδάκι γιὰ δύο πρόσωπα· μερικὰ ποῦφ καὶ διάφορα ἄλλα συνειδησιμὰ ἐπιπλα πολυτελείας ξενοδοχείου.

ΦΑΙΔΗΣ : μὲ μουστάκι μεγαλύτερο, πὸ ἄντρας—εἴκοσι τριῶν ἐτῶν τώρα. Φορεῖ πανταλόνι τῆς στολῆς ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ μὲ στάφρες κ' ἓν' ἄσπρο λινὸ ἀμπέχονο τοῦ σπιτιοῦ χωρὶς γαλόνια· στέκεται μπρὸς ἀπ' τὴν πόρτα τῆς συγκοινωνίας καὶ ἀνασηκώνει μὲ προσοχὴ τὴν πορτιέρα... Σιγαλά.—Ντοντό! κοιμᾶσαι ἀκόμη;

ΔΟΡΑ, ἀπομέσα μ' ἀσημένια φωνή.— Καλημέρα χρυσέ μου!— Τώ-ω-ρα! ἔχω τόση ὥρα πὸν ξύπνησα...

ΦΑΙΔΗΣ, σὰ νὰ μιλή σὲ παιδάκι.— Καλημεροῦδια του! Ἔτσι λοιπόν, τὸ βασταίει κρυφὸ, τὸ κακοκόριτσο!— κ' ἐγὼ κάθομαι ἔδῳ στὰ καρφιὰ καὶ περιμένω νὰ μοῦ ξυπνήσῃ!.. Στάσου κ' ἐσὺ νὰ δῆς τί θὰ σοῦ κάνω!..

Μπαίνει στὴν κρεββατοκάμαρη : ἀκούγονται γέλοια τῆς ΔΟΡΑΣ, κομματιασὰ, ξελι-

γομένα καὶ ἀνάμεσα στὰ ξεφωνητὰ τῆς οἱ λέξεις : « Ὅχι!.. Φαίδη!— φτάνει!.. Μή!.. δὲν μπροῦ πιά!— »

ΦΑΙΔΗΣ, βγαίνει πάλι ἔξω, γελαστός. Ἀπὸ τὴν πόρτα πρὸς τὰ μέσα τῆς κρεββατοκάμαρης, βαστώντας ἀνασηκωτὰ τὴν πορτιέρα.— Νὰ κουνουγίσω γιὰ τὸν καφέ; πέθαινα ἀπ' τὴν πείνα!

ΔΟΡΑ, ἀπομέσα.— Ναί, ναί! ἔφτασα κιόλας...

ΦΑΙΔΗΣ, ἐνόσω κάνει τὰ ὀλίγα βήματα πρὸς τὴ μεσαία θύρα ὅπου βρίζεται τὸ κουνουγίνι, δυνατὰ κατὰ τὴν κρεββατοκάμαρη.— Μὴ σηκωθῆς!— ἀκούς ;... Ὁ ἄρθω νὰ σὲ κλέψω...

Κουνουγίζει.

ΔΟΡΑ, μὲ γέλοια, ἀπομέσα.— Ὅχι! ὄχι ἀκόμη!— στάσου νὰ ρίξω κάτι ἀπάνω μου.. θὰ σὲ φωνάξω ἐγώ...

ΦΑΙΔΗΣ, περιμένει λιγάκι ἀπέξω : προσποιεῖται ὅτι δὲ βλέπει κάτι πὸν σαλεῖν καὶ φουσκώνει πίσω ἀπ' τὴν πορτιέρα.— Δὲν ἀκούω πιά τίποτα! (Ξαναμπαίνει στὴν κρεββατοκάμαρη... Ἀπομέσα :) Ποῦ εἶσαι; Δόρα! (Σὰ νὰ ψάχνῃ.) Ποῦ εἶσαι καλὲ Δόρα; (Ξαναφαίνεται στὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας μὲ μιὰ παιδικὴ ἐκφραση θυμοῦ καὶ ἀπορίας μαζί, τάχα πὸς δὲν τὴ βρίσκει.) Ἄ! μὰ αὐτὸ δὲν ὑποφέρεται! ποῦ τρύπωσε αὐτὸ τὸ πογτίκι; (Καμώνεται πὸς θὰ γυρίσῃ μέσα νὰ τὴν ξαναγυρῆσῃ, χωρὶς ὅμως νὰ πομακρυνθῇ ἀπ' τὴν πόρτα.).. Ποῦ νὰ πῆγε

ἡ Δόρα μου! ποῦ νὰ πῆγε τὸ κορίτσι μου! ποῦ νὰ πῆγε!.. (Βγαίνει ἐντελῶς ἔξω στὸ σαλόττο.) Ὁ ἄφουγε!— Ἔ, ἀφοῦ ἔφυγε, ἄς πάῃ στὸ καλὸ! (Κάνει πὸς γυρίζει νὰ κλειδώσῃ τὴν κρεββατοκάμαρη μὲ τὸ κλειδί.) Τώρα παίρνω κ' ἐγὼ τὸ καπέλλο μου καὶ πάω ναῦρω τίς φιλενάδες μου!

Ἡ Δόρα, κρυμμένη πίσω ἀπ' τὴν πορτιέρα, ξεπετιέται διαμιάς ἀποπίσω του καὶ πέφτει ἀπάνω του, πλέκοντας τὰ δύο τῆς μπράτσα γύρω στὸ λαιμὸ του. Ὁ Φαίδης ὑποκρίνεται πὸς δὲν τὸ πῆρε χαμπάρι καὶ ἀρχίζει νὰ τρέξῃ ἓνα γύρο στὸ δωμάτιο, σέρνοντας μαζί του, ἀπάνω στὴ ράχη του, τὴ Δόρα—: ἓνα κορμάκι κοριτσιάτικο, μικροκαμωμένο τόσο δά, μέσα σ' ἓνα πολυτελέστατο πενιουὰρ νεοπαντρεμένης, σ' ἓναν ἀφρὸ ἀπὸ νταντέλλες ἄσπρες καὶ κορδέλλες λιμπερτυ πὸν ἔχουν τὸ ἡδονικὸ χρῶμα τοῦ μαλαχίτη : τὸ ἴδιο χρῶμα φορεῖ γοβάκια καὶ κάλτσες καὶ μιὰ κορδέλλα δεμένη φιόγκο στὸ κεφάλι— ἓνα κεφαλάκι ὀλόχρυσο ἀπὸ τὰ πολλὰ ξανθόμαλλα πὸν μοιάζουν ἓνα σγουρὸ κῆμα ἀπὸ χρυσάφι ὑγρὸ, μαλακὰ σηκωμένα ἀπ' τὴν κορδέλλα πάνω ἀπὸ ἓνα προσωπάκι σχεδὸν παιδιακίσιο, λίγο γλωμὸ, μὲ μιὰ μυτίτσα σὰν πουλάκι πὸν θέλει νὰ πετάξῃ, μὲ δύο μάτια μεγάλα πὸν ἀποροῦν ὀλοένα καὶ ἀγαποῦν ὄλο τὸν κόσμον, μὰ εἶναι καὶ λίγο κουρασμένα, μὲ δύο χεϊλάκια πὸν γελοῦν τσαχπίνικα, σχεδὸν παλιάτσικα, μὰ μὲ κάποιον πρῶτμο πόνον στὶς ἄκρες, ἀδιόρατο... Ξαφνισμένη ἀπ' τὴν τρελλὴ αὐτὴ ἱππασία, ἡ Δόρα ξεφωνίζει. Ὁ Φαίδης τὴ βαστᾷ μὲ τὰ δύο τῆς χέρια ἀπάνω στὴ ράχη του, γιὰ νὰ μὴν πέσῃ. Στὸ ἀναμεταξὺ χτυπᾷ ἡ πόρτα τῆς εἰσόδου· σὲ λιγάκι πάλι δυνατώτερα. Ἡ ΔΟΡΑ ὅμως βρῆκε γοῦστο στὸ παιγνίδι καὶ μὲ τᾶσπρα μπράτσα τῆς γιὰ γκέμια ὀδηγεῖ τὸ ἄλογό τῆς, φωνάζοντάς του : « Χότ! χότ! χότ!— ἐμπρός!— Χότ! χότ!— ἐμπρός! » — Ξεκαρδισμένη στὰ γέλοια... Ἄλλῃ μιὰ φορὰ χτυπᾷ ἡ πόρτα καὶ ἀνοίγει καὶ μπαίνει ὁ καμαριέρης τοῦ ξενοδοχείου : τοῦς βλέπει καὶ μένει κόκκαλο στὴν πόρτα—

Ο ΚΑΜΑΡΙΕΡΗΣ, μισόκοπος, ξυρισμένος μὲ φαβορίτες· φορεῖ φράκο.— Μὲ συγχωρεῖτε!— ἐνόμισα!..

ΦΑΙΔΗΣ, ἀκκουμπώντας τὴ Δόρα στὸ μικρὸ καναπεδάκι, γελώντας γιὰ τὸ μούτρο πὸν κάνει ὁ καμαριέρης.— Μὴ φοβᾶσαι! ἔλα μέσα!..

Ο ΚΑΜΑΡΙΕΡΗΣ, ψελλίζει δικαιολογίες καὶ συγγνώμες.— Ἐχτύπησα δύο φορές... ἐνόμισα πὸς ἀκούσα « ἐμπρός! »...

ΦΑΙΔΗΣ.— Ναί, ἡ κυρία ἐφώναζε ἐμπρὸς τοῦ ἀλόγου τῆς ἀπ' ἔδῳ.

Ἡ Δόρα κρύβει τὸ πρόσωπο στὰ χέρια τῆς.

Ο ΚΑΜΑΡΙΕΡΗΣ, χαμογελᾷ καὶ αὐτὸς μὲ ὕφος συνηνοήσεως.— Οἱ Κύριοι διατάζουν δύο προγεύματα κονπλέ;

ΦΑΙΔΗΣ, κυττάζοντας γελαστός τὴ Δόρα.— Ὁ ἄ προτιμοῦσα τρία ἐγώ, ἔπειτα ἀπ' τὸν περίπατο πὸν κάναμε! Τί λές, Δόρα; (Στὸν ἡπηρετή.) Κύτταξε τουλάχιστο νὰ ἦναι κονπλέ εἰς τὸν κῆρον. Ἀλήθεια, τί ὥρα εἶναι;— τὸ ρωλοῦ σας, μοῦ φαίνεται, τρώει ἄχυρα. (Βγάζοντας τὸ δικό του.) Ἐγὼ ἔχω ἐννιά παρα εἴκοσι—

Ο ΚΑΜΑΡΙΕΡΗΣ, μὲ σοβαρότητα.— Εἶναι ἐννέα ἀκριβῶς, Κύριε· τὸ ἔβαλα χθὲς μὲ τὴν καμπάνα...

ΦΑΙΔΗΣ.— Ὅστε ἀλήθεια εἶναι τόσο ἀργά!— βέβαια, ἐγὼ ἔχω ἀκόμη τὴν ὥρα τῆς Ἰταλίας... (Ὁ καμαριέρης φεύγει.).. Κοιμήθηκες μονορούφι δέκα ὥρες, χρυσό μου, σήμερα!

ΔΟΡΑ, ξεσπώντας τώρα φανερὰ στὰ γέλοια.— Καλὲ εἶδες τί ἀστεῖο μούτρο πὸν ἔκανε! καθὼς μᾶς εἶδε νὰ παίζουμε τὰ λογάκια... (Γελᾷ μ' ὅλη τῆς τὴν καρδιά.) Εἶσαι ὅμως ἀλήθεια ἀνυπόφορος!..

Γελᾷ ὀλοένα ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ γέλοια τῆς ἔρχεται βῆχας σπασμοδικός.

ΦΑΙΔΗΣ, μ' ἀδημονία.— Ἄχ, αὐτὸς ὁ βῆχας! πάλι αὐτὸς ὁ βῆχας! Κ' ἐγὼ τὸ εἶχα κρυφὴ χαρὰ πὸν δὲν ἔβηχες καθόλου ἀπὸ χθὲς, οὔτε τὴ νύχτα κάν... Στάσου νὰ σοῦ δώσω μιὰ κουταλιά ἀπ' τὸ σιρόπι σου!..

ΔΟΡΑ, βῆχοντας τοῦ κάνει νεῦμα πὸς « ὄχι »— σὲ λιγάκι, παίρνοντας ἀναπνοή : .. Δὲν ἔχει πιά— ἔσπασε... τὸ μπουκαλί χθὲς... καθὼς ἀνοίγαμε τὰ μπαούλα...

Βῆχει ἀκόμη...

ΦΑΙΔΗΣ.— Νὰ σοῦ φέρω ἀμέσως

ἄλλο...Κουράστηκες τώρα, αὐτὸ εἶναι ! Ἐγὼ τὰ φταίω· ἄλλη φορὰ δὲν πρέπει νὰ κάνουμε αὐτὰ τὰστεία. (Πηγαίνει καὶ τῆς φέρνει ἓνα ποτήρι νερὸ ἀπὸ μιὰ καράφρα σ'ἓνα τραπέζι.) Τώρα πρέπει νὰ παίρῃς τὸ σιρόπι σου ταχτικά, πουλί μου, γιὰ νὰ σοῦ περάσῃ πιά αὐτὸς ὁ βήχας, νὰ γίνῃς πάλι δυνατὴ καθὼς πρῶτα. Νά, πιές λίγο νερό! Τῆς δίνει καὶ πίνει. — Ὅτι ἤθελα νὰ πῶ πὼς μόλις πατήσαμε τὸ πόδι μας στὴν Ἑλλάδα σοῦ πέρασε ἡ ἀϋπνία...

ΔΟΡΑ, ἤσυχη τώρα. — Ἀλήθεια, αἰσθάνομαι σήμερα σὰν ἄλλος ἄνθρωπος, ἀφότου ἔχω πάλι ἀποπάνω μου τὸν οὐρανὸ μας. Κοῖμα νὰ μὴν ἦναι ἐδῶ ὁ θεῖος πὺ εἶχε ἀνησυχήσει ἀπ' τὰ γράμματά σου...

ΦΑΙΔΗΣ. — Ἄμα ξεκουρασθῆς λιγάκι ἀπὸ τὸ ταξίδι, πετιόμαστε ἐμεῖς στὴν Αἰδητὸ καὶ τοῦ κάνουμε μιὰν ἐκπληξὴ πρῶτης γραμμῆς. Θέλεις ; ἔ, χουσό μου ;

ΔΟΡΑ, χτυπᾷ τὰ χέρια της. — Ἄχ, ναί! μπράβο! τί χαρά! ..καὶ ξέρεις, νὰ μὴν τὸν εἰδοποιήσωμε καθόλου πὼς ἤρθαμε, γιὰτὶ ἄλλοιὼς θὰ διακόψῃ τὴν κοῦρα του καὶ θάρθῃ αὐτὸς. (Διαμῆς σκεπτική.) Ναί, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συγυρίσωμε πρῶτα τὸ σπιτικό μας ; — Δὲ θὰ καθόμαστε αἰωνίως στὸ ξενοδοχεῖο!...

ΦΑΙΔΗΣ. — Εἶναι πολὺ νωρὸς ἀκόμη δὲν κάνει νὰ κουρασθῆς ἀπὸ τώρα... Ἐπειτα νὰ δῆς πὺ δὲ θὰ μᾶς ἀφήσῃ ὁ θεῖος νὰ πιάσωμε δικό μας σπίτι...

ΔΟΡΑ. — Τὸ φοβοῦμε πολὺ αὐτὸ. Μὰ ἤθελα νᾶχω μιὰ φωλιτσα ὀλόδική μου!...

ΦΑΙΔΗΣ, ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά του. — Νά! ἔχεις αὐτὴν ἐδῶ : ψυχὴ τε καὶ σῶματι στοὺς ὀρισμούς σας, Κυρία ἀνθροπολογαγίνα!

Γελοῦν καὶ φιλοῦνται... Χτυπᾷ ἡ πόρτα, χωρὶς νὰ τὴν ἀκούσουν.

ΔΟΡΑ. — Φόρεσες τὴ στολή σου σήμερα!...

ΦΑΙΔΗΣ. — Πρέπει νὰ πάω στὸ Ὑπουργεῖο στὶς ἔνδεκα νὰ δώσω τὸ «παρών»... Νὰ δοῦμε, ἔλαβαν ἄραγε τὶς τελευταῖες μου ἐκθέσεις γιὰ τὰ κανόνια...

ΔΟΡΑ. — Ξεσυνείθισα νὰ σὲ βλέπω μὲ τὴ στολὴ τόσον καιρὸ στὸ ταξίδι—μοῦ φάνηκες ..σὰν ἄλλοιῶτικος, μόλις σὲ εἶδα σήμερα...

ΦΑΙΔΗΣ, χαμογελώντας. — Πῶς σοῦ φάνηκα ;

ΔΟΡΑ, γελᾷ κι αὐτὴ ντροπιασμένα. — Νά... πὺ ὄμορφος ! —

ΦΑΙΔΗΣ, τὴ σηκώνει ἀπάνω στὰ γόνατά του καὶ τὴ φιλεῖ, βαστώντας τὸ χουσό κεφάλι της μέσα στὰ δύο του χέρια. — Σούτ ! μὴ μιλήσῃς, νὰ μὴ βῆξῃς πάλι !..Νά, γιὰ κάθε λέξη πὺ δὲ λὲς κι ἀπὸ ἓνα φιλί : «ἐν-δυό !» — «ἐν-δυό !» — «ἐν-δυό !»...

Τὴ φιλεῖ, τὴ φιλεῖ... Ἡ πόρτα χτυπᾷ ἄλλη μιὰ φορὰ δυνατὰ καὶ μπαίνει ὁ καμαριέρος μὲ τὸ δίσκο τοῦ προγεύματος στὸν ὄμο. Βλέποντας τὸν Φαῖδη καὶ τὴ Δόρα νὰ φιλοῦνται, ἀποστρέφει τὸ πρόσωπό του γυρίζει μὲ τὸ δίσκο ὀλόγυρά του, χορεύοντάς τον στὸν ὄμο του, χωρὶς νὰ ξέρῃ πὺ νὰ τὸν ἀκκουμπήσῃ. Ἄντι νὰ πλησιάσῃ, ὅσο πάει κι ἀπομακρύνεται, τὰ χάνει ὀλότελα καὶ παίρνει φόρα κατὰ τὴν κρεββατοκάμαρη...

ΔΟΡΑ, πὺ μόλις μπῆκε ὁ ὑπηρέτης, ξέφυγε ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Φαῖδη μὲ μιὰ μικρὴ φωνὴ τρόμου—καταντροπιασμένη, σιγαλά. — Τί θὰ πῆ κι αὐτὸς ὁ ὑπηρέτης ! —

ΦΑΙΔΗΣ, γελώντας— τὸ ἴδιο. — Τόσο τὸ χειρότερο γι' αὐτόν ! (Στὸν ὑπηρέτη πὺ πηγαίνει πρὸς τὴν κρεββατοκάμαρη, εὐθυμῶς.) — Ἄπ' ἐδῶ παλληκάρι μου! — ἐκεῖ εἶναι ἡ κρεββατοκάμαρη. Ἀκκουμπησέ τα αὐτοῦ στὸ τραπέζι ! (Ὁ καμαριέρος πλησιάζει βιαστικὸς, ἀκκουμπᾷ τὸ δίσκο σὲ μιὰ καρέκλα καὶ ἀρχίζει νὰ στρώνῃ ἓνα τραπέζομάνηλο στὸ τραπέζι.) — Ἄλλη φορὰ, ἂν δὲ σοῦ κάνῃ κόπο, μπαίνεις ἔτσι κατ' εὐθείαν μέσα, χωρὶς νὰ χτυπήσῃς καθόλου...

ΚΑΜΑΡΙΕΡΗΣ, σαστισμένος ἀπ' τὴ ντροπὴ του. — Μὲ συγχωρεῖτε, Κύριε ! ἐχτύπησα τρεῖς φορές .. ἐνόμισα πὼς ἄκουσα «ἐμπρός!» —

ΦΑΙΔΗΣ, γουστάροντας μὲ τὴ στενοχώρια τοῦ ὑπηρέτη. — Μπα, δὲ σημαίνει !.. φυσικὰ πράματα...

ΔΟΡΑ, βαστώντας τὸ χέρι μπρὸς ἀπ' τὸ στόμα, μὲ κρυφὰ γέλια. — Φαῖδη ! σὲ παρακαλῶ, παῦσε ! Μὴ μιᾶς πιά !..

Ὁ ΚΑΜΑΡΙΕΡΗΣ, ἀφοῦ σεβρίσει, ἐκεῖ πὺ πάει νὰ σηκώσῃ τὸ δίσκο, μ' ἓνα αἰφνίδιο κίνημα τρόμου. — ὦ ! Κύριε .. μοῦ ξέφυγε ὀλουσιόλου .. (Πιάνοντας ἓνα χαρτάκι ἀπ' τὸ δίσκο.) Μία κυρία εἶναι κάτω στὴ σάλα κ' ἔγραψε τὸνομά της σ' αὐτὸ τὸ χαρτί· δὲν εἶχε ἐπισκεπτήριο ἀπάνω της...

ΦΑΙΔΗΣ. — Ὁραῖα ! τώρα τὸ θυμῆθηκες ;

Τοῦ παίρνει τὸ χαρτί ἀπ' τὸ χέρι ἡ Δόρα κυττάζει ἀποπάνω ἀπ' τὸν ὄμο τοῦ Φαῖδη.

ΦΑΙΔΗΣ } διαβάζουν μαζί:

ΔΟΡΑ } «Λιάνα»—άσα!

ΦΑΙΔΗΣ, στὸν ὑπηρέτη αὐστηρά. —

..Καὶ ἀφήνεις τὴν κυρία νὰ περιμένῃ τόσον ὥρα !

ΔΟΡΑ, συγχρόνως, μὲ χαρούμενη ἐκπληξή. — Ἡ Λιάνα ! Ἄχ, ἡ καλή μου ἡ Λιάνα ! (Στὸν ὑπηρέτη.) Πές της νᾶρθῃ ἀμέσως...

ΦΑΙΔΗΣ. — Ὁδήγησε τὴν κυρία : τὴν παρακαλοῦμε νὰ ὀρίσῃ ἐπάνω.

Ὁ καμαριέρος φεύγει μὲ τὸ δίσκο του.

ΔΟΡΑ. — Ποῦ τόμαθε κιόλας πὼς ἤρθαμε !

ΦΑΙΔΗΣ, μ' ἑλαφρὸ δισταγμό. — Πῆγα ἐγώ—

ΔΟΡΑ, ἐκπληκτικῶς. — Πῆγες ἐσύ !..στὴ Λιάνα!—πότε καλὲ ;

Τὸν κυττάζει περιέργως, μὲ τὰ μάτια της μεγαλωμένα ἀπὸ τὴν ἀπορία.

ΦΑΙΔΗΣ, μὲ ἀφέλεια πὺ ἀφήνει ὅμως νὰ διακρίνεται κάποια στενοχώρια. — Νὰ χθές—μιὰ στιγμὴ πὺ πετάχτηκα γιὰ

νὰ ρίξω ἓνα γράμμα..γιὰ τὸν Συναγματοῦ μου, νὰ τὸν εἰδοποιήσω πὼς θὰ πῆγαίνα σήμερα στὸ Ὑπουργεῖο—πέρασα καὶ ἀπ' τὸ σπίτι τῆς Λιάνας.. ἤθελα νὰ σοῦ κάνω αὐτὴ τὴ χαρὰ—χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃς...

ΔΟΡΑ, τὸν κυττάζει ἀκόμη ἔπειτα μ' ἀθωότητα. — Ἀγάπη μου ! Φαῖδη μου, χουσέ ! Ὅλα τὰ συλλογίζεσαι.. (Πέφτει στὸ λαμό του.) Καὶ τὴν εἶδες ; πὼς ἦτον ; τί σοῦ εἶπε ; ..

ΦΑΙΔΗΣ. — ..Δὲν τὴν εἶδα —

ΔΟΡΑ. — Καλὰ ! μὴ μοῦ λὲς ἐσὺ τίποτα! — θὰ μοῦ τὰ πῆ ἡ ἴδια ὅλα...

Χτυπᾷ ἡ πόρτα. Ὁ Φαῖδης προσπαθεῖ νὰ βγάλῃ μαλακὰ ἀπὸ τὸ λαμό του τὸ χέρι τῆς Δόρας πὺ τὸν κρατεῖ σφιχτὰ.. τέλος σηκώνεται... Ἡ πόρτα ἀνοίγει καὶ μπαίνει ἡ Λιάνα.

ΛΙΑΝΑ : ὠραιότατη μελαχρινή, ψηλὴ, λιγνὴ καὶ λυγερὴ σὰ βέργα, συνάμα ὅμως καὶ γυναικεία μεστομένη μὲ ἡδονικὲς καμπύλες στὸ κορμί της. Ἐνας ἡσκιὸς μελαγχολίας εἶναι πεσμένος ἀπάνω στὸ ἀνθισμένο τῆς πρόσωπο—ὅπως ὅταν ἓνα σύννεφο στέκει μπροστὰ στὸν ἥλιο πάνω ἀπὸ ἓναν κάμπο λουλουδισμένο· καὶ εἶναι σὰ νὰ πέφτῃ ἀπὸ τὰ πολλὰ μαλλιά της πὺ τῆς βαραίνουν τὸ κεφάλι, μαῦρα καὶ κυματιστὰ μὲ κάτι ἀποχρώσεις βαθιὰ μενεξεδένιες, ὅπως τῶν κυμάτων στὸ πέλαγος ὅταν νυχτώνῃ ... Μέσα στὴν ἡσκιερὴ τῆς ὄψη λάμπουν τὰ μάτια της σὰν ἄστρα καὶ τὰ χεῖλιά της εἶναι σὰν καρπὸς ἡλιόφλογος κάτω ἀπ' τὰ φύλλα, γεμάτος γλυκὸ χυμὸ ... Φορεῖ ἄσπρο φόρεμα ἀπὸ λεπτότατο ὕφασμα πὺ χύνεται μαζί μὲ τὶς γραμμὲς τοῦ σώματός της, τὶς ρευστὲς σὰν ἀπὸ μιὰν ἀέννηση κίνηση ψυχικὴ· στὸ κεφάλι ἓνα μεγάλο καπέλλο ψάθινο μὲ πολλὰ μεγάλα φτερά θαλασσομάβια· στὴν πλάτη χαμηλά, ἀέρινα ριχμένη, μιὰ σάρτα ἀπὸ μουσελίνα θαλασσοκύανη ... Περιπατεῖ περήφανη μὲ τὴν περηφάνεια τῆς μελαγχολίας της καὶ οἱ κινήσεις της εἶναι ἀπαλὲς καὶ ἀργὲς σὰ νὰ ρυθμίζονται ἀπὸ κάποια σιγαλὴ μουσικὴ βαρῦθυμη, πὺ κάποτε μόνο ξεσπᾷ σ' αἰφνίδιες ἐκστάσεις : καὶ τότε τὸ κεφάλι της, οἱ ὄμοι της, ὄλο τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ κορμιοῦ της συναρπάζονται σὲ κάτι ἀπότομα λιγώματα πὺ δείχνουν τὴν ὀδυνηρὴ μέθῃ ἐνός

ἀβάσταχτου πάθους... Καθώς μπαίνει στην πόρτα—πὸν τὴν κλείνει ἔπειτα πίσω τῆς ὁ ὑπηρετῆς—μὲ φωνὴ λίγο σκεπασμένη): Κα-
λῶς ὀρίσατε '...

Γελᾷ μ' ἓνα νευρικό γέλοιο χαρᾶς.

Ἡ Δόρα ἀναπηδᾷ καὶ τρέχει καταπάνω τῆς: φιλοῦνται πολλές φορές καὶ μένουν ἀγκαλιασμένες γιὰ μερικά λεπτά, χωρὶς νὰ παύσουν νὰ φιλοῦνται κάθε τόσο ἀπ' τὴν ἀρχή.

ΦΑΙΔΗΣ, ἐπλησίασε κι αὐτὸς καὶ τῆς ἔσφιξε τὸ χέρι δυνατά. Τὸ πρόσωπό του εἶ-
ναι σὰ φωτισμένο ἀπὸ θαυμασμό... Ἀνάμεσα
στὰ φιλιὰ τῆς Δόρας: Ἀγαπητὴ μας Δε-
σποινὶς Λιάνα! Πόσο.. πόσο χαϊρόμαστε
πὸν σὰς βλέπομε, Δεσποινὶς Λιάνα!
(Σὲ λιγάκι πάλι, μὲ τὸ χαμόγελο πὸν φέρνει
ἢ ἡδονὴ τῶν ματιῶν.) Μόλις φθάσαμε, ἢ
πρώτη μας ἐπίσκεψις ἦτον γιὰ σὰς!—

ΔΟΡΑ, πετιέται ὀλόρθη— κρατῶντας
πάντα τὴ Λιάνα ἀπ' τὰ δυὸ τὰ χέρια.—Δη-
λαδὴ ὁ Φαίδης πῆγε στὸ σπῆτι σκυρρυ-
φὰ ἀπὸ μένα.. γιὰ νὰ μοῦ κἀνὴ χαρὰ—
χωρὶς νὰ μοῦ πῆ τίποτα!...(Ψευτοσοβαρή.)
..Ἐγὼ, ξέρεις, δὲν ἔχω πιά τὸ μυαλὸ
στὸ κεφάλι μου ἀπὸ τότε πὸν ἔπεσα
στὰ χέρια αὐτοῦ τοῦ ληστοῦ. Δὲ φαν-
τάζεσαι πόσο μὲ βασανίζει μ' αὐτὴ
τὴν ἀγάπη του! Τώρα πὸν σ' ἔχω πάλι
κοντὰ μου θάναπνεύσω λιγάκι!...

Γελοῦν καὶ οἱ τρεῖς. Ἡ Δόρα καὶ ἡ Λιάνα
ἀγκαλιάζονται πάλι καὶ ξαναφιλοῦνται. Ἐ-
πειτα πηγαίνουν καὶ κάθονται: ἡ Δόρα παίρ-
νει τὴ Λιάνα κοντὰ τῆς, στὸν καναπέ ὁ
Φαίδης κάθεται σὲ μιὰ πολυθρόνα, πλάι στὴ
Δόρα.

ΛΙΑΝΑ, ἀφελῆς, ἀλλὰ μὲ κάποια τρε-
μοῦλα στὴ φωνή.—Χθὲς τὸ βράδυ ἀργά,
μόλις γύρισα ἀπ' ἔξω, βλέπω ἔξαφνα τὸ
ἐπισκεπτήριό σας (Μὲ μιὰ μικρὴ χειρονο-
μία πρὸς τὸν Φαίδη, χωρὶς νὰ τὸν κυττάξῃ.)
..μὲ τὴ διεύθυνσή σας καὶ μὲ δυὸ -
τρεῖς λέξεις—

ΔΟΡΑ, τὴν διακόπτει—γρήγορα.—..Τί
σοῦ ἔγραφε;

ΛΙΑΝΑ, λίγο περισσότερο χλωμασμέ-
νη.—«Ἦρθαμε! Σὰς ἐπιθυμήσαμε!»—
Πῶς μοῦ φάνηκε, ὅταν τὸ διάβασα!

Γελᾷ μ' ἓνα δυνατὸ γέλοιο σὰν ἀκούσιο.

ΔΟΡΑ.—Καὶ ξέρεις, ἀπ' ὅλα αὐτὰ
δὲ μοῦ εἶπε γρῦ!... (Διαμᾶς ἀλλάζει τόνο.)
..Καὶ τί ὄραία πὸν ἔγινες, Λιάνα! πῶς
ὀμόρφυνες! πῶς πάχυνες!—ἀγνώριστη
καλέ! Μπροστὰ σου τώρα ἐγὼ θὰ φαί-
νωμαι σὰ μιὰ γατίτσα ζαρωμένη!...

ΦΑΙΔΗΣ, γελῶντας καὶ μὲ φανερό ἐν-
θουσιασμό.—Ἡ Δεσποινὶς Λιάνα πάν-
τοτε ἦτον ὄραία: καὶ ἀπὸ μικρὴ ἀκό-
μη ἔδειχνε τί θὰ γινότανε μιὰ μέρα..

ΛΙΑΝΑ, ντροπιασμένη.—ᾠ! σὰς πα-
ρακαλῶ, μὴ λέτε ὑπερβολές!—ἐκτὸς πὸν
ὅταν μὲ πρωτογνωρίσατε δὲν ἦμον πιά
μικρὴ..

ΔΟΡΑ.—Γιατί μιλιέσθε καλὲ μὲ τὸ
«Σεῖς;»—ἔπειτα ἀπὸ τόσο παλιὰ φι-
λιά!... Ξέρεις, Λιάνα, τοῦ Φαίδη πάντα
τοῦ ἄρεσες ὑπερβολικὰ καὶ γι' αὐτὸ πῆγε
καὶ πῆρε ἔμένα: γιὰ νὰ μπορῇ νὰ σὲ
θαυμάζῃ. Τὴ γυναῖκα του δὲν τὴ θαν-
μάζει κανεὶς ποτέ!.. (Γελᾷ. Ἐξαφνα πρὸς
τὸ Φαίδη, χτυπητὰ. Ἀλήθεια, πόσος καιρὸς
εἶναι πὸν γνωρίζασατε;

ΦΑΙΔΗΣ.—Κοντεύουν τρία χρόνια,
παρακαλῶ ἐγὼ ἦμον ἀκόμη μαθητῆς
τῆς τελευταίας τάξεως..

ΛΙΑΝΑ, λίγο ταραγμένη, σὰ νὰ θέλῃ
νὰ ξεφύγῃ μιὰν ἀνάμνηση.—..Ναί, ξέρω,
ξέρω... Πῶς πέρασε ὁ καιρὸς!..σὰ χθὲς
μοῦ φαίνεται..

ΔΟΡΑ, σὰ νάπαντᾷ στὸ Φαίδη.—..Μὰ
βέβαια: ἓνας χρόνος πέρασε ὡς πον νὰ
νὰ βγῆς ἀξιωματικός ἓνα χρόνο κάναμε
ὡς πον νὰ καταφέρωμε τὸ θεῖο—ἄχ,
τί τραβήξαμε!..θυμᾶσαι, Λιάνα μου; ἢ
μᾶλλον ἐσὺ τί τραβήξαες!—ναί..καὶ πέντε
μῆνες πὸν εἴμαστε τώρα παντρεμένοι..
Ἀλήθεια πόσα τῆς χρεωστοῦμε, Φαί-
δη, τῆς Λιάνας!.. (Ψευτοσοβαρή—ἢ γλώσ-
σα τῆς ροδάνι.) ἢ μᾶλλον ἐσὺ πόσα τῆς
χρεωστᾶς—γιατί ὅσο γιὰ μένα,
τὴν ἰδέα μου τὴν ξέρεις!.. Αὐτὴ
ὅ,τι ἔκανε. Δὲν τὸν ἄφησε μιὰ στιγμὴ

ἢσυχο τὸ θεῖο πὸν ἦτον καὶ κη-
δεμών μου: τοῦ εἶχε πάρει τὸν ἀέρα
ἀπ' τὴν πρώτη Κυριακὴ πὸν ἦθε μαζί
μου σπῆτι μας—κι ἄς ἦμον ἐγὼ ἢ
ἀνεψιά!...Πῶς τὸν φοβόμουν, ἐγὼ!..

ΛΙΑΝΑ.—Ναί, μὲ συμπάθησε ὁ
καμηένος ἀμέσως, ἐπειδὴ ἦμον ὀρ-
φανή—

ΔΟΡΑ. Κ' ἐγὼ ἦμον ὀρφανή..

ΛΙΑΝΑ.—..μὰ, ἐσὺ εἶχες ἐκεῖνον!

ΔΟΡΑ.—Καὶ πότε τὸν εἶδες τὸ
θεῖο τελευταία φορά;

ΛΙΑΝΑ.—Λίγες μέρες πρὶν νὰ φύ-
γῃ γιὰ τὰ λουτρά

ΔΟΡΑ.—..ὥστε τώρα κοντὰ—..πῶς
ἦτον;

ΛΙΑΝΑ.—Μιὰ χαρά!..ὁ ἴδιος πάν-
τα—μὲ φίλησε..

Χαμογελᾷ, ντροπιασμένη λιγάκι γιὰ τὸ
λόγο τῆς.

ΔΟΡΑ.—..καὶ θέλει ρώτημα!

Γελᾷ πονηρὰ, μὲ μιὰ ματιὰ στὸ Φαίδη πὸν
τόσην ὄρα κυττάζει τὴ Λιάνα κατὰματα καὶ
λαχταρᾷ νὰ πῆ κι αὐτὸς ἓνα λόγο.

ΦΑΙΔΗΣ.—..Καὶ τώρα μένετε μὲ
συγγενεῖς, νομίζω—

ΛΙΑΝΑ.—..Ναί, ὅπως ἔγραφα τῆς
Δόρας.. μὲ κάτι ἐξαδέλφους τῆς Μαμᾶς.
(Πρὸς τὴ Δόρα.)—δυσόγεροντοκόρες. Φαν-
τάζεσαι! Δὲν ἔχομε πολλὰ αἰσθήματα...
Σὲ λίγο θὰ ἦμαστε τρεῖς..

Γελᾷ μόνῃ τῆς μὲ κάποιαν πίκρα.

ΦΑΙΔΗΣ.—Τί τρεῖς; δὲν ἐννοῶ..

ΔΟΡΑ, διακόπτει πρὸς τὴ Λιάνα, ἀ-
παντῶντας αὐτὴ στὴν ἐρώτηση τοῦ Φαίδη.—
Καλ' ἐσὺ τὰ λὲς αὐτὰ; ἐσὺ ἢ νεράιδα,
πὸν ξετρολλαίνεις ὅλους τοὺς ἄντρες, γέ-
ρους καὶ νέους, θεῖους καὶ ἀνεψιούς!
Νὰ κι ὁ Φαίδης ἀπ' ἐδῶ—(Γυρίζει διαμᾶς
πρὸς τὸ μέρος του καὶ τὸν δείχνει μ' ἀστεία
σοβαρότητα.) ..Κύτταξέ τον! ναί, κύτταξέ
τον!..

ΦΑΙΔΗΣ, μ' ἐπίπληξη, σὰ νὰ τὸ πῆρε
στὰ σοβαρά.—Δόρα!

ΔΟΡΑ, γέρνει ὀλόκληρη πρὸς τὸ κά-

θισμα τοῦ Φαίδη καὶ μὲ μιὰ ξαφνικὴ κίνηση
πέφτει στὸ λαιμό του.—..Λιάνα! Λιάνα! τί
εὐτυχὴς πὸν εἶμαι! Δὲν ξέρεις! Κάθε μέρα
ἢ εὐτυχία μου μοῦ φαίνεται πὸν μεγάλη,
τόσο πὸν φοβοῦμαι μήπως δὲν κάνει
νὰ ἦμαι τόσο εὐτυχισμένη.. (Τὸν φιλεῖ.)
Φίλησέ με κ' ἐσὺ!

ΦΑΙΔΗΣ, στενοχωρημένος: κάνει νά-
ποσπασθῇ.—Τρελλούτσικο!—στάσου τώ-
ρα!—ὄχι τώρα!..

ΔΟΡΑ, ἐπίμονη.—Ναί—τώρα! τώρα!
Μὴν ντρέπεσαι ἀπ' τὴ Λιάνα! Μήπως
δὲν ἦτον μπροστὰ ἐκεῖνο τὸ βράδυ;—
θυμᾶσαι, Λιάνα;

Ἡ Φαίδης τὴ φιλεῖ γλήγορα γιὰ νὰ τε-
λειώῃ καὶ σηκώνεται.

ΔΟΡΑ, ξανακάθεται στὸν καναπέ—πρὸς
τὴ Λιάνα.—Ἄχ! γὰ ἰδίῃς τὰ γέλοια πὸν
κάναμε! Τί παθαίνει αὐτὸς ὁ καμηένος
ὁ ὑπηρετῆς κάθε φορὰ πὸν ἔρχεται
μέσα: σύμπτωσης νὰ μᾶς βρῖσκη πάν-
τα—(Τὸ βλέμμα τῆς πέφτει μπροστὰ τῆς
στὸ τραπέζι μὲ τὸ σερβίτσιο τοῦ καφέ.)
Ἄχ ὁ καφές μας! τὸν ξεχάσαμε!
(Ψηλαφεῖ τίς καφετιέρες.) ..πάγωσαν ὅ
λα—

ΛΙΑΝΑ.—Ἐγὼ τὰ φταῖω: ἔπρεπε
νὰ περιμένω νὰ πάρετε πρῶτα τὸ πρό-
γευμά σας..

ΔΟΡΑ.—Καλὲ τί λὲς! Ἦρghσα ἐγὼ
νὰ ξυπνήσω σήμερα: ἔ, Φαίδη; (Πρὸς
τὸν Φαίδη πὸν περιπατεῖ ἐκεῖ μπροστὰ.)
Φαίδη! ἐκεῖ πὸν στέκεσαι κοιδοῦνιζε
τοῦ καμαριέρῃ νὰ ζεστάνῃ τὸν καφέ!—
Θὰ πάρῃ καὶ ἡ Λιανοῦλα ἓνα φλυτζα-
νάκι μαζί μας..(Γελᾷ ἔξαφνα ἀπὸ μιὰν ἰδέα
πὸν τῆς ἦθε... Ὁ Φαίδης κουνουρίζει.)
Φαίδη! ἔλα νὰ καθήσης μιὰ στιγμὴ
κοντὰ μας.. στὸν καναπέ κ' οἱ τρεῖς—
χωροῦμε: νά, ἢ Λιάνα ἐδῶ—ἐσὺ ἐδῶ—
κ' ἐγὼ στὴ μέση..

ΦΑΙΔΗΣ, ἀπὸ μακριὰ, χαμογελῶντας.—
..Μὰ γιατί; τί θέλεις νὰ κἀνῃς;...

ΔΟΡΑ.—Σὲ παρακαλῶ!—(Ἡ Φαί-
δης ἔρχεται καὶ κάθεται.)..Ἐτσι θὰ ἦθελα

νά περνούσα όλη μου τή ζωή!—άλλά πάντα εγώ στη μέση. Μή νομίζετε, ότι θά σ'αφίηνα ποτέ νά καθήσετε πολύ κοντά ό ένας στόν άλλον!... Σταθήτε νά σ'αγκαλιάσω και τους δυό : νά, έτσι! (Βάζει τά δυό της χέρια γύρω στό λαιμό τους και σφίγγει τά δυό κεφάλια άπάνω στό δικό της : τους φιλεί τότε τόν ένα, τότε τόν άλλο.) Νά! μ'ένα στόμα και τους δυό!...

Ἡ Λιάνα ταραάζεται, ό Φαίδης κάνει ένα κίνημα γιά νά ελευθερωθῆ...

ΔΟΡΑ, ἤθην μ'άπορία.—Τί ἔχετε; (Τους κρατεῖ σφιχτά στη θέση τους και κυττάζει πρὸς τὴν πόρτα.) Σταθήτε λιγάκι! δὲν εἶναι σάν — (Ἀκούγεται ἡ πόρτα πού χτυπᾷ.) ..Ἐμπρός!

Μπαίνει ό ΥΠΗΡΕΤΗΣ: βλέπει τὸ σύμπλεγμα, βγάζει μιὰ φωνή «ὦ!» και κάνει μιὰν απότομη στροφή πρὸς τὴ σεμνὴ : πιάνει νά στερεώσει με πολλὴ δύναμη τὰ κερὰ σὰ πολύφωτα—σὰ νά ἦρθε ἐπίτηδες γι'αὐτό... Ἐνα ξέσπασμα γέλιου τῆς Δόρας πού γυρίζει με τὸ στόμα μες τὴ ράχη τοῦ καναπέ γιά νά τὸ πνίξῃ—

ΦΑΙΔΗΣ, σηκώνεται—δυνατώτερα παρὰ τὸ φυσικό.—Πάρε ἐδῶ νά ζεστάνῃς τὸν καφέ και φέρε κ'ένα φλυτζάνι ἀκόμη, ἀλλὰ γλήγορα, παρακαλῶ!

ΛΙΑΝΑ, γιά νά πῆ κι αὐτὴ κάτι.— Ὅχι γιά μένα! εὐχαριστῶ πολύ! Τώρα δὰ ὅτι—

Ὁ καμαριέρης ἀρπάζει τίς καφετιέρες και φεύγει σὰ νά τὸν κνηγοῦν...

ΔΟΡΑ, πὸν σπαρτάριζε ὅλη ἀπ'τὰ βαστηγμένα γέλοια, γεμμένη στὸν καναπέ, ξεσπᾷ δυνατὰ.—Τὸ καμμένο τὸ γκαρσόνι!—τὸ ἔχει ἡ μέρα του σήμερα!... Εἶδατε πῶς τοῦ τὴν ἔφτιασα! Τίς δυὸ πρῶτες φορὲς ἀκόμη κάτι τρωγότανε· μὰ αὐτὴν τὴ φορά : και τοὺς τρεῖς μαζί!... Τί θὰ λέῃ!—ξεθύμανε κι αὐτὸς σὰ κερὰ!...

Γελά σχεδὸν νευρικά ὡς πού τὴν πιάνει πάλι βῆχας σπασμοδικός, κοκκινίζει ὅλη, βάζει τὰ δυὸ της χέρια στό στήθος και πέφτει πίσω σάν ἐξαντλημένη—

ΦΑΙΔΗΣ, ἀνήσυχος, τρέχει πρὸς τὴ Δόρα—

δυσανεστημένος.—Βλέπεις με τίς τρέλλες σου! νά πάλι ό βῆχας!—(Πρὸς τὴ Λιάνα.) ..Ἐφέρετε κρύωσε στὴν Ἑλβετία και ἀπὸ τότε τῆς κόλλησε αὐτὸς ό βῆχας : μ'ἀνησυχεῖ πολύ! (Βάζει σ'ένα φλυτζάνι λίγο γάλα γιά νά τῆς δώσει νά πῆ.) Αὐτῆς τίς μέρες ἦτον πολύ καλύτερα—

ΛΙΑΝΑ, μ'ἐνδιαφέρον, ζητώντας νά ὑποβαστάξῃ τὴ Δόρα πού βῆχει ἀκόμη, ἀλλὰ λιγώτερο.—Ἀλήθεια καλέ! τί λέτε!

ΦΑΙΔΗΣ.—Οἱ γιατροὶ μᾶς συμβούλευσαν ν'ἀλλάξωμε κλίμα, ν'ἀρθώμε στό Νοτιᾶ, στὴν πατρίδα τοῦ Ἡλίου : ἐδῶ, εἶπαν, θὰ τῆς περάσῃ εὐκολώτερο—εἶδεμὴ θὰ μέναμε περισσότερο ἔξω : ἐγὼ δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη τὴν ἀποστολή μου... (Πρὸς τὴ Δόρα πού ἤσυχασε.) Ἔλα, παιδί μου, πῆς μιὰ γουλιὰ γάλα.. εἶναι ἀκόμη γλυκιά...

ΔΟΡΑ, ἤσυχη, πίνει.. με κόπο, μόλις βαστώντας νά μὴν ξαναγελάσῃ.—Γιατί δὲ λές—ποιὸς φταίει—πού κρύωσα ;—

ΦΑΙΔΗΣ.—Ἐγὼ βέβαια ὄχι!— ..Ἐφέρετε, πῆγα κνηγι μιὰ μέρα με κάτι ξένους στίς Ἀλπεῖς· ἀπομακρυνθήκαμε και χάσαμε τὸ δρόμο.. γυρίσαμε νύχτα ἐκεῖ πού ἐρχόμαστε, λίγο πὸ ἔξω ἀπ'τὸ ξενοδοχεῖο μας, πού ἦτον κι αὐτὸ ψηλὰ στό βουνό, στίς δέκα ἡ ὥρα τὴ νύχτα, βλέπομε ἔξαφνα ἕνα ἄσπρο πρᾶμα πεσμένο στό ὑγρὸ χορτάρι.. πλησιάζομε : ἡ Δόρα!—ξαπλωμένη, ἀποκοιμισμένη, σχεδὸν ἀναίσθητη! Εἶχε βγῆ ἔξω νά ᾄδῃ γιατί ἀργῶ, νά με προαπαντήσῃ και τὴν εἶχαν πάρει τὰ κλάματα κι ό ὕπνος...

ΛΙΑΝΑ, βάζει τὸ ένα χέρι γύρω στό λαιμό τῆς Δόρας—με συμπάθεια.— Τόσο λοιπὸν τὸν ἀγαπᾷς τὸν ἄντρα σου ;

ΔΟΡΑ, τὴν κυττάζει παράξένα.—Ἡθελα νά σ'ἔβλεπα ἐσένα στη θέση μου! (Τὴ φιλεῖ ἡ Λιάνα ταραχτηκε γιά μιὰ στιγμή.) Ἀλήθεια, θυμᾶσαι, πού μ'ἔλεγε

πάντα «καμμενοῦλα», τότε στό σχολεῖο, τὸν καιρὸ τῶν πρώτων καμμῶν ;—

Ἀνατινάζονται κ'οἱ δυὸ τρομαγμένες ἀπὸ κάτι δυνατὰ χτυπήματα στὴν πόρτα, τὸ ένα ἐπάνω στ'άλλο. Ἐπειτα μιὰ φωνὴ ἀπέξω—τοῦ ΚΑΜΑΡΙΕΡΗ : «Ὁ καφές σας!»... Ο ΦΑΙΔΗΣ : φωνάζει «Ἐμπρός!»—Ὁρμᾷ μέσα σάν βέλος ό καμαριέρης με τίς καφετιέρες· τίς ἀκκομπᾷ στό τραπέζι και ξαναφεύγει, χωρίς νά κυττάξῃ πίσω του... Οἱ τρεῖς γελοῦν...

ΦΑΙΔΗΣ.—Καλὰ νά μᾶς κἀνῆ! δὲν μπορῶ και νά τὸν μαλλῶσω... Ἐλάτε τώρα γλήγορα νά πιῶμε τὸν καφέ μας, γιά νά μὴν ξαναφέρωμε τὸν ἄνθρωπο σὲ δυσάρεστη θέση...

Ἡ Δόρα σερβίρει : ἀρχίζουν νά πίνουν.

ΔΟΡΑ.—..Τί λέγαμε; ἂ ναι!—(Πρὸς τὴ Λιάνα.) Τώρα, Λιάνα, πού λές, δὲν εἶμαι πιά «καμμενοῦλα» ἐγὼ· τώρα ἦρθε ἡ δικὴ σου σειρά...

ΛΙΑΝΑ, μ'ένα χαμόγελο ἀπὸ ταραχὴ.— Γιατί ;

ΔΟΡΑ.—Γιατί λέει!—γιατί ἀκόμη δὲν ἀπόχτησες και σὺ τὸ Φαίδη σου...

ΦΑΙΔΗΣ, πρὸς τὴ Λιάνα, με μιὰ χειρονομία πρὸς τὸ φλυτζάνι της, γιά ν'ἀλλάξῃ τὴν ὁμιλία.—..Μὰ δὲν πίνεται τὸν καφέ σας· μήπως προτιμᾶτε τσάι ;

ΛΙΑΝΑ.—Εὐχαριστῶ πολύ· πῆρα πρὶν ἔλθω—μου εἶναι ἀδύνατο δυὸ φορές...

ΔΟΡΑ.—Ἔλα Λιάνα! ἔλα «καμμενοῦλα» μου!... Φαίδη, ἄλειψε τῆς «καμμενοῦλας» τοῦλάχιστο ἕνα ψωμάκι μέλι νά τὴ γλυκάνωμε... Μὴ σὲ μέλλει «καμμενοῦλα», τώρα θὰ φροντίσωμε ἐμεῖς οἱ δυὸ γιά σένα—δὲν εἶναι ἔτσι, Φαίδη ;

ΦΑΙΔΗΣ, γελαστός.—Πρὸς τὸ παρὸν φροντίζεις ἐσὺ γιά καλαμπούρια : «ψωμάκι μέλι—μὴ σὲ μέλλει!...»

ΔΟΡΑ.—Μπᾶ!—

Γελοῦν κ'οἱ τρεῖς.

ΛΙΑΝΑ.—Και μ'αὐτὰ τὰ καλαμπούρια, μου φαίνεται θάπομείνω ἐγὼ!—

(Πρὸς τὴ Δόρα—μυσοσοβαρῆ.)..Δὲ σοῦ εἶπα πρῶτοτερα πὸς θὰ γίνω ἡ τρίτη γεροντοκόρη τοῦ σπιτιοῦ μας ;—

ΔΟΡΑ, τὴν κυττάζει προσεχτικά.—Τί εἶναι αὐτὰ ; ἀπὸ πότε τίς ἔχεις αὐτῆς τίς ἰδέες ;

ΛΙΑΝΑ, χωρίς νά ξέρῃ κανεῖς, ἀν ἀστειεύεται ἡ ἀν τὰ λέῃ σὰ σοβαρὰ— Ἄν δὲν πρόκηται νά γίνῃ κανεῖς πολὺ εὐτυχῆς, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νά γίνῃ—(Μικρὴ παύση).. πὸ δυστυχῆς. (Σὰ γιά τὸν ἑαυτὸ της.)—κ'ἔπειτα νομίζω, ὅτι ἡ μεγάλη εὐτυχία μᾶς κάνει ἀκόμη περισσότερο ἀξιολύπητους...

ΦΑΙΔΗΣ, στὸν ἴδιο τόνο.—..Ὡστε ἀπὸ φιλανθρωπία δὲ θέλετε νά τὴ χαρίσετε και σὲ κανέναν ἄλλον ;

ΛΙΑΝΑ, με σφιγμένα χεῖλη.—..ἀπὸ ἐγωῖσμό—

ΔΟΡΑ, δυνατὰ μ'ἀνυπομονησία.— «Ἄρες-μᾶρες-κουκουναρές!» Αὐτὰ εἶναι πολὺ βαθειὰ γιά μένα. Πῆς μου καλέ, τί ἔχεις ; (Βάζει τὸ ένα χέρι γύρω στὴν πλάτη τῆς Λιάνας και τὴν κυττάζει σὰ μάτια.) Ἐγὼ εὐθὺς μόλις μπῆκες μέσα—μόλις ἀνοιξες τὸ στόμα σου, σὲ κατάλαβα...

ΛΙΑΝΑ, με μιὰ γλήγορη ματιά, χαμογελῶντας ἀπὸ ἀνήσυχη περιέργεια.— Τί κατάλαβες ;—

ΔΟΡΑ.—..πὸς κάτι σοῦ συμβαίνει. κάτι σὲ τυραννεῖ μέσα σου... Μέσα ἀπ'τὸ γέλιο σου τὸ ἀσημένιο, πάνω ἀπ'τὰ τριαντάφυλλα τοῦ προσώπου σου βλέπω σάν κάτι ἦσκιους νά περνοῦν..—ξέρεις, ὅπως ὅταν περνοῦν τὰ σύννεφα, τὸ μεσημέρι, πάνω ἀπ'τὰ νιθισμένα λειβάδια...

Χαμογελᾷ ἡ ἴδια γιά τὴν παραβολὴ της.

ΛΙΑΝΑ, με φανερὴ προσπάθεια νά φανῇ ἀφελῆς και εἰρωνική.— Τί ποιητικὴ πού εἶσαι! Κριμα πού γελάστηκες! Εἶμαι λαμπρὰ στὴ διάθεσή μου : εἶμαι καταευχαριστημένη, εἶμαι ἕνα λειβάδι χωρίς λουλούδια οὔτε πολὺν ἥλιο, ἀλλὰ

καὶ χωρὶς σύννεφα. (Γελᾷ δυνατά.) — καὶ γι' αὐτὸ προσπαθῶ, ὅπως σοῦ εἶπα, νὰ μείνω πάντα καθὼς εἶμαι καὶ νὰ μὴ γίνω κ' ἐγὼ «καημενοῦλα»!

Γελᾷ πάλι, προσποιημένα...

ΔΟΡΑ. — Καλὲ ἄσ' τ' αὐτά! — Καὶ τὰ γράμματά σου ἀκόμη, τὰ σπάνια γράμματα ποὺ μοῦ γραφες ὅσο ἤμαστε ἔξω, τὴν ἴδια ἐντύπωση μοῦ ἔκαναν κι ἄς ἦτον παραγεμισμένα μὲ χίλια ἀστεία. Φαίδη! δὲ σοῦ τὸ εἶπα, ὅταν σοῦ τᾶδωσα νὰ τὰ διαβάσης; — Ἀλήθεια, Φαίδη, τί ἔγιναν ἐκεῖνα τὰ γράμματα; — δὲ μοῦ τὰ ξανάδωσες...

ΛΙΑΝΑ, θορυβημένη, κοκκινίζοντας ἀπὸ δυσανεξία, μὲ κάποιον τόνο ἐπιπλήξεως. —

.. Μὰ δὲν τᾶγραφα παρὰ γιὰ σένα —

ΦΑΙΔΗΣ, ἀπαντώντας στὴν ἐρώτηση τῆς Δόρας. — Πῶς! δὲ θυμᾶσαι; — τὴν ἴδια στιγμὴ μόνον μιὰ φράση ποὺ μοῦ δειξες...

ΔΟΡΑ. — Ναί, μὰ ἔπειτα τὰ ξαναπῆρες... Ἄς ἦναι — (Πρὸς τὴ Λιάνα) δὲν πειράζει! ἐσοῦ εἶσαι ἀδελφή μου, Λιάνα, καὶ τὸ Φαίδη τὸν εἶχαμε πάντα μέσα στὶς συνομοσίες μας. ἔπειτα, μπορῶ νᾶχω μυστικά ἀπ' τὸν ἄντρα μου ἐγὼ; (Γιὰ νὰ τὴν κἀνῆ νὰ γελᾷ.) Γιὰ πὲς μου, θυμᾶσαι ἐκεῖνη τὴν παχειὰ στὴν πρώτη τάξη, τὴν ἄσπρη τὴ σαχλή, ποὺ τὴ φωνάζαμε «γλυκοπατάτα!»... (Γελᾷ τρελλά, τόσο ποὺ κάνει καὶ τὴ Λιάνα νὰ γελᾷ.) Ἐξαφνα θυμᾶται κάτι καὶ πετιέται ὀλόρθη ἀκκουμπώντας τὰ δυὸ τῆς χέρια χαϊδευτικά στοὺς ὤμους τῆς Λιάνας.) Ἀλήθεια, στάσου νὰ φέρω νὰ σοῦ δείξω κάτι ποὺ πήραμε στὴ Βιέννη — ποὺ θὰ σ' ἀρέσῃ πολὺ... (Μιλεῖ κρυφὰ στὸ αὐτὸ τοῦ Φαίδη καὶ ροῦτᾷ μὲ τὸ κεφάλι.) — ναί; ... τὴν ὥρα... (Τὸν φιλεῖ στὸ στόμα.) Χρυσό μου! στρατιωτάκι μου ποὺ μοῦ γίνεις σοβαρό! Τί ἔπαθες; σ' ἔδειρε ὁ Κροῦπ ποὺ δὲν τοῦ πήρες τὰ κανόνια του; (Ξεκαρδίζεται στὰ γέλοια καὶ ξεγλιστρᾷ ἀπὸ κοντὰ του, ἐλαφρῆ σὰν πεταλοῦδα, πρὸς τὴν κρεββατοκάμαρη... Ση-

κώνοντας τὴν πορτιέρα, γυρίζει πρὸς τὸ μέρος του — μὲ μιὰ λαμπερὴ ματιὰ ποὺ περιχύνει καὶ τοὺς δυό.) ..Ναί, ἀλλὰ θ' ἀργήσω κομματὶ τῶχο κάτω-κάτω σ' ἐν' ἀπ' τὰ κοφίνια. καὶ δὲν ξέρω σὲ ποιό —

Χάνεται πίσω ἀπ' τὴν πορτιέρα.

ΦΑΙΔΗΣ, κάνει λίγα βήματα πρὸς τὰ ἐκεῖ δυνατά. — Νᾶρθω νὰ σὲ βοηθήσω; δὲν κάνει νὰ κοπιάζης...

ΔΟΡΑ, ἀπομέσα, τσιριχτά. — Γιὰ νὰ μοῦ τὰ κἀνης θάλασσα, ἔ; — ἀρκετὰ μοῦ τὰ τσαλαπάτησαν στὸ τελωνεῖο! (Ξαναβγαίνει γελαστὴ στὸ ἀνοιγμα τῆς πορτιέρας.) Μ' αὐτὰ τὰ χοντρά τὰ χέρια θέλεις νὰ πιᾶσης τίς νταντέλλες μου; τουπέ ἀλήθεια! Μὰ δὲν τὸ κατάλαβες ἀκόμη πὼς δὲν εἶσαι γιὰ τίποτ' ἄλλο, παρὰ γιὰ σκοουριασμένα σίδερα, γιὰ ἄλογα καὶ γιὰ λουριά! (Μὲ γέλοια.) Πήγαινε νὰ κρατήσης συντροφιά τῆς Λιάνας! (Τὸν σπρώχνει μὲ τὰ δυὸ τῆς χέρια ἔξω. πὺ σιγά, κυττάζοντάς τον παράξενα, ἀστεία καὶ σοβαρὰ μαζί.) Κἀν' τῆς λίγο κόρτε! (Ἀποπίσω ἀπ' τὴν πορτιέρα, φωναχτά.) Κἀνε τῆς Λιάνας λίγο κόρτε! — ἢ τὸ ξέμαθες κι αὐτό; ...

Ὁ Φαίδης ξαναγυρίζει πρὸς τὴ Λιάνα: στὸ πρόσωπό του ἔχουν μείνει οἱ ζᾶρες ἑνὸς χαμόγελου ποὺ ἔσβησε πὺ γλήγορα ἀπ' αὐτὲς. Κάθεται ἀπέναντί τῆς. Μιὰ σιωπὴ —

ΛΙΑΝΑ, στενοχωρημένη — γιὰ νὰ πῆ κάτι. — Πῶς σᾶς ἀγαπᾷ ἡ Δόρα!

ΦΑΙΔΗΣ. — εἶναι σὰ μιὰ χρυσὴ ἀχτίδα ποὺ παιγνιδίζει...

ΛΙΑΝΑ. — Ἔτσι ἦτον πάντα —

ΦΑΙΔΗΣ, μὲ σημασίαν στὸν τόνο τῆς φωνῆς του. — Ἔσεῖς ὅμως, Δεσποινὶς Λιάνα, δὲν ἦσατε πάντα ὅπως τώρα...

ΛΙΑΝΑ, μὲ κάποιο φιλάρεσκο κάμωμα. — Ὡ! καὶ ποῦ τὸ ξέρετε ἐσεῖς αὐτό! — ἐπειδὴ τὸ λέει ἡ Δόρα;

ΦΑΙΔΗΣ, χαμογελᾷ. — Δὲν ξέρετε κανεὶς μόνον ὅ,τι τοῦ λέγ' οὔτε βλέπει μόνον ὅ,τι φαίνεται — (Σὰ νὰ φλερτᾷ.) ..ἐγὼ βλέπω μέσα μου τὴν εἰκόνα σας, ὅπως

σᾶς πρωτοεῖδα — σὰ στὸ βάθος ἑνὸς παλιοῦ καθρέπτη...

ΛΙΑΝΑ, μὲ προσποιητὴν εὐθυμία. —

..Μὰ τότε θὰ τὴ βλέπετε πολὺ θαμπή...

ΦΑΙΔΗΣ, κουνεῖ τὸ κεφάλι ἀργά. —

..κι ὅμως ἀκόμη δὲν ἔσβησε —

ΛΙΑΝΑ, στὸν ἴδιο ψευτοεὐθυμο τόνο — μὲ μιὰν πίκρα ἀδιόρατη ποὺ περνᾷ σὰν ἀποκάλυψη. — Περίεργο· ἐγὼ ὅμως ξέρω πολὺ καλὰ πὼς τότε δὲ βλέπατε σ' ἐκείνον τὸν καθρέπτη μέσα παρὰ τὴ Δόρα μοναχά...

ΦΑΙΔΗΣ, διαμᾶς σοβαρὸς — μὲ τὰ μάτια κάπου μακριά. — Ναί, ἀλήθεια! εἶναι περιέργη ἡ ἱστορία μου μὲ τὴ Δόρα... (Σὰν ὄνειρεμένος.) ..Ἦμιον ἕνα παιδί γεμᾶτο ρωμαντισμό, μ' ἕναν ἀβάσταχο πόθο ἡρωϊσμοῦ. κ' ἡ Δόρα, μόλις τὴν εἶδα, μοῦ φάνηκε σὰ μιὰ μικρὴ ἀχτίδα τοῦ ἡλίου ποὺ ἦρθε κάτω στὴ γῆ μονάχα γιὰ μένα... γιὰ νὰ μὲ πάρῃ μαζί της στὸ περιβόλι ποὺ εἶναι τὰ ὄνειρα... (Ἡ Λιάνα ἀκούει χλωμῆ.) — μοῦ φάνηκε πὼς ἦτον ἡ χαρὰ ποὺ θᾶφευγε γιὰ πάντα, ἂν δὲν ἦμιον ἐγὼ νὰ τὴ χαρῶ... Μιὰ ἀπέραντη στοργὴ μὲ γέμιζε ἅμα τὴν ἀντίκρουσα, σὰ νᾶβλεπα — (Ψάχνει νὰ βεῖ τὴν ἐκφραση.) ..μιὰ πεταλοῦδα... ποὺ λατταροῦσε τὰ λουλούδια τῆς ζωῆς μου... ἕνα ἀδύνατο πουλάκι ποὺ περιμένε νὰ τοῦ δώσω ἐγὼ τὰ φτερά μου γιὰ νὰ πετάξῃ πάνω ἀπ' τίς κορφὲς τῶν δέντρων... (Ἡ Λιάνα ἀκούει, ἀκούει, μὲ τὰ μάτια μισοκλεισμένα, ρίχνοντας σιγὰ-σιγὰ τὸ κεφάλι πίσω... Ὁ Φαίδης ὀλοένα πὺ θεομῶς.) ..Αὐτὴ ἡ ἰδέα μ' ἔκανε εὐτυχὴ καὶ μεγάλο... μὲ γέμιζε φῶς κ' ὑπερηφάνεια, σὰ νὰ εἶχα σηκώσει ἀπάνω στ' ἄλογό μου μιὰ μαγεμένη βασιλοπούλα ντυμένη σὰ χρυσὰ μαλλιά της καὶ νὰ εἶχα σκοτώσει τὸ δράκο ποὺ τὴ φύλαγε!... Ὅταν ὅμως ἔβλεπα ἐσᾶς Λιάνα —

ΛΙΑΝΑ, σὰ νὰ ξυπνᾷ — μὲ τρόμο στὴ φωνή. — Ὡ! μὴ μιλήτε γιὰ μένα! — τώρα — —

ΦΑΙΔΗΣ, παρασυρμένος ὅσο πάει περισσότερο. — Ἀφήστε με! Μὴ μοῦ παίρνετε τὴ γλύκα αὐτῆς τῆς στιγμῆς! — ..ὅταν τὸ βλέμμα μου ἔπεφτε ἀπάνω σας τότε ἔνοιωθα διαμῆς, ὅτι ὑπῆρχε καὶ κάτι ἄλλο στὴ ρίζα τῆς ζωῆς μου... πὺ μεγάλο, πὺ βαθύ, ἀπερίγραπτο, κάτι σὰν εὐτυχία ποὺ ἦτον δυστυχία ἀβάστακτη, ποὺ μὲ τρώμαζε καὶ μ' ἔκανε νὰ κρύβωμαι ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ μου — (Ἡ Λιάνα κάνει ἕνα κίνημα σὰ νὰ θέλῃ νὰ τὸν σταματήσῃ — ὁ Φαίδης ὅμως ἀναπηδᾷ καὶ πηγαίνει καὶ κάθεται στὸ πλάι της.) ..Σᾶς βλέπω ἀκόμη ἐκεῖνην τὴ βραδιά στὸ φράχτη μὲ τὴ σελήνη, ποὺ περᾶσατε ἀπὸ κοντὰ μου πίσω ἀπ' τοὺς θάμνους καὶ κλαίγατε — κ' ἔτρεξε ἡ Δόρα καὶ σᾶς πῆρε ἀπ' τὸ χέρι — θυμόσατε; ..κ' ἔπειτα... μοῦ φύγατε μέσ' ἀπ' τὰ δάχτυλα σὰ μιὰ ἀχτίδα τοῦ φεγγαριοῦ — (Τὴν κυττάζει, μὲ τὸ πρόσωπό του φωτισμένο ἀπὸ ἐκεῖνην τὴν ἀνάμνηση σὰν ἀπὸ μιὰ γλυκεῖαν ἀνταίγεια: τὰ μάτια του πίνουν κάθε σταγόνα τῆς χλωμάδας ποὺ εἶναι χυμὴν στὴν ὄψη της.) ..μοῦ φάνηκε τότε σὰν κρῖνο ποὺ γέρνει ἔρημο, κάποιο δειλινό, μέσα σ' ἕναν κῆπο ὅλο ἀγριο-λουλούδα — — Ἐπειτα, στὸ γάμο μας — φορούσατε ἕνα ροζφόρεμα καὶ ἦσατε παρὰνυμφος καὶ ἦρθατε νὰ μᾶς συγχαρῆτε — ὄχι! ἐμεῖς πῆγαμε καὶ σᾶς ξετροπώσαμε κ' ἡ Δόρα θέλησε... νὰ σᾶς — ..νὰ σᾶς εὐχαριστήσω... ἐσεῖς ὁμως τραβηχτήκατε — ἄχ! τότε ἦσατε σὰν ἕνα τριαντάφυλλο ποὺ τὸ μεσημέρι ἔξαφνα μαραίνεται — — Καὶ τώρα πάλι — (Μὲ τὰ μάτια του ἀπάνω τῆς — σὲ μιὰν ἡδονικὴ ἔξαρση ποὺ γεννᾷ ἡ θεὰ της.) τώρα εἴσατε μιὰ ὠραία ἡμέρα ποὺ σβῆνει στίς κορυφὲς τῶν βουνῶν καὶ πέρα στὴ μοναχικὴ τὴ θάλασσα καὶ κανεὶς δὲν τὴ βλέπει, κανεὶς, παρὰ μόνον κάποια μάτια θαμπωμένα ἀπ' τὰ δάκρυα, μέσ' ἀπὸ ἕνα καρᾶβι ποὺ φεύγει... (Στηρίζει τὸ κεφάλι του μὲς τὰ δυὸ του χέρια — σιγαλά.) Πῶς μοῦ ἔρ-

χονται τώρα όλα αυτά στο νοῦ! αυτές οὐ εἰκόνας!—ποῦ ἦταν τόσο καιρὸ καὶ δὲ φάνηκαν!... (Μὲ ξαφνικὸ πάθος.) Δὲν ξέρω γιατί ἢ ὄψη σας ξυπνᾷ μέσα μου μιὰ τόσο γλυκεῖα λύπη—δὲν ξέρω ἂν ἦναι λύπη ἢ πῶς νὰ τὴν πῶ, πῶς νὰ τὸ ἐκφράσω αὐτὸ πού μὲ ρίχνει σὲ μιὰ μέθη θλιβερῆ—ὅπως τὴν ἀνοιξη, ἀπάνω στὴ μεγάλη ἀνθηση...

Ἐγειρε λίγο-λίγο ἀποπάνω της, μὲ τὸ πρόσωπό του κοντὰ στὸ δικό της...

ΛΙΑΝΑ, ζαλισμένη, συμπλέκοντας τὰ χέρια κάτω ἀπ' τὸ σαγόνι της, μὲ πνιγμένη φωνή.—Σωπάτε, κύριε Φαίδη! σωπάτε!—δὲν μπορῶ πιά νὰ σᾶς ἀκούσω—

ΦΑΙΔΗΣ, ἰκετευτικά—προσπαθώντας νὰ τὴν ἡσυχάσῃ καὶ νὰ ἡσυχάσῃ κι ὁ ἴδιος.—Ἀφήστε με νὰ πῶ αὐτὸ πού ξεχειλίζει μέσα μου! Τέτοια πράματα ποτέ μου δὲν τὰ εἶπα, ποτέ δὲν τὰ σκέφθηκα κἀν—ἴσως μόνο νὰ τὰ αἰσθάνθηκα..χωρὶς νὰ τὸ ξέρω. Ἐγὼ εἶμαι ἕνας στρατιώτης πού δὲ συνείδησα νὰ συλλογίζωμαι πολὺ βαθιά—ἔσεῖς μὲ κά-

νετε τώρα ποιητὴ...Τώρα πού σᾶς τὰ λέω αὐτά: τώρα πρώτη φορὰ τὰ σκέπτομαι καὶ βρίσκω τέτοιες λέξεις, τώρα νοιώθω τί αἰσθανόμουν ἀφότου σᾶς πρωτοεἶδα, τί μεγάλα πού εἶναι ὅλα αὐτὰ καὶ ὅτι τὰ εἶχα πάντα μέσα μου καὶ ζοῦσα μαζί τους—ἡ παρουσία σας μοῦ τὰ φανέρωσε.. νά, ἔτσι ἔξαφνα, ἅμα σᾶς εἶδα, ἔπειτα ἀπὸ τόσο καιρὸ, ὀλάνθιστη, σάν ἕνα ὄνειρο πού ἔγινε ἀλήθεια! (Παρασυρμένος ἔξω ἀπ' τὴ συναισθησή του, σχεδὸν παραμιλώντας.) ..μ' αὐτὰ τὰ γαλάζια φτερά στὸ κεφάλι σας, μ' αὐτὰ τὰ φτερά τοῦ πόθου μου—ἔσᾶς, τὸν πόθο μου τὸν χρυφὸ καὶ ἀγνωρίστο, προστά μου τώρα χεροπιαστό.. νὰ μὲ σηκώῃ ψηλά μὲ γαλάζιες φτεροῦγες...

ΛΙΑΝΑ, σηκώνεται ἀργά, κάτασπρη σὰ μαρμαρένια, χωρὶς θυμὸ, χωρὶς ἀυστηρότητα καί, μὲ μιὰ φωνὴ σάν ἀπομακρυσμένη ἀπ' τὸ παρὸν πού μέσα της τρέμει ἢ ἐγκατέρη-

σις.—Μὲ πονεῖτε..Φαίδη! μὲ πονεῖτε!— ..Ἔτσι σᾶς φανταζόμουν πάντα, Φαίδη!

ΦΑΙΔΗΣ, ἀναπηδᾷ κι αὐτὸς καὶ τὴς πιάνει τὰ δυὸ χέρια—σὰ μεθυσμένος, σὰ νὰ πετᾷ ψηλά μὲ τὶς «γαλάζιες φτεροῦγες» τοῦ πόθου του.—Σταθίτε! ἀκοῦστε με!—ἀκόμη λιγάκι...Ἄχι! μιλήστε μου, μιλήστε μου πάλι!..ἡ φωνή σας μὲ μεθᾷ..ἡ φωνή σας—δὲν τὸ καταλαβαίνετε; δὲν τὸ βλέπετε αὐτό; ..εἶναι μιὰ πηγὴ πού ξεπετιέται μέσα μου, πού τραγουδεῖ στὶς φλέβες μου καὶ ξεχειλίζει καὶ μὲ πνίγει μὲ τὸ γλυκὸ της παρόραπο...Κ' ἔσεῖς, Λιάνα, εἶσαστ' ἡ ζωγραφιὰ τῆς εὐτυχίας—ἡ ἴδια ἡ εὐτυχία πού βγαίνει μέσ' ἀπ' τὸ θλιμμένο τραγοῦδι τοῦ νεροῦ...

ΔΟΡΑ, ἀπομέσα δυνατὰ καὶ σάν τραγουδιστῆ.—Φαίδη! Λιάνα! παραμύθια λέτε;... Κάμε λιγάκι ὑπομονή, Φαίδη μου, δὲν τὸ ἤυρα ἀκόμη! Πῆς τῆς Λιάνας κανένα ἄστεῖο νὰ τῆς περάσῃ ἡ ὥρα!...

Ἡ Λιάνα στὸ ἄκουσμα τῆς φωνῆς τῆς Δώρας, ἀνατινάξεται καὶ τρέχει πρὸς τὴν πόρτα τῆς ἐξόδου...

ΦΑΙΔΗΣ, τὴν ἀκολουθεῖ—χωρὶς νὰ κοῦν οὔτε νὰ βλέπῃ παρ' αὐτὴν προστά του.—..Μὴν τὸ μετανοιώσετε ὅτι μ' ἀκούσατε, ὅτι μὲ πιστέψατε, Λιάνα!... Δὲν ξέρω.. ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ αἰσθάνεσθε καὶ σεῖς ὅτι δὲ φταίω ἐγώ.. κάπου σᾶς εἶδα, ἴσως στὸνειρό μου—πρὶν νὰ σᾶς γνωρίσω ἀκόμη..καὶ γι' αὐτό, ὅταν σᾶς ἀντίκρισα πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ..δὲ σᾶς πῆρα γιὰ πραγματικὴ—ἐνόμισα πὼς εἶσαστε ἢ Ἄνοιξις, ἀλλὰ μιὰ ἄνοιξις πού βλέπει κανεὶς στὰ ὄνειρά του: ἀνύπαρκτη, ἀφθαστη...Τώρα βλέπω, ὅτι εἶσαστε σ' ὅ,τι εἶναι γύρω μου, ὅπου εἶμαι κ' ἐγώ... (Ἐξάλλος ἀπ' τὸ πάθος, σφίγγοντας τὰ χέρια της.) Λιάνα! ἦσουν μέσα στὴν ψυχὴ μου ἀπ' ἀνέκαθεν—καὶ μέσα στὴ ὄρα ἀκόμη

ἐσὺ ἦσουν, ἀφοῦ ἦμιον ἐγὼ πού τὴν ἀγαποῦσα!—

ΛΙΑΝΑ, σχεδὸν λιπόθυμη, γεμμένη ἀπάνω στὸ θυρόφυλλο.— Μή..μὲ πονήτε.. Φαίδη! Μὴ μὲ πονήτε..περισσότερο!... Τώρα εἶναι πιά ἀργά!—

ΔΟΡΑ, ξεπηδᾷ πίσω ἀπ' τὴν πορτιέρα μὲ γέλοιο, κρατώντας ψηλά στὸ χέρι της μιὰ μικρὴ πέτινη κοσμηματοθήκη—ἀπομέσα ἀκόμη.—Νά με! τέλος πάντων τὸ βρήκα..ἐκεῖ πού δὲν τὸ περιμένα—φαίνεται στὸ τελωνεῖο— (Βλέποντας τὴ Λιάνα μ' ἀκούμπισμένο τὸ κεφάλι στὴν πόρτα, μισολιπόθυμη καὶ τὸν Φαίδη σχεδὸν γονατιστὸν μπροστά της, ἔξαλλον, σταματᾷ ἀπότομα—τὸ γέλοιο σβήνει στὰ χεῖλη της—Μὲ μιὰ φωνὴ ἀλλοιώτικη, σὰ ρουφηγμένη ἀπὸ κάποιον βάθος.) ..Τί ἔχετε; τί πάθατ' ἔσεῖς;—

ΦΑΙΔΗΣ, προσπαθεῖ νὰ γίνῃ κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του—μιλεῖ μὲ κόπο: τάχα εὐθυμία καὶ σάστεια.— Νά! ἡ Δεσποινὶς Λιάνα ἤθελε νὰ φύγῃ.. Μοῦ εἶπες νὰ τῆς κάνω κόρτε.. καὶ θύμωσε μόλις ἀνοιξα τὸ στόμα μου...

ΔΟΡΑ, γλωμισμένη διαμιάς, τοὺς κυττάζει ἀρκετὴν ὄραν ἀκίνητη· ἔπειτα ξαναγελά δυνατὰ, νευρικὰ, λίγο ψεύτικα.— Τί ἀστεῖο! Καὶ σὺ θέλησες νὰ τῆς κόψῃς τὴν ὑποχώρησι ὅπως στὸν πόλεμο! Δὲ σοῦ τὸ εἶπα πὼς ξέμαθες νὰ κἀνης τὸ γαλάντη; (Γελά πάλι, πὺ δυνατὰ...) Ἐσὺ καλὲ τρέπεις εἰς φυγὴν «τὸν προαιώνιον ἐχθρόν!»— θυμᾶσαι, Λιάνα, τὸ θεῖο μου, τί νόστιμα πού τοῦ τᾶλεγε;

Γελά ὀλοένα ὡς πού τὴν πιάνει πάλι ὁ σπασμωδικὸς βήχας...

ΦΑΙΔΗΣ, τρέχει καὶ τῆς φέρνει λίγο νερό.— Θὰ κοπιάσες τρομερὰ ἐκεῖ μέσα μὲ τὰ πανέρια σου.. δὲ σοῦ εἶπα νὰ μ' ἀφήσῃς ἔμένα;...

ΛΙΑΝΑ, πού εἶχε ἀπομείνει ἄφωνη καὶ χλωμὴ στὴ θέση πού ἦτον, συνέχεται καὶ πλησιάζει τὴ Δόρα καὶ τὴ βοηθεῖ νὰ καθήσῃ. Ἡ Δόρα κάνει νὰ μιλήσῃ.— Ἡσυχάσε ὀλίγο! μὴ μιλήσῃς τώρα!...

ΔΟΡΑ, σὲ λιγάκι, ἀφοῦ βάσταξε πολλὴν ὥρα τὸ μαντήλι της μπροστά στὸ στόμα, μ'

ἀλλόκοτον τόνο: σάν κοροϊδευτικά.— .. Ἀπὸ τὴ χαρά μου νὰ σοῦ δεῖξω κἀτι πού σοῦ φέραμε ἀπ' τὴ Βιέννη, πνίγηκα!— — Νά, κύτταξε! (Ἀνοίγει τὴν κοσμηματοθήκη καὶ βγάζει ἕνα μενταλλιὸν σὲ σχῆμα καρδιάς ὄλο ἀπὸ πέτρες κόκκινες, κρεμασμένο σὲ μιὰν ἀλυσίδα πάλι ἀπὸ πέτρες κόκκινες δεμένες μὲ χρυσάφι.) ..εἶμαι βεβαία πὼς θὰ σ' εὐχαριστήσῃ πολὺ!—μὰ πάρα πολὺ!...

ΛΙΑΝΑ, ἡσυχῇ, μὲ ψυχρὴ φιλοφροσύνη.— ὦ, εὐχαριστῶ! Μὰ γιατί.. γιὰ μένα; γιατί νὰ ἐνοχληθῆς!...

ΔΟΡΑ.— ..νὰ ἐνοχληθοῦμε, θέλεις νὰ πῆς—γιατί εἶναι ἰδέα καὶ τῶν δυο-νῶ μας; μάλιστα ὁ Φαίδης διάλεξε μόνος του τὶς κόκκινες πέτρες: εἶναι γρανάτες τῆς Βοημίας— ἕνα εἶδος ρουμπίνια..κύτταξε! εἶναι σὰ σταγόνες αἵμα καὶ σὰ σταλαγματιᾶς κόκκινο γλυκὸ κρασί κρυσταλλωμένες.. Λέν, ἐκεῖ στὴ Βοημία, πὼς ἔχουν τὴ μαγικὴ δύναμη νὰ δένουν τὶς καρδιὲς ἀδελφικὰ ἢ— (Μὲ σημασία, τονίζοντας τὶς λέξεις.) ..νὰ τὶς χωρίζουν, ἂν ἦναι δεμένες ἀλλοιῶς— (Γλήγορα, μὲ ἀφέλεια.) ..Ἄλλοι πάλι λέν, ὅτι τὶς μεθοῦν τὶς καρδιὲς—τὸ ἐναντίον ἀπὸ τοὺς ἀμεθύστους... (Ἀναγελά, μὲ μιὰ νότα μοναχὰ σὰ λυγμό.) Ἐσὺ πού ἦσουν πάντα σάν ἀδελφὴ μας, τώρα θὰ γίνῃς πιά ἐντελῶς ἀδελφὴ μας...Γιὰ ὅδες ἐδῶ! Τὸ μενταλλιὸν ἀνοίγει κι ἀπομέσα εἶναι...;

Τἀνοίγει κάτω ἀπ' τὰ μάτια τῆς Λιάνας. ΛΙΑΝΑ.— Ἄ! ἡ εἰκόνα σου! Πὼς σοῦ μοιάζει! Τί ἐπιτυχημένη πού εἶναι! Τί θαυμάσια ἐκτέλεσις! (Μ' εὐγνωμοσύνη.) ὦ σ' εὐχαριστῶ πολὺ-πολύ! (Τὴν ἀγκαλιάζει συγκινημένη.) Θὰ τῶχο πάντα κρεμασμένο στὸ στήθος μου...

ΔΟΡΑ.— Στάσον νὰ δῆς ἀκόμη!— γύρισε τὸ γυαλάκι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος.. ναί, ἔτσι!...

ΛΙΑΝΑ, γλωμαίνει διαμιάς κι ἀνοίγει λίγο τὸ στόμα· μένει μερικὲς στιγμὲς ἄφωνη.— ..Ὁ Φαίδης!— ὁ κύριος Φαίδης!— — — (Ὁ Φαίδης ἔχει πλησιάζει καὶ κυττάζει ἀπο-

πάνω απ' τους ὄμους τῶν γυναικῶν. Ἡ Λιάνα γυρίζει νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ καὶ βλέποντάς τον ἀποπάνω τῆς ταράζεται : τοῦ δίνει τὸ χέρι... Σὰς εὐχαριστῶ, κύριε Φαίδη! — θὰ μοῦ ἦναι πολὺτιμο ἐνθῦμο! —

ΔΟΡΑ, προσέχοντας στὸ ἀποτέλεσμα τῶν λόγων τῆς, σὰ νὰ θέλῃ νὰ δῇ τί θὰ γίνῃ. — Μὰ εὐχαριστήσέ τον κι αὐτὸν σὰν κ' ἐμένα.. νὰ, πὸ θεομά, ἀλλοιώτικα! — (Μ' ἐπιτηδευμένη ἀφέλεια, γελαστή.) ..Θὰ τὸν πάρη τὸ παράπονο τὸν καημένο!... Τώρα, μ' αὐτὰ τὰ ρουμπίνια, οἱ καρδιές μας θὰ ἔχουν τὸ ἴδιο αἷμα — ἐκτὸς πὰ ἂν μεθύσουν! (Γελᾷ, μ' ἓνα παράξενο χρῶμα στὸ γέλιο τῆς.) ..Θυμᾶσαι ἐκεῖνο τὸ βράδυ στὸ φράχτη πὸν δὲ θέλησες νὰ σὲ φιλήσῃ; κ' ἔπειτα στὸ γάμο μας; — τί ἀγριοκάτσικο ἀλήθεια πὸν ἦσαν πάντα!... Μὰ τώρα πὰ δὲν ὑπάρχει καμμία δικαιολογία.. (Εὐθυμα, σχεδὸν παιχιδιάρικα.) ..Ἐλα, φίλησέ τη λοιπὸν ἐσύ, Φαίδη! — σοῦ τὸ ἐπιτρέπω.. ἀλλὰ ἀδελφικά — ὄχι πολλὴν ὥρα!... (Ἡ Λιάνα, μὲ τὰ μάτια ἐπάνω στὶς πέτρες τοῦ μενταλλιὸν καὶ στὴν εἰκόνα τοῦ Φαίδη, κάνει ἓνα βῆμα πρὸς τὰ πίσω, ἀσυναίσθητα, σὰν κοιμισμένη.) Νά: Λιάνα! δὲν κνττάζω —

Στρέφει τὸ κεφάλι πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, μὲ τὸ πρόσωπο τσαλακωμένο ἀπὸ ἐπίπλαστο γέλιο...

ΦΑΙΔΗΣ, πλησιάζει πρὸς τὴ Λιάνα: προσπαθεῖ νὰ δείξῃ κι αὐτὸς μιὰν παιχιδιάρικη ἀφέλεια κ' εὐθυμη ἀφροντησία, ἐνῶ εἶναι βαθιὰ ταραγμένος. — .. Φοῦ μᾶς τὸ ἐπιτρέπουν, Δεσποινίς Λιάνα! — μιὰ φορὰ δὲν πιάνεται! (Τάχα στάσσεια, ἀλλὰ μὲ τρέμουλη φωνή — κυριευμένος ἀπὸ μιὰν ἀκατανίκητη ἔλξη.) ..Λιάνα! ἀδελφὴ τῆς ψυχῆς μου!..

Ἡ Λιάνα μένει ἀκίνητη ἔπειτα διαμιᾶς οἴχνη πίσω τὸ κεφάλι τῆς σὰ νὰ μέθυσε στάληθεια ἀπ' τὰ ρουμπίνια καὶ σηκώνει ψηλά τὸ λευκὸ τῆς πρόσωπο, ἴδιο ἓνα ἄνθος πὸν ἀπαντέχει τὴν πρώτη ἀχτίδα τοῦ ἡλίου καὶ φρικιάζει ὄλο... Ὁ Φαίδης πίνει μὲ τὰ μάτια του τὴ μορφὴ τῆς καὶ ξεχνᾷ τὸν κόσμον ὄλο: πιάνει μὲ τὰ δυὸ τοῦ χέρια τὸ κεφάλι τῆς καὶ τὴ φιλεῖ στὸ στόμα... Τὸ φιλημά τους εἶναι γλήγορο, γεμάτο πάθος ἔπειτα

χωρίζονται ἢ μᾶλλον πετιοῦνται ὁ ἓνας μακριὰ ἀπ' τὸν ἄλλον. Εἶναι κατάχλωμοι καὶ οἱ δυὸ: ἡ Λιάνα στηρίζεται σ' ἓνα ἐπιπλοῦ ὁ Φαίδης μένει ἐκεῖ πὸν βρέθηκε, μὲ τὰ μάτια του καρφωμένα ἐπάνω στὴ Λιάνα...

ΔΟΡΑ, μὲ τὸ κεφάλι ἀκόμη γυρισμένο, λυγίζοντας σὰ βέργα ἀπὸ νευρική ἀγωνία, τάχα στάσσεια. — Τελειώσατε ἢ ἀκόμη;.. δὲν εἴπαμε νὰ γίνῃ «soul-kiss»! —

Γυρίζει καὶ μὲ μιὰ ματιὰ κατανοεῖ τὴ στάση καὶ τῶν δυὸ: γίνεται ἄσπρη σὰν τὸ χαρτί, κλονίζεται στὰ πόδια τῆς... Ὁ Φαίδης κ' ἡ Λιάνα ἔρχονται διαμιᾶς στὴ συναισθησή τους. Ἡ Λιάνα ἀνατινάζεται ὄλη γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴ δύναμή τῆς...

ΛΙΑΝΑ, κάνει μερικά βήματα πρὸς τὴ Δόρα, ἐνῶ μόλις βαστιέται νὰ μὴ λιποθυμήσῃ — μὲ φωνὴ ἀλλοιωμένη, παγερῆ. — ..Πρέπει νὰ φύγω τώρα.. μὲ περιμένουν πρὸ πολλοῦ —

ΔΟΡΑ, μὲ μεγάλη προσπάθεια, χαμογελώντας. — ..Ποῦ σὲ φίλησε; στὸ στόμα; Νά!.. δὲ θέλω νὰ μοῦ θυμώσῃς — στὸ ξαναπαίρνω πίσω...

Τὴ φιλεῖ ἄγρια...

Ὁ Φαίδης πηγαίνει πρὸς τὴν πόρτα τῆς ἐξόδου τὴν ἀνοίγει καὶ ἀφήνει νὰ προσπεράσῃ ἡ Λιάνα, σκυμμένη καὶ χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὸ βλέμμα τῆς ἐπάνω του... Ἡ Δόρα ἔμεινε ἐκεῖ πὸν στεκότανε, μὲ τὰ μάτια κλειστά, φρικτὰ χλωμὴ — Ὁ Φαίδης βγαίνει μαζί, λίγα βήματα ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα, κ' ἐπιστρέφει ἀμέσως, τὴν κλείνει καὶ προχωρεῖ σὰν ἀφρόντιστα πρὸς τὸ παράθυρο.. σηκώνει τὴν κουρτίνα, κάνει πὸς βλέπει ἔξω μιὰ στιγμὴ, σφουρίζει ἓνα-δυὸ ἦχους ἀπ' τὸν Toreador τῆς «Κάρμεν».. ἔπειτα γυρίζει διαμιᾶς πρὸς τὴ Δόρα, πὸν στέκεται ἀκόμη ἐκεῖ πὸν τὴν ἄφησε, καὶ τὴν πλησιάζει... Ἡ Δόρα ἀνοίγει τὰ μάτια τῆς μεγάλα, τὸν κνττάζει λίγην ὥρα κατὰματα καὶ πέφτει μὲ κλάματα στὸ στήθος του...

ΦΑΙΔΗΣ, βλέποντας ἄλλοῦ — τάχα μ' ἀφελὴ ἀπορία. — Γιατί κλαῖς, Δόρα; τί εἶναι αὐτό; τί ἔχεις σήμερα!

ΔΟΡΑ, μὲ ἀναφυλητὰ, τὸ κεφάλι τῆς ἀκόμη μὲς τὸ στήθος του. — ..Δὲν ξέρω τί ἔχω.. τί εἶναι αὐτὸ πὸν μ' ἔπιασε ἔξαφνα... (Σηκώνει τὰ δακρυσμένα μάτια τῆς πρὸς τὸ πρόσωπό του καὶ προσπαθεῖ νὰ χαμογελάσῃ.).. Θὰ ἦναι.. ἐπειδὴ.. εἶμαι πάρα πολὺ εὐτυχὴς! — —

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΝΕΡΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

6. ΣΟΝΕΤΤΟ

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου.

Ὁ Χριστὸς ντυμένος μὲ θεῖο φῶς σηκώθηκε ἀπὸ τὸν τάφο καὶ τὸ θάνατο ἐνίκησε. Γεμάτος ἀπὸ τὴν παντοδυναμία του, ἔμεινε ψηλὰ σὰ φυτὸ στοῦ βουνοῦ τὴν κορυφή.

* *

Ἄγγελος μὲ θεῖα φτερά, μὲ τὸ πρόσωπο, ποῦ ἀχτινοβολοῦσε, μὲ τὰ μάτια γιομάτα ἀπὸ φλογερὰ δακρυχ, μὲ ὑπερρφάνεια διαλαλοῦσε.

* *

Ὁ οὐρανὸς ἔγινε λαμπρότερος, τὰ πνεύματα εἶχαν χαροποιὰ τὰ μάτια καὶ στὴν κόμη στεφάνι ἀπὸ φύλλα ἐφόρεσαν.

Τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις δὲ βγαίνει ἀπὸ φλέβα. Δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε ἀπὸ πόσο βαθιὰ ἔρχεται. Κ' εἶνε τόσο βαθειὰ ὅσον ἔχει γαλήνη.

7. ΣΟΝΕΤΤΟ

Ἡ Μετάστασις τῆς Παναγίας.

Νά, ἡ Παρθένα πάει ψηλά. Ἄ ὦφελχ γύρω τοιγύρω τους χιλιάδες πνευμά των ἐγύριζαν κ' ἐλαμπύριζαν. Ὅσες ἀχτίνες ὁ ἥλιος χύνει στὸν οὐρανὸ, τόσες ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐπρόβαιναν νὰ τὰ συναπαντήσουνε.

* *

Εἶναι μπροστὰ ὁ Υἱὸς τῆς. Δὲν μπορεῖ δὲ δύναται ὁ στίχος μου νὰ 'πῆ τὴ θεῖα ὑποδοχή, ποῦ ἔφερε χαρὰ στὸν οὐρανὸν στοὺς ἀγγέλους, ποῦ τὴν ἔμαθαν

* *

Ἄπλωσαν τὲς ἀγκάλες γιὰ νὰ ἀγκαλιασθοῦνε! ἐχύθηκε διπλὴ καὶ δύννηθη λάμψη κ' ἀναγάλλιαση· κι' ὄργνα ἀντιλαλοῦσαν καὶ τραγούδια.

* *

Σ' αὐτὰ τὰ ἀγκαλιάσματα, ἀπὸ τὸν αἰθέρα σταλάξανε στὴ γῆ τέτοιες δροσούλες ἀπὸ χαρὰ, ποῦ ἀχτινοβολοῦσαν σὰ λαμπιρὰ ἄστρα.

8. ΣΟΝΕΤΤΟ

Τὸ στεφάνωμα

τῆς Παναγίας Παρθένου.

Ὁ θεὸς Υἱὸς ἔβαλε στὴ Μαρία ἕνα στεφάνι στὸ ἀθάνατο κεφάλι της κι' ἀμέσως ἀκούστηκε μία ψαλμωδία γλυκιά, ποῦ ἀντιλαλοῦσε σ' ὅλους τοῦ οὐνοῦ τοὺς θόλους.

* *

Ἐνῶ στεφανώνεται ἡ Μάννα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ Αὐτόνε φεύγει μία μεγάλη λάμψη ποῦ φλογίζει κάθε ὕψη ἀγγέλου, κάθε σιῆθος, ὥστε ἡ ψαλμωδία ἤχολογᾷε πιὸ ἐκστατική.

* *

Ἐνῶ αὐτὴ προβαίνει ἀκτινοβολοῦσε μὲ τέτοια λάμψη δυνατὴ, ποῦ ἀπὸ τὲς θεοτικὲς περισσότερο ἐχαροποιοῦσε τὲς ἀπειρες καρδιές.

* *

Στὸ θρόνο κάθεται ἡ Παρθένα ταπεινά, κλι ἀπὸ θαυμασμὸ μένουνε ἀλαλχ τὰ αἰώνια λημέρια. Ὅλα τὰ μάτια σ' Αὐτὴνε εἶναι γυρμένα κι' ἀπ' Αὐτὴνε κρεμιούνται.

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

(Μετάφρασις Σπυρ. Δεβιάζη)

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

1. Γιατὶ νὰ γράφουμε ;

Λένε πὼς νὰ γράφῃ κανεὶς εἶναι ὠραῖο πρᾶμα· καὶ ὁμοίως μοῦ φαίνεται τόσο μάταιο.

Ἐνας ποιητὴς εἶπε πὼς γράφουμε τὰ ὄνειρα ποῦ δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε.

Καὶ ὁμοίως θὰ ἦταν ὠραῖο νὰ ζοῦμε τὰ ὄνειρά μας. Γιατὶ νὰ σκορπίζουμε τὲς λαχτάρεις μας ἀπάνω στὸ χαρτί, νὰ τὲς στέλνουμε στὸ τυπογραφεῖο, νὰ τὲς κἀνῃ ὁ τυπογράφος στοιχεῖα, νὰ τὲς περνᾷ στὸ πιεστήριο καὶ ἔξαφνα νὰ σοῦ βρίσκονται σιὸ βιβλιοπωλεῖο δίπλα σὲ μιὰ πραγματεία περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ ἥπατος ; Δὲν ἦταν καλύτερα νὰ ζοῦμε ποιήματα παρὰ νὰ γράφουμε ποιήματα ; Θὰ ποθοῦσα νὰ γίνω ὁ ποιητὴς τῆς ζωῆς.

Καὶ ὅσο καὶ ἂν ἡ Δόξα τῶν Ποιητῶν εἶναι μεγάλη, δὲν τὴ ζηλεύω μὰ τὴν ἀλήθεια.

Γιατὶ ἂν εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ Ποιητὴς μπορεῖ ν' ἀνοιχθῆ στὴν ἔμπνευσι τοῦ ὅσο θέλει καὶ ν' ἀγκαλιάσῃ τὸ καθετὶ ἀντίθετα πρὸς τὸ ζωγράφο καὶ τὸ γλύπτη, ἄλλο τόσο εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ ποιητὴς τῆς ζωῆς μπορεῖ ν' ἀνοιχθῆ ἀκόμα περισσότερο. Καὶ τοῦτο θὰ τὸ δοῦμε παρακάτω.

* *

2. Ποιὸς εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς ζωῆς ;

Ὁ Ποιητὴς τῆς ζωῆς πρέπει νὰ εἶναι καὶ ποιητὴς καὶ ζωγράφος καὶ γλύπτης μὰ καὶ μουσικὸς καὶ χοροδιδάσκαλος ἂν θέλετε ἀκόμη.

Ναὶ καὶ χοροδιδάσκαλος καὶ μὴ γελάτε.

Γιατὶ μὴν πέρνετε τὸ χορὸ τέτοιον ποῦ κατάντησε σήμερα. Βέβαια κανεὶς ἄνθρωπος ποῦ ἔχει λίγη καλαισθησία δὲ χορεύει, οὔτε θὰ χορέψῃ ἂν δὲν ἀλλάξῃ ὁ χορὸς.

Κάντε μιὰ βόλτα τὸ χειμῶνα στὲς γειτονιὲς νὰ δῆτε τοῦ κόσμου τὰ χοροδιδασκαλεῖα, ποῦ χορεύουν μέσα μαναβάκια καὶ χασαπάκια, κακοντυμένες μοδι-στρουῖλες καὶ ἀνορθόγραφες δασκάλες γιὰ νὰ πεισθῆτε πὼς ὁ σημερινὸς χορὸς εἶναι σὰν τοὺς στίχους τῆς τελευταίας σελίδος τῶν ἐφημερίδων. Καὶ ὅμως καὶ αὐτοὶ οἱ χοροὶ ἔχουν κάποια χάρι ἅμα χορεύονται ἀπὸ κορίτσια παιχιδιάρικα καὶ νόστιμα. Ἄς τὰ ἀφήσουμε ὅμως αὐτά, ἄλλο εἶναι τὸ ζήτημά μας.

Πρόκειται γιὰ τὰ προσόντα ποῦ πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ Ποιητὴς τῆς ζωῆς. Καὶ ὅταν εἶπα πὼς πρέπει νὰ εἶναι Ποιητὴς, γλύπτης, ζωγράφος, μουσικὸς, χοροδιδάσκαλος, δὲν ἐννοοῦσα πὼς ὅλες αὐτὲς αἱ ιδιότητες θὰ συνυπάρξουν σὲ ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἄτομο, μὰ πὼς μπορεῖ νὰ βρεθῆ κάποιος ποῦ χωρὶς νὰ ἔχῃ κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ προσόντα, νὰ τὰ ἔχῃ καὶ ὅλα μαζί.

Οὔτε εἶναι ἀνάγκη νὰ κἀνῃ στίχους ἢ καὶ ἀκόμη ἀπλῶς νὰ γράφῃ, οὔτε εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι μουσικὸς, γλύπτης, χοροδιδάσκαλος, μὰ νὰ καταλαβαῖνῃ ἀπ' ὅλα αὐτά, ὥστε νὰ μπορῆ νὰ δῖνῃ τὴν ἰδέαν του καὶ νὰ ἔχῃ ἄλλους εἰδικούς σ' αὐτὴ τὴ τέχνη, ποῦ δὲ θὰ κἀνουν τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ ἐκτελοῦν θὰ εἶναι οἱ τεχνίτες ὑπηρέτες του καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ μεγαλύτερος Τεχνίτης ἀπ' ὅλους τους. Θὰ εἶναι ὁ Τεχνίτης τῆς ζωῆς.

Καὶ μὲ τὸ νὰ μεταχειρίζεται αὐτὲς τὲς τέχνες ὅλες μαζί, γι' αὐτὸ ὁ Ποιητὴς τῆς ζωῆς θὰ μπορῆ ν' ἀνοιχθῆ στοὺς σκοποὺς περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον τέχνη. Ὅ,τι ἢ μία τέχνη τοῦ ἀρνιέται τὸ βρίσκει στὴν ἄλλη.

Ὁ ποιητὴς μπορεῖ νὰ γράφῃ ὅ,τι θέλει, μὰ ἔλα πάλι ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ σοῦ δώσῃ μπρὸς τὰ μάτια σου νὰ δῆς ἕνα τοπίο ἢ ἕνα πρόσωπο ποῦ εἶδε μὲ τὰ μάτια του ἢ μὲ τὰ μάτια τῆς φαντασίας του. Μπορεῖ νὰ σοῦ πῆ τι ἔκανε ἢ συμπαθητικὴ καὶ ἀθῶα Κορδηλία, μὰ δὲν μπορεῖ νὰ σ' τὴν παρουσιάσῃ ζωντανὴ μπρὸς στὰ μάτια σου, ἐνῶ ὅλη τὴν ὥρα τὴ βλέπει μπρὸς του νὰ στροφογυρίζῃ. Καὶ ἴσως στὴν περιγραφή, ἄλλὰ οἱ βαρετὲς τῆς περιγραφῆς ἀπεραντολογίες ποτὲ δὲ θὰ πλησιάσουν τοῦ ζωγράφου τὲς πινελιές.

Καὶ νὰ λοιπὸν ὁ Ποιητὴς τῆς ζωῆς ὅ,τι νὰ πῆ δὲν μπορέσῃ θὰ τὸ παρα-

στήση με ζωγραφιά ή με άγαλμα, χωρίς να είναι περιορισμένος σαν το ζωγράφο ή το γλύπτη τα προσωπά του να σιωπούν. Αὐτὸς εἶναι ὁ ποιητής, λοιπὸν τὰ πρόσωπά του θὰ μιλήσουν. Καὶ ἐπειδὴ ὅποιος μιλάει κάνει κινήσεις διάφορες ἀναλόγως πάντοτε μετὰ τὰ πάθη ποῦ μετὰ τὴν κουβέντα θέλει νὰ ἐξωτερικεύσῃ, εἶναι φανερὸ πὼς καὶ οἱ ζωγραφιῆς καὶ τ' ἀγάλματα αὐτὰ θὰ κινοῦνται καὶ ὅταν βρίσκονται σ' ἀπελπισία θὰ παίρνουν ἀγαλματώδεις ἀπελπισίας στάσεις καὶ ὅταν βρίσκονται σὲ χαρὰ θὰ πέρνουν στάσεις χαρᾶς, μετὰ τοῦ χοροῦ βέβαια τὴ βοήθεια, ὡς ποῦ μιὰ στιγμὴ ἢ γλώσσα θὰ μείνῃ ἀνήμπορη νὰ ἐκφράσῃ ἐκείνο ποῦ θέλει, τὰ πρόσωπα θὰ σιωπήσουν γιὰ νὰ διαδεχθῆ τὴν Ποίησι ἢ Μουσικῇ ποῦ θὰ φέρῃ ὅλα αὐτὰ τὰ πάθη στὸ κορύφωμα.

Καὶ γιὰ νὰ μὴ φανῶ παραδοξολόγος, πρέπει νὰ σᾶς πῶ, πὼς θὰ κινοῦνται τ' ἀγάλματα καὶ οἱ ζωγραφιῆς. Μὴ φοβᾶσθε· δὲ σκοπεύω νὰ ἐγκαταστήσω κινηματογράφο μετὰ χρώματα.

Ὅταν λέω ζωγραφιῆς καὶ ἀγάλματα δὲν ἐννοῶ τελλάρια καὶ μάρμαρα, ὄχι βέβαια, γιὰτὶ ὁ Ποιητής τῆς ζωῆς θὰ ἔχῃ στὴ διάθεσί του **ζωντανὰς** ζωγραφιῆς καὶ **ζωντανὰ** ἀγάλματα. Δηλαδή θέλω νὰ πῶ, πὼς ἄνθρωποι κινούμενοι θὰ μᾶς δίνουν τὴν αἴσθησι τῶν διαφόρων παθῶν σὲ ζωγραφικὲς στάσεις καὶ σὲ ἀγαλματώδεις χοροῦ κινήσεις. Καὶ τὰ τοπία μας ἀκόμη δὲ θὰ εἶναι ζωγραφιῆς. Τὸ περιβάλλον ποῦ τὰ ζωντανὰ αὐτὰ ἀγάλματα θὰ κινοῦνται, θὰ εἶναι οἱ κάμποι, τὰ δάση καὶ τὰ ἀκρογιάλια τὰ δικά μου δηλαδή οἱ τεχνητοὶ μου κάμποι, τὰ τεχνητὰ μου ἀκρογιάλια καὶ τὰ τεχνητὰ μου δάση ποῦ θὰ τὰ πλάθω ἐγὼ ὁ ἴδιος, πασχίζοντας ὅμως πάντα νὰ ξεγελῶ τὸ μάτι ντύνοντας τὸ ψέμα μετὰ τῆς ἀλήθειας τὴ γύμνια καὶ τὴν ἀλήθεια μετὰ τὸ φανταχτερὸ φῶρεμα τῆς ψευτιάς.

Στὰ φανταστικά μου αὐτὰ τοπία ὅπου μπορεῖ νὰ μπῆ ἡ ἀλήθεια, ποῦ ξεγελώντας τὸ μάτι, θὰ δείξῃ καὶ τὰ ψεύτικα ἀληθινά, θὰ μπῆ.

Θὰ ξεριζώσω ἀπὸ τὰ δάση δέντρα γιγάντια, καὶ τὰ καρποφόρα τῶν περιβολιῶν θὰ πάρω δέντρα καὶ στὸ τεχνητὸ μου περιβάλλον θὰ τὰ στήσω φωτίζοντας τα ὅπως θέλω ἐγὼ, μετὰ ἡλίους δικούς μου καὶ δικά μου φεγγάρια καὶ μέσα στὰ δάση τὴ φύσι θε ν' ἀλλάξω, ἅμα στολίσω ἕνα κυπαρίσι μετὰ τριαντάφυλλα κ' ἕναν πεῦκο μετὰ χειμωνάνθια καὶ ἅμα τὰ χρώματα ποῦ θέλω γὼ σκορπίσω. Κ' ἔτσι καὶ στὰ ρουμάνια τὰ δικά μου καὶ στὰ ρουμάνια τοῦ Θεοῦ ἢ Τέχνης μου θάναυ κυβερνήτρα. Καὶ μετὰ τὴν τέχνη μου οἱ ἀλλαγές θὰ γίνονται πρὸς γλίγωρες καὶ πρὸς σημαντικὲς ἀπὸ τις ἀλλαγές τῆς Φύσεως, ἅμα ἐγὼ τὸ θέλω, ἅμα τὸ θέλῃ ἡ ἀνάγκη τῆς τέχνης μου.

Ἕνας ζωγράφος θὰ προστάξῃ καὶ ὄχι μιὰ ἀνοιξὶς καὶ ἕνα φθινόπωρο.

* *

3. Ἐλευθερία Τεχνῶν.

Καὶ ὅμως οὔτε τὰ ζωντανὰ αὐτὰ ἀγάλματα θὰ μποροῦν νὰ ἔχουν τὴν ἐκφρασι ποῦ δίνει ὁ μέγας τεχνίτης στὸ μάρμαρο, οὔτε τὰ τοπία αὐτὰ τὴν παραστατικότητα ποῦ δίνει μετὰ τὰ χρώματα ὁ ζωγράφος.

Καὶ εἶναι ἀλήθεια πὼς οἱ αἰσθητικοὶ ἄνθρωποι ποῦ βρίσκονται σὲ μεγάλα

πάθη, πέρνουν καὶ τὴν ἀνάλογη ἐκφρασι, μὰ μετὰ αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ τέχνη τῆς ζωῆς θ' ἀφανίσῃ ὅλες τις ἄλλες τέχνες.

Κάθε τεχνίτης στὴν τέχνη του καὶ μόνο σ' αὐτὴν ἴσως ἔχει κάποια περισσότερη ἐλευθερία, ἀπὸ κείνη ποῦ θὰ ἔχῃ σ' αὐτὴ τὴν ξεχωριστὴ τέχνη ὁ τεχνίτης τῆς ζωῆς ἀρκεῖ νὰ ξέρῃ νὰ κἀνῃ καλὴ χρῆσι αὐτῆς, νὰ μὴν ξεπερνᾷ δηλαδή ἡ ἐλευθερία τὴν ἐμπνευσι καὶ τὴν δύναμι τῆς ἐκτελέσεως.

Οὔτε ἐπειδὴ θὰ φανερονόταν ὁ τεχνίτης τῆς ζωῆς, θὰ ἔπαυαν νὰ ὑπάρχουν καὶ οἱ ἄλλες τέχνες καθεμῖα χωριστά. Ἴσια, ἴσια θὰ ὑπῆρχαν κατὰ περισσότερον λόγον καὶ μετὰ τὸ νὰ γίνονται καθεμῖα τελειότερες, θὰ ὑπερητοῦσαν καλύτερα τὴν τέχνη τῆς ζωῆς, θὰ δίναν σὲ κείνη μεγαλύτερα πρότυπα, γιὰτὶ εἶπαμε πὼς αὐτὴ θὰ ἦταν ἡ τέχνη ποῦ θὰ ἐμμεῖτο τις ἄλλες, ἡ τέχνη τῶν τεχνῶν.

Οἱ ἄνθρωποι θὰ παίρνουν τὴν ἐκφρασι ποῦ θὰ ταίριαζε σὲ ἀνάλογη περιστασι καλύτερα, ἅμα ἔβλεπαν κάθε μέρα ὥραϊα ἀγάλματα καὶ τὰ τοπία μου θὰ ἦταν πρὸ ὥραϊα ἅμα ὁ τεχνίτης τῆς ζωῆς ἔβλεπε ὥραϊες ζωγραφιῆς. Ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά ἡ ζωὴ, ἡ τέχνη τότε πρὸς ζωὴ, θὰ ἔδινε στοὺς τεχνίτες ἐμπνεύσεις. Ὁ ἕνας θὰ τελειοποιοῦσε τὸν ἄλλο. — Ἡ τέχνη καὶ ἡ ζωὴ χερσποιασμένες θὰ προχωροῦσαν.

Καὶ ὄχι μόνο ὁ ζωγράφος καὶ ὁ γλύπτης καθένας στὴ τέχνη του, καθένας χωριστά, θὰ ἔχῃ ὅλη τὴν ἐλευθερία καὶ μετὰ τὸ φανέρωμα τοῦ ποιητοῦ τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ποιητής καὶ ἄς μὴ μᾶς φαίνεται τοῦτο ἐκ πρώτης ὄψεως πιστευτό, γιὰτὶ τί ἄλλο θὰ κἀνῃ ὁ Ποιητής τῆς ζωῆς, παρὰ νὰ λέῃ ἢ νὰ βάζῃ ἄλλους νὰ κένη, ὅτι ὁ ποιητής μπορεῖ νὰ γράψῃ. Καὶ ἔτσι τοῦ τὰ πέρνει ὅλα.

Καὶ ὅμως δὲν εἶναι αὐτό.

Ὁ Ποιητής τῆς ζωῆς δὲ θὰ γίνῃ καθηγητής τῆς ἀπαγγελίας, ἀλλὰ θὰ Ζεῖ, λοιπὸν θὰ πασχίσῃ νὰ γίνονται καὶ ὄχι νὰ λέγονται ὅσα γράφει ὁ Ποιητής.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ ποιητής μπορεῖ νὰ γράψῃ, καὶ ὅσα δὲ γίνονται, λοιπὸν στὴν τέχνη του εἶναι ὁ πρὸς ἐλεύθερος ἀπὸ ὅλους.

Καὶ ὁ μουσικὸς μήπως στὴν τέχνη του καὶ μόνο στὴν τέχνη του δὲ θὰ ἔχῃ περισσότερη ἐλευθερία, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Μουσικὴ εἶναι ἡ τέχνη ποῦ γενικεύει περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλην καὶ ἔχει τοὺς ἀνοικτότερους ὁρίζοντες. Καὶ βέβαια καὶ στὴν τέχνη τῆς ζωῆς ἡ Μουσικὴ θὰ δίνῃ τὴ γλυκεὰ ἀοριστία της, μὰ πάντα αὐτὴ ἡ ἀοριστία πρέπει κἀπως νὰ βρίσκεται μέσα στὸ περιβάλλον καὶ γύρω σ' αὐτὸ νὰ τριγυρίζῃ, ὅσον καὶ ἂν ἀνοίγεται, ὅσο καὶ ἂν τραβάει πρὸς τὰ ἄγνωρα καὶ ἀπάτητα τὰ λημέρια της.

Καὶ ὁ χοροδιδάσκαλος ἀκόμη, στὴν τέχνη του καὶ μόνη μπορεῖ νὰ ἔχῃ περισσότερη ἐλευθερία, μὰ ἴσια μετὰ δῶ καὶ μὴ παρέχει. Μὴ φαντασθῆτε ὅμως πὼς τώρα βάζω σὲ περιορισμοὺς τὸν ποιητὴ τῆς ζωῆς ἐνῶ πρὶν εἶπα πὼς θὰ μπορῆ ν' ἀνοιχθῆ περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Τὸ εἶπα καὶ τὸ ξαναλέω, στὴν τέχνη του καὶ μόνο στὴν τέχνη του θ' ἀνοιχθῆ περισσότερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, μὰ ὄχι καὶ σ' ὅλες τις τέχνες μαζί, ἢ ἂν θέλετε ναι σ' ὅλες τις τέχνες μαζί γιὰτὶ αὐτὸ εἶναι ἡ τέχνη τῆς ζωῆς, μὰ ὄχι σὲ κάθε μιὰ χωριστά. Μόνη στὴν τέχνη του, στὴν ξεχωριστὴ τέχνη μένει ὁ κυρίαρχος, ἐκεῖνος

πού περισσότερο από κάθε άλλον ἔχη τὰ μέσα νὰ φτάσῃ στὸ σκοπὸ του, γιατί ὅλες οἱ ἄλλες τέχνες τὸν βοηθᾶνε, ὅλες οἱ ἄλλες τέχνες εἶναι σκλάβες του.

* *

4. Περιβάλλον

Λοιπὸν τώρα καταλάβετε τί ἐννοοῦσα ὅταν ἔλεγα πὼς θὰ γίνω ὁ Ποιητὴς τῆς ζωῆς.—Μὲ τὴ βοήθεια ὅλων τῶν τεχνῶν θὰ πλάσω ἓνα φανταστικὸ περιβάλλον.

Μὲ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ θὰ γεννηθοῦν οἱ μεγάλοι τύποι ποῦ μετὰ καιρὸ θὰ πλάσουν μιὰ καινούργια κοινωνία. — Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ ἔργο μου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ

ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Χαμόγελο ποῦ ἀνθίσεις στ' ἀγαπημένα χεῖλη,
Ῥόδο σὲ κάποιας Ἄνοιξης τῆ μυστικῆ χαρά,
Ποιοὶ μακρυνοὶ ὄνειρόκηποι σ' ἐχάρισαν στὴν αὔρα
Καὶ σ' ἔφερέ μου, ὦ τὸνειρον, μὲ τ' αὔρα φτερά ;

Ἡ αὐγούλα σβήνει, τὸνειρον ἐπέταξε καὶ πάει...
Πικρὴ καρδιά, ἡ ἀγάπη σου δὲν σὲ θυμᾶται πιά,
Μόνο ἡ καλὴ κυρά Ἄνοιξη, γλυκειὰ παρηγορήτρα,
Θλίβεται γιὰ τὴν ποῦ πονεῖ ἐρωτικὴ καρδιά.

Κ' ἔτσι θὰ κρυφομίλησαν τ' ἀνθία μὲ τὸν Ἀπρίλη,
Κάποιο κρυφοκελαΐδημα θὰ τοῦ εἶπαν τὰ πουλιά,
Κ' ἡ αὔρα, ὦ ἡ παιχιδιάρα, τ' ἄραξε στὴν ἐλαφρὴ πνοή της...
Πικρὴ καρδιά, ἡ ἀγάπη σου δὲν σὲ θυμᾶται πιά.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

ΖΩΗ ΣΤΑ ὙΨΗ

§ Μιὰ πεταλοῦδα πειτοῦσε ψηλά, ψηλά σιὸν αἰθέρα· χαιρόταν τὴν ἐλευθερία της, τὴν ὁμορφιά της κι' ἀπ' ὅλα περισσότερο χαιρόταν ποῦ ἔβλεπε ὅλον τὸν κόσμον ἀποκάτω της

§ — Ἐλάτε, ἐλάτε ἐδῶ.. ψηλά! — φώναζε, θαρρεῖς, στίς ἀδελφές της ποῦ φτεροκοποῦσαν κάτω βιαστικά ἐδῶ κ' ἐκεῖ, πάνω ἀπὸ τὰ λουλούδια τῆς γῆς.

§ — Ἐμεῖς πίνουμε—μέλι καὶ δὲν τὸ κουνοῦμε ἀπ' ἐδῶ κάτω.

§ — Ἀχ, ἀγαπημένες μου ἀδερφοῦλες, νὰ ξέρετε τί ὁμορφο πρᾶμα εἶναι νὰ βλέπῃ κανεὶς τὸν κόσμον ἀπὸ ψηλά! Ἐλάτε, ἐλάτε — τὸ καλὸ ποῦ σᾶς θέλω !

§ — Μὰ ἔχει ἐκεῖ πάνω λουλούδια, γιὰ νὰ πίνουμε τὸ μέλι τους, δὲν τὸ ξέρεις τάχα πὼς χωρὶς μέλι ἐμεῖς οἱ πεταλοῦδες δὲν κάνουμε...

§ — Μπορεῖτε νὰ τὰ βλέπετε ὅλα τὰ λουλούδια ἀπὸ δῶ - κι' αὐτὸ λίγο τῶχετε ;

§ — Καλὸ μέλι ἔχει ἐκεῖ ποῦ εἶσαι ;

§ Ἀλήθεια μέλι δὲν ἦταν ἐκεῖ πάνω !

§ Ἡ καημένη ἡ πεταλοῦδα ποῦ αἰσθανόταν τόση ἀποσιροφὴ νὰ ζῆ κάτω στὴ γῆ, ἀπόστασε νὰ φτεροκοπᾶ.

§ Μὰ πάσχιζε γιὰ νὰ μείνῃ στὰ ὕψη. Τόσο ὁμορφο πρᾶμα τῆς φαινότανε νὰ τὰ βλέπῃ ὅλα ἔτσι ἀπὸ πάνω, ὅλα μέσα σὲ μιὰ ματιά.

§ Μέλι ὅμως... μέλι ; Ἄ, ὄχι ! μέλι δὲν βρισκόταν ἐκεῖ πάνω !

§ Καὶ ἄρχισε νὰ χάνῃ τὴ δύναμή της, ἡ ἄμοιρη ἡ πεταλοῦδα, οἱ φτεροῦγγες της βάραιναν ὀλοένα περισσότερο : Κι' ὀλοένα ἐρχόταν πιὸ κάτω κι' ὀλο λιγώτερη ὁμορφιά ἔπιανε ἓνα γῦρο ἢ ματιὰ της κάτω.

§ Μ' αὐτὴ ἤθελε.. πὼς ἤθελε!...

§ Ἀχ, δὲν μποροῦσε ! κι' ὀλο πιὸ κάτω ἐρχόταν:...

§ — Νὰ λοιπὸν ποῦ μᾶς ἐρχεσαι! — τῆς φώναζαν οἱ ἀδελφές της — τί σοῦ λέγαμε τὰ πολλήωρα ; Τώρα κόπιασε κ' ἐσύ γιὰ νὰ ρουφήξῃς μέλι σὰν κ' ἐμᾶς ἀπ' τὰ λουλούδια ἐδῶ κάτω. Τὸ ξέραμα δά.

§ Ἐτσι φώναζαν οἱ ἀδελφές μὲ χαρὰ, γιατί φάνηκε πὼς αὐτὲς εἶχαν τὸ δίκιο, μ' ὀλο ποῦ ἡ γνώμη τους δὲν εἶχε ἄλλη αἰτία παρὰ γιατί δὲν αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη νὰ δοῦν τὴν ὁμορφιά ποῦ βρισκότανε στὰ ὕψη...

§ — Ἐλα.. νὰ ρουφήξῃς μέλι σὰν κ' ἐμᾶς !

§ Καὶ ἡ πεταλούδα κατέβαινε ὀλοένα πὺ χαμηλά. ἤθελε ἀκόμη νά, ἐκεῖ πέρα ἦτον ἓνα ὠραῖο ἀνθος σ' ἀψηλὸ κλωνί... Νὰ μπορούσε τοῦ-λάχις-ο νὰ περῆ ἀνάτω του! Μὰ ἔλεσε ἀκόμη πὺ χαμηλότερα ἀπ' τὸ λουλοῖδι, κάτω στὸ δρόμο τὸν ἀμαξιώτο, μέσα σιὴ σκόνη ποῦ τὴν εἶχανε χασακώσει οἱ ρόδες.

§ Κ' ἐκεῖ τὴν πάτησε ἓνα γαϊδούρι.

ΜΟΥΔΡΑΤΟΥΔΙ

X.

Μειάφρασις

Η ΠΕΙΝΑ

(Μυθιστόρημα τοῦ Νορβηγοῦ συγγραφέως ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 2ου τεύχους)

Ὅταν ἐκάθισα ἐπάνω εἰς ἓνα πάγκον, τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐξηκολούθησε νὰ μὲ ἀπορροφᾷ καὶ μὲμπόδισε νὰ σχοληθῶ μὲ ἄλλο πράγμα. Κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα αἱ στενοχωρίαι μου εἶχαν ἀρχίσει. Ἐκτοτε ἤμπόρεσα νὰ παρατηρήσω ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν ὅτι αἱ δυνάμεις μου ἀρχίζαν νὰ καταπίπτουν. Δὲν ἤμποροῦσα τὰ διευθύνω οὔτε τὰς σκέψεις μου, οὔτε τὰς πράξεις μου. Ἐνα σμήνος μικρῶν κακοποιῶν ὑπάρξεων εἶχαν κατοικήσει μέσα μου καὶ μὲ κατέτρωγαν καὶ μὲ ἀπειλοῦσαν. Ἐπρεπε νὰ ποθᾶν τάχα; Ὁ Θεὸς τὸ ἤθελεν αὐτό; Ἐσηκώθηκα κέπερπάτησα μερικὰς στιγμὰς ἐμπρὸς εἰς τὸν πάγκον μου.

Ἡ στενοχωρία μου ἦτον τόσο μεγάλη, ποῦ μοῦ ἦτον ἀδύνατον νὰ ὑποφέρω περισσότερα ὅ βραχίον μου μέπονοῦσε πολὺ, πολὺ δύσκολα κατάρθωνα νὰ τὸν κρατήσω εἰς τὴν φυσικὴν του θέσιν. Ἀκόμη εἰς τὸ τελευταῖον γεῦμα, εἶχα πάρα πολὺ φάγει. Ἐπερπατοῦσα κατὰ μῆκος καὶ κατὰ πλάτος, χωρὶς νὰ σηκώσω τὸ κεφάλι, οἱ ἄνθρωποι ποῦ διέδαιναν μοῦ ἐφαίνοντο ὅτι ἐγλιστροῦσαν ὡς σκιαί. Δύο περιπατηταὶ ἐκάθισαν εἰς τὸν πάγκον μου. Ἄναψαν τὸ τσιγάρο των καὶ ἀρχισαν νὰ ὀμιλοῦν ὑψηλοφώνως. Τοῦτο μὲ πείραξε. Κατ' ἀρχὰς εἶχα τὸν σκοπὸν νὰ τοὺς ἀπευθύνω τὸν λόγον, ἀλλὰ δὲν ἔκαμα τίποτε. Τοὺς ἐγύρισα τὴν ράχην, ἐπῆγα μέ-χρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ πάρκου, ὅπου ἐκάθισα.

Θεὸς μου, γιατί κάθε φοράν ποῦ ἐζητοῦσα νὰ εἶρω μίαν θέσιν εἶχα παρατηρήσει πῶς ὅταν ἐπερνοῦσα πολλὰς ὥρας χωρὶς νὰ φάγω, μοῦ ἐφαίνετο ὡσάν νὰ εἶχεν ἐκρεῦσει ὁ ἐγκέφαλός μου, καὶ ὅτι ἡ κεφαλή μου ἦτον ἀδειανή, ἦτον παραδόξως ἐλαφρά, δὲν ἐδάρινε σχεδὸν καθόλου ἐπάνω ἔς τοὺς ὤμους μου, δὲν κατάρ-

θωνα νὰ συγκρατῶ τὰς ιδέας μου, κ' αἰσθανόμουν ὅτι τὰ μάτια μου ἦσαν πάρα πολὺ ἀνοιγμένα ὅταν παρατηροῦσα κανέναν ἄνθρωπον.

Ἡ διεγέρσις μου ἠδξάνετο καὶ ἡ ὀργή μου ἐναντίον τοῦ Θεοῦ... αἱ στενοχωρίαι μου ποῦ δὲν ἐτέλειωναν ποτέ... Ἄ! ἂν ἐπίστευε ὅτι μὲ κάμνη καλύτερον καὶ ὅτι μὲ προσελκύνῃ ἐπιβάλλον εἰς ἐμὲ τὸ μακρὸν αὐτὸ μαρτύριον, συσσωρεύων ἀτυχίας εἰς τὸν δρόμον μου, ἠπατάτο, — ἤμποροῦσα νὰ τοῦ τὸ πῶ.

Καὶ σηκώνων τὰ γεμάτα ἀπὸ δάκρυα διαμαρτυρίας μάτια μου, τοῦ τὸ εἶπα ἀπαξ διὰ παντὸς μὲ πᾶσαν ψυχικὴν γαλήνην. Ὑμνοὶ ποῦ εἶχα μάθει εἰς τὴν νεότητά μου μοῦ ἤρχοντο εἰς τὴν μνήμην, τὸ ὕφος τῆς Βίβλου ἐτραγοδοῦσεν εἰς τὰς ἀκοάς μου. Ὁμιλοῦσα σιγά, μὲ τὸ κεφάλι γυρμένον ἐπάνω εἰς τὸν ὦμον μου, εἰς στάσιν σαρκαστικὴν. Γιατί ν' ἀνησυχῶ γιὰ ὅ,τι θὰ ἔτρωγα, ἢ γιὰ ὅ,τι θὰ ἔπινα, γιὰ ὅ,τι θὰ ἔβαζα εἰς τὸν ἄθλιον αὐτὸν ἀσκὸν τροφίμων ποῦ καλεῖται γήινον σῶμα; Ὁ Πατέρας μου, ποῦ εἶναι ψηλά, δὲν ἐφρόντισε γιὰ μένα, ὅπως γιὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ δὲν εὐδόκησε νὰ μὲ ὑποδείξῃ μὲ τὸν δάκτυλόν του ὡς ταπεινὸν τοῦ θεράποντα; Ὁ Θεὸς εἰσήγαγε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὰ νεῦρα μου καὶ σιγά — σιγά συνέχισε τὰς ἴνας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀποτελοῦνται. Ὅταν ἀπέσυρε τὸν δάκτυλόν του, νήματα, λεπτότατες κλωστὲς ἀπὸ τὸ νευρικόν μου σύστημα ἔμειναν κολλημένες ἐπάνω σ' αὐτόν. Καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ δακτύλου τούτου ποῦ εἶναι ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ χάσκει μία τρύπα, καὶ παντοῦ ὅπου ἐπέρασεν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου ὑπάρχουν πληγές. Ὁ Θεὸς μέγγιξεν ἐκεῖ μὲ τὸν δάκτυλον τοῦ χειροῦ του, μὲ ἄφησεν, δὲν μὲ ξαναέγγισε, δὲν ἐπέτρεψε πλέον νὰ μοῦ συμβῇ τίποτε κακόν. Μὲ ἄφηκε νὰ πορεύωμαι ἐν εἰρήνῃ, μὲ ἄφησε μὲ τὴν ἀνοικτὴν αὐτὴν πληγὴν μου.

Καὶ τίποτε κακόν εἰς ἐμὲ δὲν προήλθεν ἀπὸ τὸν Θεὸν ποῦ εἶναι κύριος κάθε αἰωνιότητος...

Ὁ ἄνεμος μοῦ ἔφερνε εἰς ταῦτιά ἤχους μουσικῆς. Ἐπαιζαν εἰς τὸ πάρκο τῶν φοιτητῶν. Ἦτο λοιπὸν 2 ἢ ὦρα. Ἀποφασισμένος νὰ δοκιμάσω νὰ γράψω κάτι τι, ἐπῆρα χαρτί. Ἡ κάρτα τοῦ κουρείου μοῦ ἔπεσεν ἀπὸ τὴν τσέπην. Εὐλόγημένον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! εἶπα χωρὶς νὰ τὸ θέλω, μπορῶ νὰ ξυρῶμαι μερικὰς ἐβδομάδας ἀκόμη, δὲν θὰ ἔχω τοῦ λοιποῦ τέτοια χάλια! Ἐκαμα κέφι ἀμέσως... Τὸ μικρὸν αὐτὸ ἀντικείμενον ποῦ μοῦ ἀνῆκεν ἀκόμη! Τὴν ἐκαθάρισα μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐξανάβαλα στὴν τσέπην μου.

Ἄλλὰ νὰ γράψω — αὐτὸ δὲν τὸ κατάρθωνα. Δὲν κατάρθωνα νὰ συγκεντρώνω τὰς σκέψεις μου, δὲν ἤμποροῦσα νὰ ἐπιχειρήσω κάτι τί ὀρισμένον. Τὸ πᾶν μ' ἔκαμνε νὰνησυχῶ, ὅ,τι καὶ ἂν ἔβλεπα μέκαμνε νὰφαιροῦμαι. Μυῖγες, μυρμηγκία ἐσταματοῦσαν ἐπάνω στὸ χαρτί μου καὶ μοῦ ἀπέστρεφαν τὴν προσοχὴν. Ἐφυσούσα γιὰ νὰ τὰς διώξω, ἐφυσούσα δυνατότερα, ἐφυσούσα, ἀκόμη πὺ δυνατὰ χωρὶς ἐπιτυχίαν. Τὰ μικρὰ αὐτὰ ζῆα δὲν μὲ ἄφηναν ἤσυχον, δὲν ἐννοοῦσαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς θέσεις των. Εὔρισκαν πάντοτε κάτι τι διὰ νὰ γαντζωθῶν, ἔβαζαν τὰ πόδια τους ἐπάνω σ' ἓνα κόμμα ἢ μίαν τραχύτητα τοῦ χαρτιοῦ καὶ ἀπέμεναν ἀκίνητες ὅσο ἤθελαν. Ἐπειτα, ὅταν τοὺς ἐκάπνιζε, ἔκαμναν φτερὰ κέφευγαν.

Ἐπὶ πολὺ τὰ μικρὰ αὐτὰ τέρατα μὲ ἀπασχόλησαν· εἶχα βάλει τὸ ἓνα πόδι ἐπάνω στὸ ἄλλο καὶ διεσκέδαζα παρακολουθῶν αὐτά. Ὁ βρεμβασμός μου διεκόπη

ἀπὸ τοὺς βραχίονες τόνους ἐνὸς κλαρίνου ποῦ ἠκούετο στὸ πάγκον. Ἀπελπισθεὶς ὅτι δὲν ἤμποροῦσα νὰ τελειώσω τὸ ἄρθρον μου, ἐξανάβαλα τὸ χαρτὶ στὴν τσέπη μου καὶ ἀφέθηκα ἐπάνω στὸν πάγκον. Τὸ κεφάλι μου ἦτον τόσο φωτεινὸν αὐτὴν τὴν στιγμήν, ποῦ χωρὶς καμμίαν προσπάθειαν ἐμόρφωνα καὶ ἀνερευνοῦσα τὰς σκέψεις μου πλὴν ἀπὸ λεπτεπιλέπτους. Εὐρισκόμενον εἰς πολὺ παράξενον διάθεσιν, δὲν εἶχα δοκιμάσει τίποτε παρόμοιον ποτέ· παράξενες δονήσεις, ὡσὰν κύματα ψυχροῦ φωτὸς διέτρεχαν τὰ νεῦρα μου. Ὅταν τὰ βλέμματά μου ἔπεσαν ἐπάνω εἰς τὰ παπούτσια μου, ἦτον ὡς νὰ ἐπανεὐρίσκα ἕναν παλιὸν φίλον, ὡσὰν νὰ μοῦ ἀπέδιδαν ἕνα μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μου· ὅλον μου τὸ εἶναι ἀπέπνευσε εὐγνωμοσύνην, τὰ βλέφαρά μου ἐγέμιζαν ἀπὸ δάκρυα, ἐπίστευα ὅτι ἄκουα φωνὴν ἐλαφρὰν, ἦχον ἀόριστον, ὃ ὅποιος ἀνέβαινε... Ἀδυναμία! Ἐλεγα ἀπὸ μέσα μου σκληρὰ κλείων τοὺς γρόνθους. Ἀδυναμία! ἐπανελάμβανα. Ἐκοροῖδευα τὰ γελοῖα μου αὐτὰ συναισθήματα. Μήπως ὠνειρευόμενον ἐξυπνος; Ἀπηύθυνα εἰς τὸν ἑαυτόν μου αὐστηρὰς ἐπιπλήξεις, ὠμιλοῦσα μὲ πολλὴν περίσκεψιν, συνέσφιγγα τὸ βλέμμα μου διὰ ν' ἀποφύγω τὰ δάκρυα. Ὅσων νὰ μὴν εἶχα ἰδεῖ τὰ ὑποδήματά μου ποτέ, ἄρχισα νὰ παρατηρῶ ἐπισταμένως τὸ σχῆμα των, ἀνακινουῦσα τὰ πόδια μου διὰ νὰ ἰδῶ τὴν μιμικήν των, τὸ ψῖδι ἦτον παλαιωμένο· ἀνεκάλυφα ὅτι οἱ πιέτες καὶ ἀσπρισμένες ραφές των τοὺς ἔδιδαν ἔκφρασιν καὶ φυσιογνωμίαν. Κάτι ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν μου εἶχε μεταδοθῆ ὁ αὐτὰ τὰ ὑποδήματα. Μοῦ ἐφαίνετο ὅτι αἰσθανόμενον κατὰ τὴν πνέη πρὸς ἐμέ, ἕνα μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μου, ποῦ ἦτον ὡς μία πνοή...

Ἐκαμα ἐπὶ πολὺ παραλογισμοὺς αὐτοῦ τοῦ εἶδους, ἴσως ἐπὶ ὀλόκληρον ὥραν. Ἐνα γεροντάκι ἦλθε κἐκάθισεν εἰς τὴν ἄλλην ἄκρην τοῦ πάγκου μου, ἦτον πιασμένη ἢ ἀναπνοή του ἀπὸ τὸν δρόμον, ἐκάθισε λέγων :

«Ναί, ναί, ναί ἄ! ναί, ναί!»

Ἄκουσα τὴν φωνὴν του, ἦτον ὡς ἕνας ἄνεμος νὰ ἐπεριγύριζε τὴν κεφαλὴν μου, ἄφησα τὰ πόδια μου εἰς τὴν θλιβεράν τους τύχην. Μοῦ ἐφάνη ὅτι ἡ ταραγμένη αὐτὴ κατάστασις τοῦ εἶναι μου ἦτον ὡσὰν ἡχὼ καιροῦ περασμένου, πολὺ περασμένου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάμνησις εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νὰ σβήνῃ μέσα μου. Παρατηροῦσα τὸν γέροντα. Κατὰ τὸ ἤμποροῦσε νὰ μὲνδιαφέρῃ; Ἐκρατοῦσε μίαν ἐφημερίδα εἰς τὸ χέρι, περασμένης χρονολογίας καὶ χωριστὰ τὴν σελίδα τῶν ἀγγελίων· μοῦ ἐφάνη ὅτι ἐνόησα πῶς ἡ ἐφημερίς αὐτὴ περιέκλειε κατὰ τί, δὲν τὴν ἄφησε τὸ μάτι μου, μὲ εἶχε φέρει εἰς πειρασμόν. Μία τρελλὴ ἰδέα ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ πνεῦμα μου, τὸ φύλλον αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἦτον πολὺ ἐνδιαφέρον, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του.

Ἐκινούμην ἀνήσυχτα ἐπάνω εἰς τὸν μπάγκον, ἀναποδογυρίζομαι. Ἡ ἐφημερίς αὐτὴ δυνατὸν νὰ περιεῖχε δοκουμένα, ἐγγράφα κλεμμένα ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα καὶ τῶν ὁποίων ἡ δημοσίευσις ἤμποροῦσε νὰ ἦτον ἐπικίνδυνος. Ἐφρανταζόμενον καμμίαν μυστικὴν συνθήκην, καμμίαν συνωμοσίαν.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐκινεῖτο, ἐσκέπτετο. Γιατὶ δὲν ἐκρατοῦσε τὴν ἐφημερίδα, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος μὲ τὸν τίτλον πρὸς τὰ ἔξω; Τί ἐσήμαινεν αὐτὸς ὁ φαρισαϊσμός; Φαίνεται ὅτι δὲν θέλει μὲ κανένα τρόπον νὰ ἀφήσῃ τὸ καπέλλο του, θὰ ἔλεγε κανεὶς μάλιστα πῶς ὅτι δὲν ἐτολμοῦσε νὰ τὸν βάλῃ στὴν τσέπην του. Βάζω τὸ κεφάλι κάτω, ἀν δὲν κρύπτεται μυστήριον κἐδῶ!

Ἡ δυσκολία τοῦ νὰ τὴν ἱκανοποιήσω καθίστα τὴν περιέργειάν μου μεγαλυτέρα. Ἐζητοῦσα τρόπον νὰνοῖξω κουδένταν μαζί του. Ἐψάξα τὴν τσέπην μου ναύρῳ κατὰ νὰ τοῦ προσφέρω. Εὐρῆκα τὴν κάρταν τοῦ κουρείου τὴν ἔκρυφα γλίγωρα—γλίγωρα καὶ κτυπῶν τὴν τσέπην μου, ἡ ὁποία ἦτον ἀδειανὴ ἀπευθύνθηκα πρὸς τὸν γείτονά μου:

«Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς προσφέρω ἕνα τσιγάρο;»

«Εὐχαριστῶ» εἶπε: «δὲν καπνίζω». Εἶχε κόψει τὸ κάπνισμα ἐξ αἰτίας τῶν ματιῶν του, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὑπέφερον ὑπερβολικά. Δὲν ἔβλεπε σχεδὸν καθόλου.

Ἐπέφερον ἀπὸ τὰ μάτια του πρὸ πολλοῦ; Οὔτε τὰς ἐφημερίδας τοῦλάχιστον;

Οὔτε ἐφημερίδας, δυστυχῶς!

Ὁ ἄνθρωπος μὲ ἀτένισεν ἀσκαρδαμυκτεῖ. Τὰ μάτια του ἦσαν σκεπασμένα μὲ μίαν μεμβράναν, ἡ ὁποία τὰ ἔδειχνε γυάλινα, τὸ βλέμμα του ἦτο λευκὸν καὶ ἀποκρουστικόν.

— Δὲν εἴσθε ντόπιος; εἶπε.

— Ὁχι.

Δὲν ἤμποροῦσε νὰ διαβάσῃ οὔτε τὸν τίτλον καὶ τῆς ἐφημερίδος, τὴν ὁποίαν ἐκρατοῦσε στὰ χέρια τάχα;

Μὲ πολὺν κόπον. Εἶχεν εὐθὺς ἐξαρχῆς ἐννοήσει ὅτι ἤμουν ξένος. Τοῦ ἦτον τόσο εὐκολον, καθὼς μοῦ ἔλεγε, εἶχε τόσο λεπτὴν τὴν ἀκοήν! Τὴν νύκτα, ὅταν ὅλος ὁ κόσμος ἐκοιμάτο αὐτὸς ἄκουε τί συνέβαινεν εἰς τὰ πλαγιὰ δωμάτια... Τί ἤθελα νὰ πῶ; Ποῦ κατοικεῖτε;» Μερῶτησεν ἔξαφνα.

Ἐνα ψεῦδος ὑπῆρχεν ἑτοιμον μέσα στὴν κεφαλὴν μου. Ἐψεύσθην χωρὶς νὰ τὸ θέλω, χωρὶς σκοπὸν ἢ ὀπισθοβουλίαν.

— Πλατεῖα Ἁγίου Ὀλάφ. 2.

— Πλατεῖα Ἁγίου Ὀλάφ. Ἐγνώριζεν ὅλα τὰ λιθόστρωτα τῆς πλατείας Ἁγίου Ὀλάφ. Ὑπάρχει μία πηγὴ, μερικὰ φανάρια ἀεριόφωτος, μερικὰ δένδρα, τὰ ἐνθυμεῖτο ὅλα... Τί ἀριθμὸς;

Ἡθέλησα νὰφῆσω τὴν κουδένταν καὶ νὰ σηκωθῶ, ἀλλὰ ἐκρατήθηκα ἀπὸ τὴν ἔμμονον ἰδέαν τῆς ἐφημερίδος. Ἐπρεπε ὁ κόσμος νὰ χαλάσῃ, νὰ μάθω τί περιεῖχε.

— Ἀφοῦ δὲν ἔμπορεῖτε νὰ διαβάσετε αὐτὴν τὴν ἐφημερίδα διότι...

— Ἀριθμὸς 2, μοῦ φαίνεται, δὲν εἶν' ἔτσι; ἐξηκολούθησεν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ὃ ὅποιος δὲν ἐφάνηνα ἐπρόσεξεν ὀλότελα τὴν ἀνησυχίαν μου. Ἐγνώριζα ὅλους τοὺς ἐνοικιαστὰς τοῦδ' ἄρ. 2 σπιτιοῦ. Πῶς καλεῖται ὁ ἰδιοκτῆτης του;

Ἐφεῦρα ἕνα ὄνομα καὶ τὸ ἔρριψα ἐναντίου τοῦ τυράννου μου διὰ νὰ λυτρωθῆ.

— Χαμπολάτι, εἶπα.

— Χαμπολάτι, ναί, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ ξεχάσω οὐδὲ μίαν συλλαβὴν ἀπὸ τὸ δύσκολον αὐτὸ ὄνομα.

Τὸν παρετήρησα ἐκπληκτος, Ἐφαίνετο σοβαρὸς καὶ σκεπτικὸς. Δὲν ἐδίστασε καθόλου. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι τὸ εἶχεν ἀκούσει προηγουμένως. Ἀπέθεσε τὴν διπλω-

μένην ἐφημερίδα του παραπλεύρως του εἰς τὸν πάγκον. Παρατήρησα μερικὰς κη-
λίδας ἐπάνω εἰς τὴν ἐφημερίδα. Ἐφρικίασα. Τί ἦτον λοιπὸν μέσα ;

— Δὲν εἶναι λοιπὸν θαλασσινός, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ σπιτιοῦ σας ; ἠρώτησε, —
δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲ ἴχνος εἰρωνείας εἰς τὸν τόνον τῆς φωνῆς του—μοῦ φαίνεται
πῶς θυμοῦμαι ὅτι ἦτον θαλασσινός.

— Θαλασσινός ; Ὅχι θὰ εἶναι ὁ ἀδελφός του αὐτὸς ἀπὸ γνωρίζετε· ὁ σπιτο-
νοικοκύρης μου ὀνομάζεται I. A. Χαππολάτι, εἶναι πράκτωρ θαλασσίων διαπορθ-
μεύσεων.

Ἐπίστευσα ὅτι τοῦ ἕκαμα τὸ χατίρι· ἀλλὰ... ἐνόμισα ὅτι ἐφεῦρα ἓνα ὄνομα ὡς
Βαραβάς λ. χ. ὅπου δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἐγείρη τὰς ὑποφίας του.

— Ἄθὰ εἶναι κανένας κακορρίζικος καθὼς ἄκουσα νὲ νένε ; Ὁμιλοῦσε σιγά·
μὲ περίσκεψιν ὡς ἄνθρωπος ποῦ ἐρευνᾷ τὸ ἔδαφος.

— Ἄ ! ναί, δὲν εἶναι κουτός, εἶπα, εἶναι πολὺ δυνατὸς εἰς τὰς ὑποθέσεις του,
ἐκμεταλλεύεται τὸ πᾶν, δέρματα, πέννες, μελάνια, κάθε εἶδους πράγμα.

— Ἄ, Ἄ ! θὰ εἶναι διαβόλου κάλτσα λοιπὸν, εἶπεν ὁ γεροντάκος διακόπτων.

Ἴδου ποῦ ἡ κουβέντα ἄρχισε νὰ ἔχη ἐνδιαφέρον. Εἶχα μπῆ πλέον εἰς τὸν χο-
ρόν, τὸ ἓνα ψέμα ἐγεννοῦσε τὸ ἄλλο. Ἐπερνα θάρρος, ἐλησημονοῦσα τὴν ἐφημε-
ρίδα, τὰ μυστηριώδη δοκουμένα. Ἡ ἐμπιστευτικότητα τοῦ μικροῦ νάνου ἠῤῥξανε
τὴν τόλμην μου, ἤμουν ἀποφασισμένος νὰ τοῦ ἀριαδιάζω ψέματα, ἤθελα νὰ τὸν
καταπλήξω.

Εἶχε τάχα ἀκούσει γιὰ τὸ ἠλεκτρικὸν ψαλτήριον ποῦ εἶχεν ἐφεύρει ὁ Χαπ-
πολάτι ;

— Τί... ἤλε... .

— Ναί, μὲ γράμματα ἠλεκτρικὰ ποῦ γίνονται φωτεινὰ στὸ σκοτάδι! Μία ἐπι-
χείρησις γιγαντιαία, ἑκατομμυρίων καὶ ἑκατομμυρίων, χυτήρια, τυπογραφεῖα, ἓνα
σὼρὸ μηχανικοί, 700 ἄνθρωποι καθὼς εἶχ' ἀκούσει.

— Ἄ ! εἶχα δίκιο, εἶναι διάβολος, τὸ εἶπε σιγά, δὲν ἐπρόσθεσε λέξεις. Ἐπί-
στευε πᾶν ὅτι τοῦ ἔλεγα. Ἐνόμισα ὅτι θὰ τὸν ἕκαμνα νὰ τὰ χάσῃ μὲ τὰς ἐρωτή-
σεις μου. Μάταια ὅμως. Ἡπατόμην.

(Συνέχεια)

(Μετάφρασις Σ. Ρ.)

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

Ἡ ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΡΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

ΤΟΥ κ. ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ

Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἡμῶν Ἑταιρεία κατὰ μίμησιν, ὄντως ἐπιβεβλημένην, τῶν
ξένων ἀρχαιολογικῶν ἰνστιτούτων. καθιέρωσε τὸ σύστημα τῶν δημοσίων ἐπιστη-
μικῶν ἀνακοινώσεων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῆς γενομένης ἀνασκά-
φας καὶ καθ' ὅλου πρὸς τὰ ἔργα τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐτησίως ἐπιχειρηθέντι. Καθ' ὅρον
δὲ προτεθειμένον αἱ ἀνακοινώσεις αὗται ἀπευθύνονται οὐχὶ πρὸς τὸν λαὸν καὶ
τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς ἐπύκοντας, γινόμεναι ἐκάστοτε κατὰ
τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ μέθοδον, νέα πράγματα ἐμφανίζουσαι, ἢ καὶ
τὰ τυχὸν γνωστὰ κατὰ νέον τρόπον ἐρμηνεύουσαι, καὶ ὑπῆρχαν πάντοτε αἱ ἀ-
νακοινώσεις αὗται κατὰ τὸ *sum cuique*, ἀποδιδόμενων δῆλον ὅτι εἰς ἕκαστον
τῶν οἰκείων καὶ χαρακτηριζομένης ἐκάστης προεργασίας κατὰ τὸ προσῆκον. Οὕτω
εἶχε τὴν ἐξάριτον τιμὴν ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἡμῶν ἑταιρεία νὰ διοργανώσῃ ἀνακοι-
νώσεις ἐξόχου ἀληθῶς σημασίας, ἀποκαλυπτικαί, ὡς τοῦ κ. Ἀρβανιτοπού-
λου περὶ τῶν γραπτῶν στηλῶν τῶν Παγασῶν, τῶν κ.κ. Σωτηριάδου, Στάη
Σκια, Παπαθασσιλείου καὶ Ῥωμαίου, φιλοτίμως προαγαγόντων τὴν ἔρευναν τοῦ
Ἑλληνικοῦ Παρελθόντος. Μεταξὺ ὅμως τῶν εὐγενῶν τούτων ἐπιχειρήσεων ἐξαι-
ρεσιν ἀπετέλεσαν ἡ περυσινὴ καὶ ἡ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν γενομένη ἐν τῇ Ἀρχ.
Ἑταιρείᾳ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Ἀδαμαντίου, ὅστις ἐφάνη καὶ κατὰ τὰς δύο ταύ-
τας περιστάσεις κατώτερος καὶ τῶν θεμάτων ὧν ἤψατο, καὶ τὸ βῆμα ἐξ ἄλλου—
τὸ ὅποιον οἱ προμνημονευθέντες ἀρχαιολόγοι ἀληθῶς ἐτίμησαν—κυριολεκτικῶς
ΕΒΕΒΗΛΩΣΕΝ ἄνευ τοῦ παραμικροῦ ἐρυθήματος. Καὶ πέρυσι μὲν τὴν ἀγυρτεῖαν
καὶ κομπορρημοσύνην καὶ δίκην ἀναμηρυκαστικοῦ φλυαρίου, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν
ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν ἀνακοίνωσίν του ἐν τῇ Ἀρχ. Ἑταιρείᾳ, ἐκχυτήριασεν δε-
όντως· οἱ παρ' ἡμῖν εὐδόκιμοι Βυζαντιολόγοι καὶ ἀγαπητοὶ συναδελφοὶ κ. κ. Ζη-
σίου καὶ Κωνσταντόπουλος, ἀποδείξαντες τρυφῶς καὶ ἀναντιλέκτως ὅτι ὁ Ἀδα-
μαντίου οὐδὲν ἀπολύτως κατ' αὐτὴν συνεισέφερον εἰς τὴν Ἐπιστήμην, ὅτι μάλι-
στα κατεσύλησε ξένων γνώμας καὶ ιδέας, ὅτι παρουσίασεν ἄλλων ἔργα καὶ ἀνα-
καλύψεις ὡς ἰδικὰ του, ὅτι παρεγνώρισεν κτίσματα τῆς Τουρκοκρατίας χαρακτη-
ρίσας ταῦτα ὡς βυζαντινὰ, ὅτι τέλος στερεῖται στοιχειωδῶν γνώσεων ἐν σχέσει
πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ τῆς μεσοχρονίου Ἑλλάδος. Οὐδὲ ἐφάνη κατὰ τι
καλύτερος ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν πρὸ ἡμερῶν γενομένην ἀνακοίνωσίν του ἐν τῇ

Ἄρχ. Ἐταιρεία. Οὐδὲ ἠθέλομεν ἀπασχοληθῆ ἐν σχέσει πρὸς αὐτήν—θεωροῦντες ταύτην κατωτέραν πάσης ἐπιστημονικῆς κρίσεως—ἀν δὲν ὑπεδεικνύετο εἰς ἡμᾶς ὡς ἐπιβεβλημένη ὑποχρέωσις τὸ ὅτι πρέπει ἐπὶ τέλους, ὅπως δὴ ποτε, νάκουσθῆ καὶ δημοσίᾳ ἢ γνώμῃ τῶν εἰδικῶς περὶ τὰ βυζαντικὰ πράγματα κατὰ μέθοδον καὶ ἐπιστήμην ἀσχολουμένων—νάκουσθῆ, ἐπαναλαμβάνω, ἢ γνώμῃ μας περὶ τῆς τελευταίας διαλέξεως τοῦ κ. Ἀδαμαντίου, τὴν ὁποίαν τόσαι ἐπευφημίαι ἀνιδέου πλήθους, καὶ τόσα ἐξεζητημένα ἐγκώμια καὶ διθύραμβοι πομπολυγῶδεις πολυπρ-γμόνων βεπορτερίσκων κητέστησαν πολυθρύλλητον.

Καὶ ἤδη ἐπὶ τὰ πράγματα. Ὁ Ἀδαμαντίου γενικῶς εἶπεῖν ἀνεμάσησε τὰ τῆς περυσινῆς διαλέξεώς του μόνον τὴν ὑφὴν τοῦ λόγου ἐνιαχοῦ ἀτέχνως μεταβαλόν. Καὶ αἱ μὲν εἰδήσεις καὶ αἱ περιγραφαί, ἃς ἐξέθηκεν περὶ τῶν ναῶν τοῦ Μυστρᾶ εἶναι γνωστόταται καὶ τετριμμένα, περιεχόμενα καὶ εἰς τὰ προχειρότερα ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά καὶ εἰς τοὺς βραχυτέρους Baedeker καὶ εἰς αὐτὸ τέλος τὸ Σπαρτιακὸν Ἡμερολόγιον ἐπαναλαμβάνονται κατ' ἔτος στερεοτύπως. Ἐπειτα τὰ περὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ βυζαντικοῦ ρυθμοῦ, ὅσα πομπῶδως ἀνεκοίνωσεν ὁ κ. Ἀδαμαντίου, εὐρίσκονται καὶ εἰς τὰ ἐγχειρίδια τῆς Ἱστορίας τῆς Βυζαντικῆς τέχνης· τὰ δὲ τυχόν νεοφανῆ, τὰ φαινόμενα δῆλον ὅτι νέα καὶ πρωτότυπα, ταῦτα παρέλαβεν ἐπιτηδεῖως ἐκ τοῦ ὑπὸ ἐκτύπωσιν τριτόμου σπουδαιοτάτου ἔργου τοῦ φίλου κ. Ἐδγενίου Ἀντωνιάδου «Ἐκφρασις τῆς Ἁγίας Σοφίας». Τὸ περὶ τῶν τύπων καὶ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἀνηγέρθησαν τὰ διάφορα θρησκευτικὰ μνημεῖα τοῦ Μυστρᾶ καὶ τὰ τῆς παραβολῆς πρὸς τὰ μνημεῖα ἄλλων τόπων, ἀφελέστατα καὶ ἄνευ τινος συστολῆς ΕΣΥΓΗΣΕΝ ὁ Ἀδαμαντίου ἐκ μιᾶς ὥρας μονογραφίας οοῦ Enlart⁽¹⁾, ἐκ τοῦ περὶ τῆς μονῆς Δαφνίου ἔργου τοῦ Millet⁽²⁾, ἐκ τῶν περὶ Μυστρᾶ ἐκθέσεων τοῦ ἰδίου⁽³⁾, ἐκ τῶν ἄρθρων τοῦ κ. Lucien Magne⁽⁴⁾, ἐκ τῶν ἐργασιῶν τοῦ κ. Λαμπάκη⁽⁵⁾ καὶ ἰδίως τοῦ κ. Ζησίου⁽⁶⁾. Ὅσα δὲ εἶπε περὶ τῆς σχέσεως τῶν ἐν Τραπεζοῦντι βυζαντικῶν ναῶν πρὸς τοὺς ἐν Μυστρᾶ, ἅπαντα ἐλήφθησαν κατὰ λέξιν πολλάκις ἐξ ἐτέρας πραγμα-

(1) Quelques monuments d'architecture gothique en Grèce. Ἐν τῇ Revue de l'art chrétien. Τόμ. VIII (1897), καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει.

(2) Le Monastère de Daphni. Ἐν Παρισίῳ 1899.

(3) Bulletin de Corresp. Hellenique. Τόμ. XIX (1895) σ. 268 κ. ε. Annuaire de l'École Pratique des Hautes Etudes. 1898 σ. 79 κ. ε'.

(4) Ἐν Gazette des beaux arts. Περίοδος Γ'. Τόμ. XVII (1897) σ. 135 κ. ε', 301 κ. ε'.

(5) Mémoires sur les antiquités chrétiennes de la Grèce. Ἐν Ἀθήναις 1902, σ. 17 κ. ε.

(6) Σόμμικτα. Ἐν Ἀθήναις 1892, σ. 18 κ. ε'.

τείας τοῦ κ. Millet: Les monastères et les églises de Trébizonde⁽¹⁾.

Περὶ δὲ τῶν ἐν Μυστρᾶ ἱστορικῶν εἰκόνων οὐδὲν νέον προσέθηκεν ἀναμασῆσας καὶ ἐνιαχοῦ συγχύσας τὰ ὑπὸ Ζησίου⁽²⁾, Λαμπάκη⁽³⁾, καὶ Millet⁽⁴⁾ εἰρημένα. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν χρυσοβούλλων τοῦ Μυστρᾶ ἐξ ἐμπαθείας παρέλιπε νὰ μνημονεύσῃ τὰς περὶ αὐτῶν ἀνακοινώσεις τοῦ Λαμπάκη⁽⁵⁾, ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος ἀνκαλύψας ταῦτα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἰδικὰς μου ἐργασίας, ἐπὶ τῶν χρυσοβούλλων αὐτῶν, ⁽⁶⁾ εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας τὸν κ. Ἀδαμαντίου, διότι παρασιωπήσας αὐτὰς ἀφῆκεν ἀμιάντους νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Τὸ δὲ φαινομενικῶς πρωτότυπον τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Ἀδαμαντίου περὶ τῆς ὀχυρώσεως τοῦ Μυστρᾶ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ παλατίων τῶν δεσποτῶν τῆς Πελοποννήσου ἔχουσι κυριολεκτικῶς ΛΕΗΛΑΤΗΘΗ ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ στρατιγοῦ Beyliè περὶ τοῦ Βυζαντικοῦ οἰκῆματος⁽⁷⁾, ἔργου περισπουδάστου πολλὰ ὀφείλοντα εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς συμβολὰς τοῦ κ. Millet. Ἐκ τοῦ ἔργου τούτου, ἐν ᾧ περιγράφονται καὶ ἀπεικονίζονται τὰνἀκτορα τῶν δεσποτῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τινες βυζαντικαὶ οἰκίαι τοῦ Μυστρᾶ, ΕΛΕΗΛΑΤΗΘΗΣΑΝ ὑπὸ Ἀδαμαντίου πάντα τὰ πρὸς τὰ μνημεῖα ταῦτα σχετιζόμενα, τὰ περὶ τῶν βυζαντικῶν παλατίων, τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὰ ἐν Ἀσπαλάθῳ τοῦ Διοκλητιανοῦ, τὸ Κρεμλῖνον τῆς Μόσχας, τὴν Ἀλάμπραν τῆς Γρενάδης καὶ τὰνἀκτορα τοῦ Πεκίνου. Τὰ δὲ περὶ τῶν ἱστορημένων βυζαντινῶν παλατίων παρέλαβε σχεδὸν κατὰ λέξιν ἐκ τινος ἄρθρου περὶ τῆς «Κοσμικῆς τῶν Βυζαντινῶν γραφικῆς» τοῦ μακαρίου Μυρογοιάννη, δημοσιευθέντος ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι τοῦ 1893 σ. 21 κ. ε.

Ἐκ πάντων δὲ τῶν ἔργων τούτων καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς συστηματικῆς περὶ Μυστρᾶ βιβλιογραφίας συνεπίλησεν ὁ δρᾶστης τὴν πομπῶδη ἀνακοινώσιν του, κοῦφον μὲν γενικῶς, ἐπιτόλαιον καὶ ἀσυνάρτητον, διηνησιμένην δὲ ὑπὸ στοιχειωδῶν λαθῶν περὶ τὴν γλῶσσαν, πλήρη ἀφυσικῶν μεταφορῶν, ψευδῶν ἐξάρσεων, καὶ ἐνθουσια-

(1) Ἐν τῷ Bulletin de Corresp. Hellenique. Τόμ. XIX (1895) σ. 419 κ. ε.

(2) Σόμμικτα σ. 37 κ. ε., 39 κ. ε., 42.

(3) Mémoires sur les Kutiprites chrétiennes de la Grèce σ. 17.

(4) Inscriptions de Mistra. Ἐν Bul. de Corresp. Hel. Τόμ. XXIII. (1899) σ. 119, 121, 129, 132, 139.

(5) Ἰδὲ Νέαν Ἐφημερίδα, 14 Μαρτίου 1896.

(6) Πρβλ. Νέαν Βέη. τοῦ Μυζηθρᾶ τὸ κάστρο. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 3. Νέαν Βέη. Διορθώσεις καὶ παρατηρήσεις εἰς ἀφιερωτήριον τοῦ 1375 ἔτους πρὸς τὴν ἐν Μυστρᾶ μονὴν τῆς Παναγίας τοῦ Βροντοχίου σ. 2.

(7) L'habitation Byrantine. Recherches sur l'architecture civile des Byzantins et son influence en Europe. 1902—Supplément. Les anciennes maisons de Constantinople. 1903.

σμῶν ἀναικείων εἰς σοφροῦς ἐρευνητὰς καὶ προσφυῶν μόνον εἰς ἐκφύλους ἀνδράς καὶ ὑστερικόν. Προκειμένου δὲ νὰ πραγματευθῆ περὶ Μυστρᾶ, ἀληθοῦς μουσείου Τέχνης, κέντρου δὲ σπουδαιοτάτου τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, ἡδύνατο — ἐὰν ἦ ὁ ἀληθὴς ἐρευνητὴς καὶ ἐπιστῆμων — κλεῖστα τὰ νέα νὰ συνεισφέρῃ ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἱστορίαν, τὴν Τέχνην καὶ τὴν Ἐπιγραφικὴν — ἀλλ' ὁ ψευδεπιστῆμων συμπιληματίας καὶ περ ἀναλώματι τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἐπὶ μακρὸν μετὰ πάσης ἀνέσεως συντηρηθεὶς ἐν Μυστρᾶ, οὐδὲν τὸ νέον κατώρθωσε νὰ συνεισφέρῃ περὶ αὐτοῦ παρὰ τὰς ἀηδεῖς διακημήσεις του, καὶ τὸν ὑπέροχον εὐτελεῖ θόρυβον, ὃν προσκαλεῖ ἐν ταῖς ἐφημερίσι περὶ τὸ ὄνομά του. Καὶ οὐχὶ μόνον ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ διαλέξει, ἀλλ' οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ προτείνῃ τι νέον ἐν τῇ Ἐπιστῆμῃ. Βεβαίῳ δὲ εὐόρκως ὅτι ὑποβάλλομαι προθύμως εἰς ὅτι ὁ ἴδιος θέλει ὁ ἴσκι ἀν κατορθώσῃ νὰ ὑποδείξῃ τι ΝΕΟΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ ὑπ' αὐτοῦ ἰκνηφρασμένον, ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΝ, ΕΝ Τῷ ΑΝΑΠΕΠΤΑΜΕΝῳ ΠΕΔΙῳ ΤῶΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝῶΝ ΣΠΟΥΔῶΝ. Τὸ δὲ χεῖριστον ὅτι οὐδὲ εἰς τὸ μέλλον παρέχῃ ἐλπίδας ὅτι δύναται νὰ παραγάγῃ τι νέον, διότι καὶ τὴν μέθοδον τῆς πρωτοτύπου ἐργασίας ἀγνοεῖ τελείως καὶ πρὸς τὴν ἔρευναν εἶναι ἀνεπιτήδειος. Μὴ ἔχων δὲ τὸ ψυχικόν ἐκεῖνο σθένος, ὅπερ ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀναδίφησις ἀπαιτεῖ, δὲν ἀρκεῖται νὰ σιωπᾷ ἐν παρὰθύστῳ, ἀλλὰ δίκην κολοιοῦ ἐπίδῃ κλύεται μὲ ξύνα πτερὰ, συλῶν δὴλιν ὅτι ἐπιτηδείως τὰ ἐπιστημονικὰ πορίσματα καὶ τὰς πολυμύχτους ἐρεύνας τῶν ἄλλων. Οὐδὲ δύναται τις νὰ με κακίση διὰ κακὴν τυχὸν χρῆσιν λέξεων, διότι ΣΥΛΛΗΞΙΣ αὐτόχρημα καὶ ΑΓΥΡΤΕΙΑ εἶναι τὰ νὰ ἰδιοποιῆται τίς κατὰ σύστημα τὰ ὑπ' ἄλλων, ἀληθῶν ἐπιστημόνων, μετὰ μόχθου περισσοῦ καὶ διὰ χρόνου πολλοῦ ἐξευρημένα. νὰ μὴν ἀναφέρῃ ὅπως δι' ὅλου αὐτοῦ καὶ νὰ ἔχῃ ἐπὶ πᾶσι τὸ θράσος νὰ ἐμφανίζε-ται ὡς ἀνακοινῶν δῆθεν πορίσματα τῆς ἰδίας αὐτοῦ παρατηρήσεως καὶ μελέτης. Καὶ ταῦτα πάντα οὐχὶ ἀπαξ καὶ δις ἄλλ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὑποθέτων ὅτι δυσκο-λως δύναται νὰ εὐρεθῶσιν ἐπικριταὶ του καὶ ὅτι ἀν εὐρεθῶσι δὲν θὰ ἔχῃσι τὰ ὄργανα τῶν ἐλέγχων πρόχειρα καὶ ὅτι ἀν τὰ ἐπιτύχῃσι δὲν θὰ γίνωσιν ἀκουσ οὐ ἐνμέσῳ τοῦ θορύβου τὸν ὅποιον ἐγείρουσι τινὲς κκοζήλως ἐνδικφερόμενοι, περὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἑαυτοῦραπίδου ψευδοβυζαντιολόγου.

Τοιαύτη ἡ ἀνακοίνωσις, ΚΑΤΩΤΕΡΑ, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, ΠΑΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ. Ἐν τοσοῦτῳ αἰ ἐν τῇ αἰθούρῃ τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας συνειλεγμένα πλήθη, ἀποτελούμενα κατὰ τὰ 9)10 ἐξ ἀνθρώπων ἀνιδέων, ἐξ ἀνθρώπων ματαιοσχόλων συχνάζόντων εἰκῆ εἰς πᾶσαν κοσμικὴν συνάθροισιν, εἴτε διάλεξις, εἴτε πανηγυρις, εἴτε κηδεῖα εἶναι αὕτη, ἐκ κυριῶν ἐπιδεικνυομένων τὰς νεοτεκτοῦς αὐτῶν ἀμφιέσεις καὶ τὰ ὄρατα αὐτῶν χρώματα, ἐξ ἀνθρώπων συμμείκτων ἀσχέτων πρὸς τὰ γράμματα, τοὺς ὁποίους κατόπιν πολυήμερου ἀγῶ-

νος συνήγαγεν ἐκεῖ ἡ ματαιοδοξία — πάντα ταῦτα τάνιδεα λέγω πλήθη ἀπεθαύμασαν ἐπευφημοῦντα τὸν συμπαθῆ καὶ ἐμβροθῆ (κατὰ τὸ λέγειν ἐφημερίδων τινῶν) ἐπιστῆμονα. Τὸ πρᾶγμα εὐκόλως ἐρμηνεύεται, ὡς ἐξηγοῦνται ἐξ ἄλλου καὶ οἱ διθύραμβοι πρὸς τὸν Ἀδαμαντίου καὶ τὴν διάλεξίν του τῶν διαφόρων ἐφημερίδων· διότι αὐτὸς ὁ δράστης τῆς ἀνακοινώσεως ἠκούσθη — ὑφ' ἡμῶν καὶ ἄλλων πολλῶν συγχρόνως — αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπαγορεύων εἰς κύκλους νεαρῶν δημοσιογράφων τὰ κατὰ τὴν σπουδαιοτάτην, λίαν ἐνδιαφέρουσαν, πρωτοτυποτάτην, ἐπιστημονικωτάτην, κλ. ἀνακοίνωσίν του, ὥφθη δὲ μετὰ ταῦτα περιερχόμενος τὰ γραφεῖα τῶν διαφόρων ἐφημερίδων καὶ τοὺς προθαλάμους τῶν διαφόρων δημοσιογράφων, ἵνα δώσῃ πρὸς δημοσίευσιν ἄρθρα ἐπαινετικά τῆς ἱεροσυλικῆς ἀνακοινώσεως του, οὕτω — κατὰ τὸ ἔθος του ἄλλως τε γινόμενος Ὁμηρος αὐτοῦ καὶ ἐξευτελίζων ἄλλοτε χυδαιότατα τὸ ἀξίωμα ὅπερ ὡς μὴ ὄφειλε διὰ ρηιοῦς καὶ γνωστοιότατους λόγους κατέχει.

Ἄλλ' ἀν ὑπάρχη πλήθος ἀσυνειδήτως χειροκροτοῦν καὶ ἀνόμως ἐπευφημοῦν, ὑπάρχει καὶ ὁ ὄμιλος ἐκεῖνος τῶν εὐαρίθμων εἰδικῶν, ὁ ἐν συνειδήσει παρκο-λουθῶν τὴν ἐπιστημονικὴν κίνησιν καὶ σταθμίζων δεόντως καὶ εἰλικρινῶς τὰ κατ' αὐτήν. Οὕτω πάντες οἱ παρ' ἡμῖν Ἕλληνες καὶ ξένοι ἀρχαιολόγοι, εἴτε περὶ τὰ κλασσικά, εἴτε περὶ τὰ βυζαντικὰ ἀσχολούμενοι, ἢ καθ' ὅλου δὲν παρέστησαν κατὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Ἀδαμαντίου ἀποδοκιμάζοντες οὕτω τὴν κακίπιστον καὶ κακῆ τύχῃ ἀδιόρθωτον πολιτεαν του, ἢ ἀπῆλθον ἐξ αὐτῆς κατηγορο-κνημένοι πρὶν ἔτι τελειώσῃ. Τινὲς δὲ τῶν ἐφόρων ἀρχαιοτήτων, οἵτινες ἔμελλον καθ' ὠρισμένον πρόγραμμα νὰ κάμωσιν ἀνακοινώσεις ἐν τῇ Ἀρχ. Ἐταιρείᾳ ἐδή-λωσαν ἀπροκαλύπτως ὅτι ἀδυνατοῦσι νὰ πράξωσι τοῦτο θεωροῦντες τὸ βῆμα τε-λείως βεβηλωμένον διὰ τῆς ἱεροσυλικῆς διαλέξεως τοῦ Ἀδαμαντίου. Τοιαύτη δὲ ἀποδοκιμασία εὐχρηθῶμεν ὅτι θὰ εἶναι διδασκτικὴ εἰς πάντα, ὅτι τις τυχὸν ἐπιδιώ-κει τὴν ἄσεμνον ἐφήμερον δόξαν τῶν ἐφημερίδων καὶ τοῦ χύδην ὄχλου ἀκολασταί-νει εἰς βάρος τῶν Ἰδεῶν καὶ τῆς Ἐπιστήμης παρέχων ἅμα ἀφορμὴν εἰς τοὺς ξένους νὰ κατηγορῶσιν ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐστερημένους ἐπιστημονικῆς ἀλ-ληλεγγύης.

Ἐν Ἀθήναις 13 ΙΙ 1909.

Δρ ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ

Ρ. Σ. Τάλαινα βυζαντιναὶ ἀρχαιοτήτες !!! Εἶχον ἤδη γραφῆ τάνωτέρω, ὅτε ἀσφαλῶς ἐμάθομεν ὅτι διακεκριμένος ξένος βυζαντιολόγος ἀνηνέχθη πρὸς τὸ Ἰπουργεῖον παραστήσας τὰς ἐν Μυστρᾶ ἀνασθηλώσεις καὶ συντηρήσεις τῶν μνημείων ὡς ΑΓΘΑΙΡΕ-ΤΟΥΣ καὶ ΑΝΤΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΣ ΚΑΙ ΤΙ ΠΛΕΟΝ.

Δρ Ν. Β.

ΟΜΙΛΙΑΙ "ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ,"

ΚΗΡΥΓΜΑ ΗΡΩΙΣΜΟΥ. — Έγκαινιάζων τὰς ὁμιλίας τοῦ περιοδικοῦ μας. Ὁ κ. Ἄγγελος Σικελιανὸς ἔκαμεν ἓνα πανίσχυρον κήρυγμα ἡρωισμού. Τὸ κατὰ φύσιν ζῆν, νοεῖν καὶ αἰσθάνεσθαι ποῦ εἶναι τὸ ἡρωικῶς ζῆν ἰδοῦ ἢ παραίνεις ποῦ ἔδωκεν ὁ εὐγενὴς ὁμιλητὴς εἰς τοὺς νέους. Ἡ ὁμιλία εἶχε κάποιον ὁμοιότητα, τοῦλάχιστον ἐξωτερικὴν, μὲ τὰς ὁμιλίας ποῦ ἀπηύθυνεν ὁ μέγας ἰδεαλιστὴς ὁ Φίχτε πρὸς τὴν γερμανικὴν νεότητα. Κατὰ βάθος ἦτον ἓνα σάμπισμα ἐπιστροφῆς πρὸς τὴν φύσιν καὶ πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς φυλῆς. Ἐθνικώτερον διδάσκαλον δὲν εἶδομεν. Ἡ ρυθμικὴ ἀπαγγελία τὰ gestes c éatours, ὁ ῥωμαλέος τόνος, ἡ ἱεροπρεπὴς αὐστηρότης τῆς αἰθούσης, τὸ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον, ὅλα συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὁμιλίας, ὁποῖα ὡμοιάζε μὲ ἱεροπραξίαν. Μεταξὺ τῶν παρευρεθέντων διεκρίναμεν τὸν κ. Ἰω. Κονδυλάκη, τὸν κ. Ἰω. Βλοχογιάννη, τὸν κ. Ἄνδρ. Καρκαβίτσαν, τὸν κ. Μάρκον Αὐγέρην, τὸν κ. Κόκκινον, τὸν ἀρχισυντάκτην τῆς «Πατρίδος» κ. Ν. Καρβούνην καὶ τοὺς μᾶλλον ἐπιλέκτους ἐκ τῶν παρακολουθούντων ἐνθαρρυνόντων τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ τόπου Ὁ τύπος τῆς πρωτεύουσας, ἐφημερίδες ὡς ἡ «Ἀκρόπολις», ἡ «Ἀστραπὴ», τὸ «Ἐμπρός», ἡ «Πατρίς», ἔκριναν ἐνθουσιωδῶς τὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Ἄγγ. Σικελιανοῦ. Εἰς τὴν ἰδίαν αἰθούσαν (ὁδὸς Σταδίου) θὰ γείνουν ἐκτὸς τῶν ὁμιλιῶν τοῦ κ. Α. Σικελιανοῦ καὶ τιαυταὶ τῶν κ. κ. Πασαγιάννη καθὼς καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Πανός» κ. Ἀρίστου Καμπάνη.

Ρ

Ἡ δευτέρα Ὀμιλία «τοῦ Πανός». Ἡ δευτέρα ὁμιλία τοῦ περιοδικοῦ μας, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ κ. Ἄριστος Καμπάνης ἀφιερῶθη εἰς τὸν «Ἀλαφροήσκιωτον» τὸ νέον μεγαλόπνευστον λυρικὸν ἔργον τοῦ κ. Ἀγγέλου Σικελιανοῦ. Ὁ ὁμιλητὴς ἐξετίμησε τὸ ποίημα ὡς τὸ κορυφωμα τοῦ νεοελληνικοῦ λυρισμοῦ, ἀνέγνωσε δὲ διάφορα ἀποσπάσματα τοῦ ἔργου. Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Καμπάνη, τὴν ὁποίαν ἤκουσαν μεταξὺ ἄλλων ὁ ποιητὴς κ. Παλαμῆς, ὁ κ. Καρκαβίτσας, διάφοροι ἄλλοι λόγιοι, δημοσιογράφοι, ἓνα πλῆθος κυριῶν τοῦ καλοῦ κόσμου ἐπροκάλεσε θύελλαν σχολίων, φθόνον πρὸς τὸν νεαρὸν καὶ στιβαρὸν διδάσκαλον.

Ἡ Τρίτη ὁμιλία τοῦ «Πανός». Ὁ κ. Ἄγγελος Σικελιανὸς ὠμίλησε περὶ «Πανός τοῦ μεγάλου». Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Σικελιανοῦ δίδει μίαν νέαν τροπὴν εἰς τὰς ιδέας μας περὶ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ κριτικὴ του ἐπὶ τῆς γενέσεως τῆς τραγωδίας τοῦ Νίτσε, ἡ νέα ἀντίληψις τοῦ πανικοῦ, τὸ ὑμνολόγημα τοῦ «Πανός» ὡς θεότητος κοσμογονικῆς δίδουν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Ἀγγέλου Σικελιανοῦ, τὴν ὁποίαν θὰ δώσωμεν δλόκληρον εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας.

Ὁ κ. Ἄγγελος Σικελιανὸς ἔκαμε σφοδρὸν κατηγορητήριον ἐναντίον τῆς Ναζαρηνῆς θρησκείας, ἡ ὁποία ἐφόρεσεν ὑποκριτικὰ τὸ προσωπεῖον τοῦ πόνου, ἐβεβήλωσε τὸν πόνον. Ἦδη ὁ Νίτσε ἔχει πῆ ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἔρριψε Κόθη εἰς τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς μας.

Τόσον τὸ «κήρυγμα ἡρωισμού» ὅσον καὶ «Πάν ὁ μέγας» ἦσαν φωτεινὰ μετέωρα εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς πόλεως, ἡ ὁποία ἀρχίζει νὰ ἐξυπνῆ.

καρπὸν τῶν κόπων του καὶ ὅλοι ἔμειναν.... καταδιασκεδασμένοι. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἀναφέρῃ τίποτε ἄλλο τὸ ἄγραφον χρονικὸν ποῦ θὰ μεταφέρῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὰς δεούσας πληροφορίας διὰ τὴν σύγχρονον πνευματικὴν ζωὴν μας. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ποτὲ δὲν ἐξετέθη δημοσίᾳ πλέον ἀπόλυτον ἀνακάτωμα ἰδεῶν, ποτὲ δὲν ἠκούσθησαν ἀπὸ κανένα κοινὸν νὰ λέγονται πράγματα μὲ μεγαλυτέραν σύγχυσιν καὶ μεγαλυτέραν ἀναρμοδιότητά, ποτὲ δὲν ὑπέστησαν χυχαιότερον στραπατσάρισμα ὅλαι αἱ μεγάλαι πνευματικαὶ μορφαὶ ποῦ ἐδικαιοῦντο νὰ περιμένουν ἓνα στοιχειώδη τοῦλάχιστον σεβασμὸν ἀπὸ τοὺς κακῆ τῆ μοῖρα ἀπογόνους τῶν, ποτὲ ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Γκαῖτε δὲν ἐσύρθησαν εἰς κομικώτερον χορὸν ἀπείρωσ τραγικὸν εἰς τὴν κωμικότητά του.

Καὶ ὅμως τὸ κοινὸν ἔμεινε εὐχαριστημένον, ὁ ἀγορητὴς ὑπερευχαριστημένος, ἡ διευθυνσις τοῦ Ὁδείου κατευχαριστημένη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Καὶ φαντάζομαι ὅτι διὰ νὰ εἶνε πλήρης ἡ εἰκὼν τῆς τόσον λεπτῆς κοσμικότητος ποῦ παρουσιάζουν τὰ πρωτότυπα αὐτὰ πνευματικὰ καρναβάλια, οἱ κομφοὶ κύριοι θὰ ἔπρεπε νὰ πηγαίνουν φέροντες ἄψογον φράκον μὲ τὴν ἀπαραίτητον καμέλιαν εἰς τὴν κομβιόδοχον καὶ αἱ κυρία ὅσον τὸ δυνατὸν πολυτελέστερα ἔξωμοι φέρουσαι διαφόρους combinaisons corssets-jurons

Ὁρισμένως δὲν θὰ κατορθώσῃ κανεὶς καλῆς πίστεως ἄνθρωπος νὰ μὴν ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ κ. Ξενοπούλος εἰς τὴν κριτικὴν, ὁ κ. Καλογερόπουλος εἰς τὴν πεζογραφίαν, ὁ κ. Πανᾶς εἰς τὴν ποίησιν καὶ ὁ κ. Θωμόπουλος εἰς τὴν καλλιτεχνίαν εἶναι ὅ,τι λάμπον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἢ νεωτέρα πνευματικὴ ζωὴ μας.

Ποτὲ παρακμὴ δὲν ἦνθισε μὲ περισσοτέραν χυδαιότητα. Domine vobis cum.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

«ΤΟ ΧΕΛΙΑΟΝΙ, II. Νιρβάνα. — Δὲν ὑπάρχει ἀγνὸν καὶ καθαρὸν ὕλικὸ γύρω ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς ιδέας του, καὶ ἀρχίζει μὲ τόνον fané ἢ ἀπλή κίνησι, τὸ τενωμένο σχέδιον. Τὸ πάθος δὲν ἀρχίζει κάπως νὰ φαίνεται παρὰ στήν νοσηρὴν ἐξέλιξιν κουβέντας ποῦ περιτεύει. Μὲ αὐτεξούσιον τρόπο ἔρχονται οἱ μάσκες νὰ μᾶς ἐπιβάλλουν κάποιαν ἔκφραση ἀδιάφορη, καὶ τὸ ἐπιτηδευμένον πέρασμα τοῦ σι γγραφέα ἐμπρὸς στήν σκηνὴ. Στὸ βάθος δὲν φαίνεται παρὰ θολὴ ἀτμοσφαῖρα, ὅπου δὲν ὑπάρχει καμμιά σκιὰ ἀντανακλαστικοῦ φωτός. Γιὰ τοῦτο καὶ τὰ νευρόσπαστα ἀπὸ τὰ ἀόρατα σύρματα ἔχουν ῥυθμικώτερη κίνησι, καὶ ἡ ἔκφρασις τοὺς καθαρώτερη γραμμὴ. Στὸ δράμα αὐτὸ ἡ κουβέντα ὁμοιάζει μὲ πνευματικὸ ἀνταγωνισμό, ποῦ γίνεται ἀνάμεσα ἀπὸ ἀνθρώπους ἄσκοπους, χωρὶς τρόπον ἔκφρασεως, ὥστε νὰ μὴ ζοῦν τίποτε ἀληθινά. Κανένα σημάδι ἐσωτερικότητος στὸ σύνολο καθαρῶσμένης. Τὸ κοινωνικὸ πνεῦμα τάχα; Ἀλλὰ ἐδῶ δὲν εἶναι παρὰ παιγνίδι ψεύτικων χρωμάτων στὰ χέρια τοῦ συγγραφέα. Τὸν σκανδαλίζει κάποια ἀνώτερη γιὰ τὴν ἰδιοσυγγρασία του ἀναζήτησι, καὶ γιὰ τοῦτο μᾶς φέρει ἰδεαλιστικὴν παρῳδία τῆς ζωῆς, καὶ παραιτεῖ τὰ κύρια καὶ τὰ ἔκφρασμα.

Σ. II.

Ἡ ΧΑΝΕΛΑ Μετὰ τὸν «Ἀμαξᾶ» Ἐνσελ καὶ τὴν «Βουλιαγμένην Καμπάναν» ἡ «Χανέλα» εἶνε τὸ τρίτον ἔργον τοῦ Χάουπτιμαν ποῦ παρεστάθη εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν σκηνὴν χάρις εἰς τὴν εὐγενὴ πρωτοβουλίαν τοῦ κ. Θωμᾶ Οἰκονόμου. Δυστυχῶς τὸ γεμᾶτον ἀπὸ μυστικὴν ποίησιν ἔργον τοῦ Γερμανοῦ δραματοῦργοῦ δὲν κατενοήθη ἐπαρκῶς ἀπὸ τὸ κοινόν. Ἴσως θὰ ἦτο παράδοξον ἂν συνέβαινε τὸ ἐναντίον. Καὶ ὅμως εἶνε τόσον καθαρὸν τὸ δράμα, τόσον ἀπλοῦν καὶ τόσον ἐστερημένον ἀπὸ κάθε ἔδυσνόητον σύμβολον! Ἐξεκλιέει ὅλον ἀπὸ τὴν βαθεῖαν συμπαθειαν τοῦ ποιητοῦ πρὸς τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς δυστυχημένους καὶ εἰς τὰς δύο πράξεις του τὸ ὄνειρον καὶ ἡ πραγματικότης ἀναμιγνύονται καὶ συγχύζονται κατὰ τρόπον τόσον παράδοξον ὅσον καὶ ἀπείρωσ ποιητικόν.

Οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ «Πανελληνίου» κατέβαλαν τὰς πλέον φιλοτίμους προσπάθειας, ἡ δὲ ὑποκριθεῖσα τὴν Χανέλαν δις Φιλιαίδου ἐπέδειξε χαρίσματα ἀληθινοῦ ταλάντου.

ΜΕΤ' ΟΛΙΓΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Ο ΑΛΑΦΡΟΪΣΚΙΩΤΟΣ

Τοῦ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Δ. Γ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ καὶ Δ. ΔΕΛΗ